

ศึกษาการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย
หลักสูตรดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็กของ โครงการศึกษาดนตรี
สำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์มหาวิทยาลัยมหิดล

ธนกร วิริยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาดนตรีตะวันตก

ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

**A STUDY OF MUSIC LEARNING MANAGEMENT FOR
CHILDREN : A CASE STUDY OF MUSIC ACTIVITIES FOR
CHILDREN, MUSIC CAMPUS FOR GENERAL PUBLIC,
COLLEGE OF MUSIC, MAHIDOL UNIVERSITY**

TANAKRON WIRIYALAI

**A thesis submitted in partial fulfillment of the requirement
for Master of Arts in Western Music**

Academic Year 2019

Copyright of Bansomdejchaopraya Rajabhat University

ชื่อเรื่อง	ศึกษาการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย หลักสูตรดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็กของ โครงการศึกษา ดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล
ชื่อผู้วิจัย	ชนกร วิริยาลัย
สาขาวิชา	ดนตรีตะวันตก
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมลมาศ พร้อมสุขกุล
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ดร.ชาลินี สุริยนเปล่งแสง
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ดร.ปริญญาพันธ์ พร้อมสุขกุล
ปีการศึกษา	2562

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย หลักสูตรดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็กของโครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ทั้ง 3 สาขา ได้แก่ สาขาศูนย์การค้าซีคอนสแควร์ สาขาศูนย์การค้าสยามพารากอน และสาขาศูนย์การค้าซีคอนบางแค ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้สอนที่มีประสบการณ์ด้านการสอนในหลักสูตรดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็กมากกว่า 5 ปี จำนวน 4 ท่าน ใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และนำเสนอในรูปแบบการพรรณนา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนทั้ง 4 ด้าน พบว่า 1. การจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็ก หลักสูตรได้เปิดโอกาสแก่ผู้สอนในการออกแบบกิจกรรม จากวัตถุประสงค์และเนื้อหาที่ทางหลักสูตรกำหนด โดยการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนจะกำหนดกิจกรรมให้มีความเชื่อมโยงต่อเนื่องกันระหว่างระดับชั้น และเพิ่มเนื้อหาสาระทางดนตรีตามลำดับ 2. ด้านเทคนิคการสอน เป็นการสอนในรูปแบบซ้ำ ทวน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และปฏิบัติจนเป็นธรรมชาติ 3. ด้านสื่อการสอน ผู้สอนได้นำเพลงเป็นสื่อในการดำเนินกิจกรรมทางดนตรี และ 4. ด้านการประเมิน ผู้สอนใช้การสังเกตพัฒนาการของผู้เรียนในระหว่างปฏิบัติกิจกรรมทั้งการปฏิบัติเดี่ยว และการปฏิบัติกลุ่มตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มีจดบันทึกรายละเอียดการเรียนการสอนรวมถึงพัฒนาการของผู้เรียนภายหลังการสอน เพื่อนำไปปรับปรุงการสอนให้ดียิ่งขึ้น

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้ดนตรี เด็กปฐมวัย ดนตรีเด็กเล็ก

Title **A Study of Music Learning Management for Children : A Case Study of Music Activities For Children, Music Campus for General Public, College of Music, Mahidol University**

Author **Tanakron Wiriyalai**

Program **Western Music**

Major Advisor **Assistant Professor Dr.Pimonmas Promsukkul**

Co-advisor **Dr.Chalinee Suriyonplengsaeng**

Co-advisor **Dr.Preeyanun Promsukkul**

Academic Year 2019

ABSTRACT

This qualitative research aimed to study music learning management for children in early childhood: a case study of Music Activities for Children, Music Campus for General Public (MCGP), College of Music, Mahidol University. The study is done in all three branches of MCGP, namely, Seacon Square Shopping Center Branch, Siam Paragon Shopping Center Branch, and Seacon Bangkae Shopping Center Branch. Main informants were four experienced teachers in basic music learning for children for more than five years. The data collection methods were non-participant observation and semi-structured interview. The collected data was analyzed and presented in a descriptive format.

From the data analysis in all four aspects, it indicated that; 1. Management of basic music learning for children – The courses provided an opportunity for teachers to design activities according to specified objectives and contents. By managing learning courses, the teachers can create corresponding activities which are linked between levels, as well as integrating more music contents in each level respectively; 2. Teaching technique - An iterative teaching style is used to let the learners understand and familiarize with music practices; 3. Teaching media – Songs were used as a medium for music teaching activities; 4. Learning assessment – Following the set objectives, the teachers observed learners' development during activities, both in solo practices and group practices. There is also a detailed record of the teaching and learning activities, including the details of learners' development after class which will be used to improve the learning management in the future.

Keywords : Music Learning Management, Early Childhood, Music Activities for Children

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ดี ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างยิ่งของผู้มีส่วนร่วมหลายท่าน ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมลมาศ พร้อมสุขกุล ประธานกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร. ปริณานันท์ พร้อมสุขกุล และอาจารย์ ดร.ชาลินี สุริยนเปล่งแสง อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่ได้ให้คำแนะนำปรึกษา ช่วยเหลือ ตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ที่สุด ขอขอบพระคุณ

ขอขอบพระคุณท่านผู้เชี่ยวชาญคณะกรรมการตรวจสอบ ที่กรุณาช่วยตรวจเครื่องหมายเครื่องหมายของเนื้อหา ในการทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดีในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดิชฌน์เสก ยานเดิม และ อาจารย์ ดร.ดวงกมล บางชวด

ขอขอบพระคุณอาจารย์คนตรา กันเขตต์ภัย อาจารย์ณัฐธาดา ศรีพ่อง อาจารย์ศศิประภา สนธิธรรม และอาจารย์วัชชัย ศรีเทพ ที่ให้ความกรุณาในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ออนไลน์สำหรับเด็กปฐมวัย ทำให้ผู้วิจัยได้รับความรู้ทางด้านการสอนออนไลน์สำหรับเด็กปฐมวัยเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมากผู้วิจัยมีความซาบซึ้งในความกรุณา และขอขอบคุณ โครงการศึกษาคนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์มหาวิทาลัยมหิดลทั้ง 3 สาขา ที่ให้ความกรุณาในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ บิดา มารดา และครอบครัวของผู้วิจัยในการให้กำลังใจและผลักดันให้สู้กับอุปสรรคต่างๆ ขอขอบคุณ พี่หมีว ที่คอยช่วยเหลือ โดยตลอดมา ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่ช่วยให้การวิจัยครั้งนี้ประสบผลสำเร็จ

ธนกร วิริยาลัย

สารบัญ

		หน้า
	บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
	บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
	กิตติกรรมประกาศ.....	ค
	สารบัญ.....	ง
	สารบัญตาราง.....	ฉ
	สารบัญภาพ.....	ช
บทที่ 1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
	ขอบเขตของการวิจัย.....	4
	ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
บทที่ 2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
	การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย.....	8
	ดนตรีกับเด็กปฐมวัย.....	16
	โครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล.....	34
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	37
บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	41
	ผู้ให้ข้อมูล.....	41
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	41
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	43
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	44

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
	ข้อมูลการจัดการเรียนรู้คณิตพื้นฐานสำหรับเด็ก.....	45
	แนวทางการจัดการเรียนรู้คณิตพื้นฐานสำหรับเด็ก.....	64
บทที่ 5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	73
	สรุปผลการวิจัย.....	73
	อภิปรายผล.....	77
	ข้อเสนอแนะ.....	81
	บรรณานุกรม.....	82
	ภาคผนวก.....	88
	ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ.....	90
	ภาคผนวก ข หนังสือราชการ.....	92
	ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	98
	ภาคผนวก ง รูปภาพการวิจัย.....	108
	ภาคผนวก จ แบบตอบรับเผยแพร่บทความวิจัย.....	113
	ภาคผนวก ฉ ประกาศนียบัตรสอบภาษาอังกฤษ.....	115
	ประวัติผู้วิจัย.....	116

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ทักษะดนตรีกับพัฒนาการ.....	21
2	วัตถุประสงค์ของหลักสูตรดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็ก.....	36
3	วัตถุประสงค์ของหลักสูตรเปียโนพื้นฐานสำหรับเด็ก.....	36
4	ตารางแสดงการเก็บข้อมูล.....	43
5	กิจกรรมในระดับชั้น Mac I ผู้สอนท่านที่ 3.....	46
6	กิจกรรมในระดับชั้น Mac I ผู้สอนท่านที่ 4.....	47
7	กิจกรรมในระดับชั้น Mac II ผู้สอนท่านที่ 1.....	48
8	กิจกรรมในระดับชั้น Mac II ผู้สอนท่านที่ 4.....	50
9	กิจกรรมในระดับชั้น Mac III ผู้สอนท่านที่ 3.....	52
10	กิจกรรมในระดับชั้น Mac IV ผู้สอนท่านที่ 1.....	54
11	กิจกรรมในระดับชั้น Mac IV ผู้สอนท่านที่ 2.....	56
12	กิจกรรมในระดับชั้น Mac IV ผู้สอนท่านที่ 4.....	58
13	ตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ในแต่ละระดับชั้นตามวัตถุประสงค์ Mac I.....	60
14	ตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ในแต่ละระดับชั้นตามวัตถุประสงค์ Mac II.....	61
15	ตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ในแต่ละระดับชั้นตามวัตถุประสงค์ Mac III.....	62
16	ตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ในแต่ละระดับชั้นตามวัตถุประสงค์ Mac IV.....	63

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	7
2	สัญลักษณ์แทนจังหวะและเสียง.....	26
3	สัญลักษณ์มือแทนระดับเสียง.....	26

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย ให้มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ พัฒนาการด้านสังคม ด้านสติปัญญา อย่างมีคุณภาพ และต่อเนื่อง โดยเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย บูรณาการผ่านการเล่น และกิจกรรมที่让孩子 มีประสบการณ์ตรงผ่านทางประสาทสัมผัสทั้งห้า (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) โดยหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ได้กล่าวถึงแนวทางในการจัดประสบการณ์สำคัญเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้ครบทุกด้าน กิจกรรมดนตรีเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ถูกระบุไว้ให้เด็กได้เรียนรู้ในการสอนในรูปแบบการจัดประสบการณ์ ไม่ว่าจะเป็นการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

การส่งเสริมประสบการณ์ทางดนตรีมีความสำคัญต่อเด็กในช่วงปฐมวัย เนื่องจากเด็กในวัยนี้เป็นช่วงที่มีความพร้อมในการรับรู้เรื่องดนตรี โดยเด็กสามารถเรียนรู้ดนตรีผ่านทักษะในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การร้อง การฟัง และการเคลื่อนไหวได้เป็นอย่างดี การส่งเสริมดนตรีในช่วงวัยนี้จึงช่วยกระตุ้นพัฒนาการทุกด้านของเด็ก ไม่ว่าจะเป็นด้านสติปัญญา ด้านร่างกาย ด้านสังคม ด้านอารมณ์ รวมทั้งพัฒนาการทั้งทางด้านภาษา ซึ่งการพัฒนาเด็กในช่วงวัยนี้จะเป็นการวางรากฐานไปสู่การพัฒนาในช่วงวัยอื่นๆ ส่งผลต่อพฤติกรรม ทักษะคิด ของเด็กในการใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพในอนาคต (ชาลินี สุริยนเปล่งแสง, 2554 ; ศิริลักษณ์ รัตนวิทย์, 2554 ; เลิศรัตน์ โตสิงห์, 2559 ; มนสิการ เหล่าวานิช, 2561)

จากงานวิจัยที่ผ่านมาได้มีการศึกษาการจัดการเรียนการสอนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยในโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็น การศึกษาในระบบ และการศึกษานอกระบบ ทำให้ทัศนคติของผู้ปกครองต่อการเรียนดนตรีเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการเรียนวิชาดนตรีที่จะช่วยพัฒนาสมอง และส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ให้แก่บุตรหลาน (อัญชญา สุธมาตฺร, 2546 ; ศิริพร โสภาคิษฐพงษ์, 2552 ; สราพงษ์ อิศรศักดิ์ ณ อุทยา, 2553) แต่ในการจัดการเรียนการสอนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยของการศึกษาในระบบแต่ละแห่งมีรูปแบบการสอนดนตรีที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมดนตรี เช่น การกำหนดหลักสูตรที่ไม่เหมาะสม ขาดครูผู้เชี่ยวชาญในการสอนดนตรี จำนวนครู และนักเรียน เวลาที่จำกัด รวมถึงการตระหนักถึงความสำคัญการเรียนดนตรีในระดับปฐมวัยของผู้บริหาร ด้วยปัจจัยดังกล่าวการสอนวิชาดนตรีในโรงเรียนยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครองได้อย่างเพียงพอ รวมถึงความคาดหวังของผู้ปกครองในการเลือกครูสอนดนตรี

ที่มีประสิทธิภาพ และมีคุณลักษณะที่ตรงตามความต้องการของผู้ปกครองและผู้เรียน (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2534 ; พรพรรณ แก่นอำพรพันธ์, 2550 ; สุกรี เจริญสุข, 2551 ; เลิศรัตน์ โตสิงห์, 2559) ผู้ปกครองส่วนใหญ่จึงหันมาสนใจสถาบันสอนดนตรีเอกชนนอกระบบ 15(2) โดยสถาบันสอนดนตรีนอกระบบมีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ในการศึกษาการเรียนการสอนดนตรีในโรงเรียนนอกระบบ พบว่า มีการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กที่แตกต่างกัน เช่น การจัดการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญมีการสอนปฏิบัติเครื่องดนตรี ทั้งแบบเรียนเดี่ยวและการเรียนปฏิบัติแบบคู่หรือกลุ่มซึ่งเหมาะสมกับเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 6 ขวบขึ้นไป โดยจะมีการสอนการปฏิบัติเครื่องดนตรีควบคู่กับการสอนทักษะทางดนตรี ที่ใช้ในภาคปฏิบัติ เช่น การอ่านโน้ต การฟัง เป็นต้น และการจัดการเรียนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีอายุตั้งแต่ 3-6 ปี มุ่งเน้นพัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม โดยใช้ดนตรีเป็นสื่อผ่านกระบวนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ

กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เป็นการจัดการประสบการณ์ผ่านการปฏิบัติทักษะทางดนตรี ประกอบด้วย ทักษะการร้อง การฟัง การเคลื่อนไหว การเล่นเครื่องดนตรี การอ่านสัญลักษณ์ และการสร้างสรรค์ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบพื้นฐานทางดนตรี กิจกรรมทางดนตรีจึงควรจัดในลักษณะองค์รวมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามสาระดนตรีอย่างครอบคลุม ดนตรีจึงเป็นวิชาที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสุขสนุกสนาน กล้าแสดงออกทางกาย และความคิดอย่างอิสระ โดยนำไปสู่การอยู่รวมกันในสังคมเป็นอย่างดี (พรพรรณ แก่นอำพรพรณ, 2550 ; ศราพงศ์ อิศรศักดิ์ ณ อยุธยา, 2553 ; ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2560) จากการสำรวจแหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต และการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยในโรงเรียนดนตรีนอกระบบของ อัญชญา สุตมาตร (2546) พบว่า โรงเรียนและสถาบันที่เปิดสอนในหลักสูตรดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นมีที่มาของหลักสูตรที่แตกต่างกัน จึงทำให้มีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยที่สามารถแบ่งออกมาได้ 3 ประเภท ดังนี้ 1. การนำหลักสูตรของชาวต่างชาติมาใช้โดยเป็นการขอลิขสิทธิ์จากต่างประเทศ 2. การนำทฤษฎีหรือหลักการสอนของนักวิชาการศึกษาดนตรีมาเป็นต้นแบบในการจัดทำหลักสูตร 3. หลักสูตรที่สร้างโดยคนไทยโดยมีการปรับทฤษฎีหรือหลักการสอนของนักวิชาการศึกษาดนตรีมาเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ทั้งนี้การการนำหลักสูตรของชาวต่างชาติมาใช้โดยเป็นการขอลิขสิทธิ์จากต่างประเทศ และการนำทฤษฎีหรือหลักการสอนของนักวิชาการศึกษาดนตรีมาเป็นต้นแบบในการจัดทำหลักสูตร ส่งผลให้กิจกรรมรวมถึงเนื้อเพลงที่ร้องส่วนใหญ่เป็นภาษาและวัฒนธรรมของต่างชาติ ทำให้เด็กไทยสามารถเคลื่อนไหวหรือทำกิจกรรมตามได้ แต่ไม่สามารถร้องเพลงได้ด้วยตนเอง และในบางหลักสูตรเป็นการเรียนการสอนที่เน้นในการเล่นเครื่องดนตรีประเภทคีย์บอร์ดประกอบการอ่านโน้ต และสัญลักษณ์ทางดนตรี

เป็นหลัก แต่หลักสูตรที่สร้างโดยคนไทยโดยมีการปรับทฤษฎีหรือหลักการสอนของนักวิชาการศึกษาดนตรีมาเป็นรูปแบบการเรียนการสอนของตนเองทำให้มีการปรับใช้ให้เข้ากับเด็กไทย การจัดรูปแบบการเรียนรู้จะมีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมให้เป็นไปตามศักยภาพของผู้เรียน มีการจัดกิจกรรมดนตรีที่สอดคล้องภาษาและวัฒนธรรมซึ่งเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและใช้จินตนาการได้มากขึ้น โดยกิจกรรมเน้นทักษะดนตรี เพื่อให้ครอบคลุมพัฒนาการทางด้านดนตรี และพัฒนาการทางด้านร่างกายและความคิดในทุกด้าน (อัญชา สุตมาตร, 2546) สำหรับเด็กปฐมวัยนั้น ครูมีความสำคัญในการปูพื้นฐานให้แก่เด็ก การปลูกฝังทัศนคติ พฤติกรรมและบุคลิกภาพ โดยเด็กจะซึมซับสิ่งที่เห็นและคำสอนของครู ดังนั้นสิ่งสำคัญในการที่พ่อแม่ผู้ปกครองตัดสินใจส่งบุตรหลานเรียนดนตรี คือ การเข้าศึกษาในสถาบันดนตรีที่ดี และการเลือกครูสอนดนตรีที่มีคุณภาพ ลักษณะของครูคนที่ดี คือมีทักษะการเล่นดนตรีที่ดี มีทักษะในการจัดการเรียนการสอนที่ดี เหมาะสมกับวัยของเด็กและทันสมัย มีบุคลิกภาพที่ดีเพื่อเป็นตัวอย่างให้นักเรียน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการเรียนดนตรี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดนตรี และทัศนคติของผู้เรียน (เลิศรัตน์ โตสิงห์, 2559)

โครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป เป็น โรงเรียนในความควบคุมของวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล เริ่มเปิดการสอนให้แก่ผู้ที่สนใจตั้งแต่วันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2538 โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการ ดังนี้ 1. เพื่อเป็นสถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป 2. เพื่อเป็นศูนย์กลางการจัดฝึกอบรมดนตรีสำหรับเด็ก ดนตรีบำบัดสำหรับผู้ป่วย ฯลฯ 3. เพื่อเป็นศูนย์บริการวิชาการในรูปแบบของเอกสาร 4. เพื่อเป็นสถานที่เรียนสำหรับผู้ที่ต้องการเตรียมความพร้อมทางดนตรีเพื่อศึกษาต่อในระดับวิชาชีพ ซึ่งเป็นสถาบันที่มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางดนตรี สิ่งสำคัญที่สุดคือ ได้พัฒนาการศึกษาดนตรีของเด็กตั้งแต่เล็ก และสร้างบรรยากาศดนตรีให้เกิดขึ้นในสังคมไทย มุ่งเน้นการให้บริการวิชาการดนตรีมิได้มุ่งหวังผลกำไรดังเช่นโรงเรียนเอกชนทั่วไป และถือได้ว่าเป็นหน่วยงานต้นแบบทางการศึกษาดนตรีนอกระบบโรงเรียน โครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไปได้เปิดขึ้น ณ ศูนย์การค้าเสรีเซ็นเตอร์ โดยมีโครงการวิจัยพรสวรรค์ศึกษารับรอง ซึ่งมีผู้ปกครองและผู้สนใจเข้าศึกษาในโครงการจำนวนมาก (เมทินี เตชะวิทยากุล, 2545) โครงการมีการจัดการเรียนการสอนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ตั้งแต่อายุ 3 ปี 5 เดือนขึ้นไป เป็นการสอนพื้นฐานทางดนตรีตั้งแต่การนับจังหวะ การร้องเพลง การอ่านโน้ตขั้นพื้นฐานฝึกการใช้มือ นิ้วมือและร่างกายให้สัมพันธ์กันด้วยกิจกรรมทางดนตรี มีการบูรณาการการสอนจากทฤษฎีการสอนจากนักวิชาการทางดนตรี เช่น ดาล โคโรซ โคคาย และออร์ฟ เป็นต้น ทำผู้เรียนมีพัฒนาการทางดนตรีที่สมบูรณ์และเป็นพื้นฐานในการศึกษาดนตรี และการปฏิบัติเครื่องดนตรีต่อไป

จากความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย และการเลือกสถาบันดนตรีให้แก่บุตรหลาน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ของโครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับ ครูผู้สอน เจ้าของโรงเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ที่ต้องการพัฒนารูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาทางด้านทักษะดนตรี มากกว่าการเน้นความสามารถทางปฏิบัติเครื่องดนตรีเป็นหลัก รวมถึงเป็นความรู้และแนวทางให้กับผู้ปกครองในการเลือกรูปแบบการเรียนการสอนดนตรีให้ตรงกับความคิดหวังของผู้ปกครอง และพัฒนาการของบุตรหลาน ในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย หลักสูตรดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็กของโครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย หลักสูตรดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็กของโครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยในหลักสูตรดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็ก มีขอบเขตเนื้อหาแบ่งเป็น 4 ด้าน ต่อไปนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้
2. เทคนิคและวิธีการสอน
3. สื่อการสอน
4. การประเมินผู้เรียน

ขอบเขตผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้สอนในหลักสูตรดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็ก ของโครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 8 ท่าน จากทั้ง 3 สาขา ได้แก่ สาขาศูนย์การค้าซีคอนสแควร์ สาขาศูนย์การค้าสยามพารากอน และสาขาศูนย์การค้าซีคอนบางแค โดยผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้สอนที่มีประสบการณ์ด้านการสอนในหลักสูตรดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็กมากกว่า 5 ปี จากการเกณฑ์การคัดเลือกทำให้ได้ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 4 ท่าน เป็นผู้สอนจาก

สาขาศูนย์การค้าซีคอนสแควร์ จำนวน 2 ท่าน ผู้สอนจากสาขาศูนย์การค้าสยามพารากอน จำนวน 1 ท่าน และผู้สอนจากสาขาศูนย์การค้าซีคอนบางแค จำนวน 1 ท่าน

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล เป็นเวลา 4 เดือน โดยในหลักสูตรได้กำหนดระยะเวลาในการจัดการศึกษาเป็น 4 ระดับชั้น ตั้งแต่ระดับชั้น Mac I ถึงระดับชั้น Mac IV ระยะเวลาเรียนระดับชั้นละ 12 ครั้ง หรือ 3 เดือน รวมระยะเวลาทั้งหมด 1 ปี ซึ่งการสอนในแต่ละระดับชั้นเกิดขึ้นพร้อมกัน ผู้วิจัยจึงทำการตรวจสอบระยะเวลา และระดับชั้นในการสอนของผู้สอน เพื่อวางแผนในการเข้าเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสังเกต และทำการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมของการจัดการเรียนรู้ดนตรีทั้งหลักสูตร

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้แนวทางในการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ดังนี้ แผนการจัดการเรียนรู้ เทคนิคและวิธีการสอน สื่อการสอน และการประเมินผู้เรียน
2. เป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ดนตรีเด็กปฐมวัยสำหรับโรงเรียนปฐมวัยที่เปิดสอนวิชาดนตรีสากล สถาบันดนตรีนอกระบบ ครู อาจารย์ รวมถึงบุคลากรทางการศึกษาที่ประสงค์จะจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย หมายถึง โครงสร้างที่ผู้สอนกำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นหลักในการถ่ายทอดความรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย 4 ด้าน 1. ด้านแผนการจัดการเรียนรู้ 2. เทคนิคและวิธีการสอน 4. สื่อการสอน และ 4. การประเมินผู้เรียน เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้สาระดนตรีอย่างครบถ้วน

แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แนวทางในการจัดการเรียนการสอนโดยผู้สอนได้ออกแบบกิจกรรม การใช้สื่อการสอน การประเมินผู้เรียนที่เหมาะสมกับผู้เรียน ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และเนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

เทคนิคและวิธีการสอน หมายถึง วิธีการสอนหรือขั้นตอนที่ครูใช้ในการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

สื่อการสอน ในที่นี้หมายถึง สื่อประเภทเพลง เครื่องดนตรี และอุปกรณ์ต่างๆ ที่ผู้สอนใช้ในการดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนในระดับปฐมวัยเกิดความเข้าใจ และเพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นความเป็นรูปธรรมชัดเจนมากยิ่งขึ้นทำให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

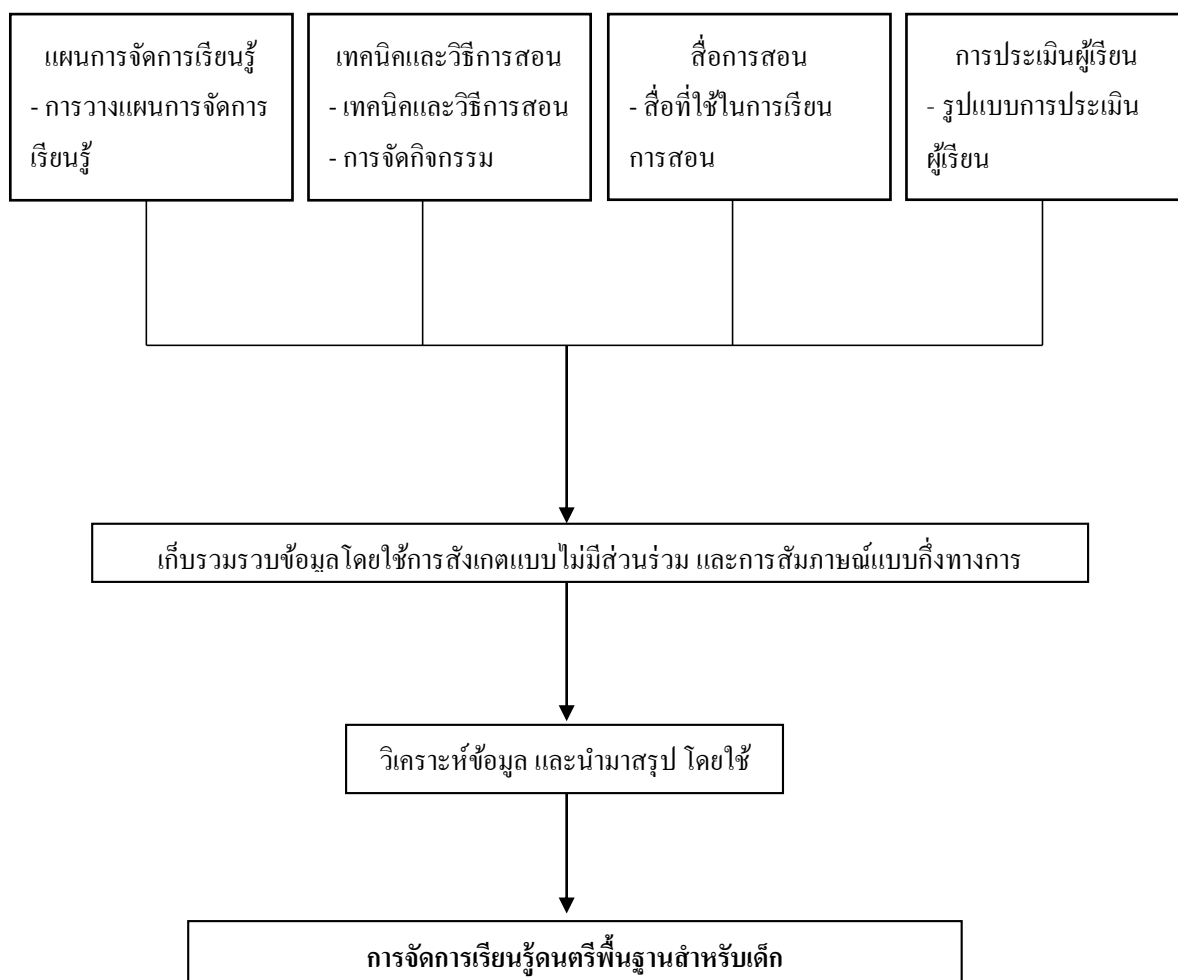
การประเมินผู้เรียน หมายถึง วิธีการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของผู้เรียนสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กที่มีช่วงอายุ 3-6 ปี หรือเด็กที่ศึกษาในหลักสูตรดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็กของ โครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ระดับชั้น หมายถึง การแบ่งระดับชั้นของหลักสูตรดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็ก ของโครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัย มหิดล ระยะเวลาเรียนจำนวน 4 ภาคเรียน ภาคเรียนละ 3 เดือน โดยแบ่งเป็นระดับชั้น 4 ระดับชั้น ได้แก่ ระดับชั้น Mac I ระดับชั้น Mac II ระดับชั้น Mac III และ ระดับชั้น Mac IV

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยสร้างกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย
2. ดนตรีกับเด็กปฐมวัย
3. โครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพนั้น เกิดจากการที่ผู้สอนสามารถจัดทำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไว้อย่างเป็นระบบ การจัดทำรูปแบบการจัดการเรียนรู้จะทำให้ผู้สอนมีแนวทางการสอนอย่างเป็นขั้นเป็นตอน และสามารถวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนได้ชัดเจน เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งนักการศึกษา ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ไว้ในที่สนะต่างๆ ดังนี้

ศศิธร เวียงวะลัย (2556, น.49) การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการสำหรับครูหรือผู้สอนที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และการนำไปใช้ให้แก่นักเรียนหรือผู้เรียน เพื่อเป็นองค์ความรู้สำหรับประกอบอาชีพให้สามารถเลี้ยงตัวเองให้ได้อย่างมีความสุข การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพควรมีกระบวนการที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ ดังนี้ 1. แผนการจัดการเรียนรู้ 2. เทคนิคและวิธีการสอน 3. จิตวิทยาการเรียนรู้ และ 4. การวัดและประเมินผล

วรวรรณ เหมชะญาติ (2551, น.39) กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ ไว้ว่าเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก อันจะนำไปสู่คุณลักษณะที่พึงประสงค์

การที่จะสอนให้ได้ผลดี ผู้สอนต้องคำนึงถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะนำไปสู่วิธีการออกแบบและการจัดการเรียนการสอน โดย Bronfenbrenner (1997) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบย่อยที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอน 4 ด้าน ได้แก่ 1. การกำหนดวัตถุประสงค์ในการสอน 2. การเลือกเนื้อหาสาระ 3. การจัดกิจกรรมการสอน 4. การใช้สื่อและอุปกรณ์การสอน (วิจิตต์ธาดา เกศา, 2556)

ฮูและคันแคน (Hough & Duncan, 1970) อธิบายความหมายของการจัดการเรียนรู้หมายถึง กิจกรรมของบุคคลซึ่งมีหลักและเหตุผล เป็นกิจกรรมที่บุคคลได้ใช้ความรู้ของตนเอง อย่างสร้างสรรค์เพื่อสนับสนุนให้ผู้อื่นเกิดการเรียนรู้และความสุข ดังนั้นการจัดการเรียนรู้จึงเป็น กิจกรรมในแง่มุมต่างๆ 4 ด้าน คือ

1. ด้านหลักสูตร (Curriculum) หมายถึง การศึกษาจุดมุ่งหมายของการศึกษา ความเข้าใจ ในจุดประสงค์รายวิชาและการตั้งจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน ตลอดจนการเลือกเนื้อหา ได้เหมาะสมกับท้องถิ่น
2. ด้านการจัดการเรียนรู้ (Instruction) หมายถึง การเลือกวิธีสอนและเทคนิคการจัดการ เรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุถึงจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้
3. ด้านการวัดผล (Measuring) หมายถึง การเลือกวิธีการวัดผลที่เหมาะสมและสามารถ วิเคราะห์ผลได้
4. ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ (Evaluating) หมายถึง ความสามารถในการประเมินผล ของการจัดการเรียนรู้ทั้งหมดได้

การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การจัดสถานการณ์ สภาพการณ์ หรือกิจกรรมการเรียนรู้ให้ ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ อันก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่าย ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความเจริญองกาม และพัฒนาการทั้งทางกาย ทางสมอง อารมณ์ และสังคม (คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึด ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้, 2553)

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การเรียนการสอนที่ผู้สอนใช้ ในการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ มีพัฒนาการทั้งทางกาย ทางสมอง อารมณ์ สังคม เป็นการถ่ายทอดผ่านกิจกรรม หรือการจัดประสบการณ์ โดยการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้ แผนการจัดการเรียนรู้ เทคนิคและวิธีการสอน สื่อการสอนการ และวัดและประเมินผล

หลักการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย คือ โครงสร้างที่กำหนดขึ้นสำหรับครูในการ จัดการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แนวทางในการสอนที่จัดทำไว้ล่วงหน้า จากแนวการจัดการ เรียนการสอนของคู่มือครู หรือกรมวิชาการภายใต้กรอบเนื้อหาสาระที่ครูผู้สอนต้องการให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การวัดและประเมินผล ให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร (ศศิธร เวียงวะลัย, 2556, น.49 ; อนุรักษ์ สุทธิจิตต์, 2560, น.58)

รูปแบบการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ในระดับปฐมวัยเป็นการจัดการเรียนรู้ผ่านการเล่น การทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย ปรับให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับเด็กควรเป็นการจัดการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้ความสามารถของผู้เรียนพัฒนาเป็นไปอย่างเต็มศักยภาพ (ศราพงศ์ อิศรศักดิ์ ฌ อุษยา, 2553)

1. รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของกานเย

กานเย (Gagne) พัฒนาทฤษฎีเงื่อนไขการเรียนรู้ขึ้น เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว และสามารถจดจำสิ่งที่เรียนได้นาน โดยที่ความสามารถต่างๆ ของมนุษย์มีอยู่ 5 ประเภท คือ ทักษะทางปัญญา กลวิธีในการเรียนรู้ ภาษาหรือคำพูด ทักษะการเคลื่อนไหว และเจตคติ ทั้งนี้ กระบวนการเรียนรู้และจดจำของมนุษย์ ในขณะที่กระบวนการจัดกระทำข้อมูลภายในสมองกำลังเกิดขึ้น เหตุการณ์ภายนอกในร่างกายมนุษย์มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมหรือยับยั้งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นภายใน ดังนั้นควรจัดสภาพการณ์ภายนอกให้เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้ภายในของผู้เรียน โดยมีกระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบของกานเย มีลำดับขั้นตอน 9 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 กระตุ้นและดึงดูดความสนใจของผู้เรียน

ขั้นที่ 2 แจ้งวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนทราบ

ขั้นที่ 3 กระตุ้นให้ระลึกถึงความรู้เดิม

ขั้นที่ 4 การนำเสนอสิ่งเร้าหรือเนื้อหาสาระใหม่

ขั้นที่ 5 การให้แนวการเรียนรู้

ขั้นที่ 6 กระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความสามารถ

ขั้นที่ 7 การให้ข้อมูลป้อนกลับ

ขั้นที่ 8 การประเมินผลการแสดงของผู้เรียน

ขั้นที่ 9 การส่งเสริมความคงทนและการถ่ายโอนการเรียนรู้

2. รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ (Harrow's Instructional Model for Psychomotor Domain)

แฮร์โรว์ (Harrow) ได้จัดลำดับขั้นของการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอนทางด้านทักษะปฏิบัติไว้ 5 ขั้น โดยเริ่มจากระดับที่ซับซ้อนน้อยจนไปถึงระดับที่มีความซับซ้อนมาก รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เป็นรูปแบบที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสามารถทางด้านทักษะปฏิบัติอย่างถูกต้องสมบูรณ์จนเกิดความชำนาญ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- ขั้นที่ 1 ขั้นการเลียนแบบ
- ขั้นที่ 2 ขั้นกระทำตามคำสั่ง
- ขั้นที่ 3 ขั้นการกระทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์
- ขั้นที่ 4 ขั้นการแสดงออก
- ขั้นที่ 5 ขั้นการกระทำอย่างเป็นธรรมชาติ

3. รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของมอนเตสซอรี (Montessori)

การเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรีสามารถพัฒนาเด็กตั้งแต่วัยทารกจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยแนวทางการสอนแบบมอนเตสซอรี เป็นแนวคิดที่คำนึงถึงเด็กเป็นจุดหลักในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยความรู้สึกของควมมีอิสระ มอนเตสซอรีได้ออกแบบอุปกรณ์ที่ใช้ในการศึกษาระดับปฐมวัยที่เน้นการเรียนรู้จากการสัมผัส เสริมประสบการณ์ ไม่ใช่การเล่นและการแข่งขัน โดยผู้เรียนเป็นผู้เลือกอุปกรณ์ส่วนครูทำหน้าที่การสาธิตการใช้อุปกรณ์นั้นๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้ากับอุปกรณ์ที่ใช้และหลังจากนั้นผู้เรียนจะทำกิจกรรมด้วยตนเอง อุปกรณ์เป็นสิ่งช่วยควบคุมตนเองในการทำงาน เด็กจะพอใจเมื่อทำงานได้ถูกต้อง การให้เด็กได้เรียนกิจกรรมต่างๆ และได้เคลื่อนไหว มอนเตสซอรีจึงได้จัดทำอุปกรณ์ต่าง ๆ หลาก หลายตามความสนใจ และวุฒิภาวะที่แตกต่างกัน อุปกรณ์ไม่ใช่จุดสำคัญที่สุดสำหรับวิธีการสอนแบบมอนเตสซอรี แต่เป็นเพียงผู้ช่วยที่ดีเท่านั้น (จิระพันธุ์ พูลพัฒน์ และ คำแก้ว ไกรสรพงษ์, 2543 ; คนตรา กันเขตต์ภักย์, 2560)

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นส่วนสำคัญในการจัดการเรียนการสอนเพราะจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่เหมาะสม ซึ่งผู้สอนควรนำความรู้จากแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้มาประยุกต์ใช้ในการจัดพฤติกรรมของผู้เรียนผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน การกระตุ้นและการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. เทคนิคและวิธีการสอน

จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสม และสอดคล้องกับเนื้อหาเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้รวมถึงพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งจะนำไปสู่การมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์การออกแบบกิจกรรมสามารถแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1. ขั้นเข้าสู่บทเรียน 2. ขั้นปฏิบัติกิจกรรม และ 3. ขั้นสรุปและวัดผล (ฉิรดา เวชญาลักษณ์, 2561) มีรายละเอียดดังนี้

1. ขั้นเข้าสู่บทเรียน เป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียน เร้าความสนใจ เพื่อเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ให้เข้าด้วยกัน การนำเข้าสู่บทเรียนสามารถใช้วิธีต่างๆ ได้แก่ การร้องเพลง

เล่นเกม เล่านิทาน การยกตัวอย่างสถานการณ์จริง ทายปริศนาคำทาย การเล่าประสบการณ์ และ การให้แสดงท่าทาง

2. ชั้นการปฏิบัติกิจกรรม (ชั้นสอน) เป็นชั้นที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยผู้เรียนจะได้ปฏิบัติกิจกรรมหลายอย่างในชั้นตอนนี้ เช่น การค้นคว้า การอภิปราย การรายงาน การแสดงบทบาทสมมุติ การเล่าเรื่อง และการสาธิต เป็นต้น โดยมีหลักในการจัดกิจกรรมดังนี้

- 2.1 เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ตั้งไว้
- 2.2 เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และคิดแก้ปัญหา
- 2.3 เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับวุฒิภาวะ และความพร้อมของผู้เรียน
- 2.4 เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนมีความถนัด ความสนใจ
- 2.5 กิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน ในด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ สติปัญญา และสังคม
- 2.6 กิจกรรมที่เหมาะสมกับเวลาและสภาพแวดล้อม
- 2.7 เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตัวเอง
- 2.8 กิจกรรมเป็นไปตามขั้นตอนความยากง่าย รูปธรรมไปนามธรรม และเรียบง่าย ไปสู่ความซับซ้อน

2.9 เป็นกิจกรรมที่ใช้สื่อการสอนได้สอดคล้องและเหมาะสม

3. ชั้นสรุปและวัดผล ในการสรุปผู้สอนอาจทำการสรุป หรือให้ผู้เรียนสรุป รวมถึงผู้สอน กับผู้เรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาก็ได้ หลังจากนั้นผู้สอนควรวัดผลการเรียนรู้ว่าผู้เรียนบรรลุตาม จุดประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ อาจใช้วิธีตอบคำถาม การทำแบบทดสอบ การทำแบบฝึกหัด หรือ ทำรายงานตามผู้สอนวางแผนไว้

เทคนิคและวิธีการสอน คือขั้นตอนที่ครูใช้ในการจัดกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (ปรีชา กุลตัน, 2552, น.42 ; ชนาธิป พรกุล, 2561, น.66)

1. วิธีการสอน โดยใช้การสาธิต (Demonstration) จุดประสงค์ของการสอนวิธีการสาธิตคือ ให้ผู้เรียนได้เห็นการปฏิบัติจริงเป็นขั้นตอน เกิดการเรียนรู้จากการสังเกตและการฟัง โดยครูทำการ สาธิต อธิบายและให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง

2. วิธีการสอน โดยการปฏิบัติจริง (Practice) จุดประสงค์ของการสอนวิธีการปฏิบัติจริง คือให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนแล้วเห็นผลงาน เป็นการสอนที่มุ่งให้เกิดการผสมผสาน ระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ โดยวิธีการสอนนี้ครูจะเป็นผู้ให้ความรู้ที่เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติ บอกขั้นตอนการปฏิบัติ ครูอาจสาธิตให้ดูถ้ามีความจำเป็น และให้ผู้เรียนปฏิบัติตามขั้นตอน

3. สื่อการสอน

สื่อและอุปกรณ์การสอน เป็นสิ่งสำคัญต่อกระบวนการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่ครูต้องการสอนได้รวดเร็วและชัดเจนขึ้น เพราะสื่อและอุปกรณ์เหล่านี้เป็นสื่อกลางทำให้นักเรียนเห็นสิ่งที่ครูต้องการสอนเป็นรูปธรรมมากขึ้นนอกเหนือจากคำพูดของผู้สอน รวมถึงสามารถสร้างแรงจูงใจและความสนใจให้แก่ผู้เรียน ทำให้นักเรียนเกิดการสนุกสนานในการเรียนรู้ สื่อการสอนแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ 1. สื่อการสอนประเภทวัสดุ เช่น บัตรคำ แผ่นภาพ ภาพถ่าย เสียง 2. สื่อการสอนประเภทอุปกรณ์ เช่น กล้องถ่ายรูป เครื่องฉายโปรเจกเตอร์ คอมพิวเตอร์ และ 3. สื่อการสอนประเภทระบบ ระบบการสอนแบบโปรแกรม ทั้งนี้การเลือกใช้สื่อการสอนขึ้นอยู่กับพิจารณาของผู้สอนที่จะเลือกใช้สื่อที่สอดคล้องกับกิจกรรม มีความเหมาะสมต่อวัย และความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน จะช่วยให้กิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนได้ดียิ่งขึ้น (กมลธรรม เกือบุดร, 2554 ; วิตต์ธาดา เกาคำ, 2556)

4. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้

การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กถือเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญมาก เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยถือเป็นการประเมินพัฒนาการต่อเนื่อง ควรเป็นกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ผลการประเมินช่วยให้เด็กรู้จักตนเอง ช่วยให้ผู้ปกครองรู้จักบุตรหลานของตนเองเพื่อช่วยสนับสนุนส่งเสริม หรือแก้ไขข้อบกพร่อง ซึ่งการร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครองซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ควรมีการปรึกษากับผู้ปกครองแบบตัวต่อตัว การประชุมผู้ปกครองในชั้นเรียนทั้งหมด เพื่อให้มีการปรึกษาหารือหรือให้ความรู้ความเข้าใจในตัวบุตรหลาน และให้ครูสามารถสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพของเด็กให้ได้มากที่สุด รวมถึงการนำข้อมูลผลการประเมินผู้เรียนมาพิจารณาปรับปรุง วางแผนการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็ก โดยวิธีการประเมินที่เหมาะสมสำหรับเด็กในช่วงอายุ 3 – 6 ปี ได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรมการเล่นกับเด็ก การสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็ก (นิตยา ประพฤติกิจ, 2536 ; นภเนตร ธรรมบวร, 2551 ; วรวรรณ เหมชะชาติ, 2551 ; กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

การประเมินผลของครูได้มาจากการเรียนของนักเรียน ดังนั้นการประเมินผลการสอนกระทำได้ 2 ลักษณะดังนี้

1. การประเมินผลระหว่างทำการสอน (Formative Evaluation) ประเมินเพื่อที่จะได้รู้ว่าแผนการสอนนั้นบรรลุจุดประสงค์หรือไม่ เพียงใด เพื่อหาข้อบกพร่องและรีบทำการแก้ไข

2. การประเมินผลหลังจากทำการสอนเสร็จสิ้น (Summative Evaluation) ผู้สอนจะทำการสอบ (Post test) เพื่อดูว่าหลังจากการสอนไปแล้ว ผลที่ออกมาแตกต่างกับผลการทดสอบก่อนเรียน (Pre test) มากน้อยเพียงใด ตลอดจนรวมถึงผลการสอนสั้นเทอมของวิชาต่างๆ และควรมีการติดตามผลด้วย (สุคนธ์ ภูริเวทย์, 2553)

แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

จิตวิทยาการเรียนรู้

การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนพฤติกรรมอันเป็นผลมาจาก การได้รับประสบการณ์ การบอกเล่าของบุคคลอื่น การฝึกหัดและจากแหล่งความรู้ต่างๆ เช่น หนังสือ โทรทัศน์ วิทยุทัศน์ หรือคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ดังนั้นการเรียนรู้จึงเป็นการเปลี่ยนพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร หลักสำคัญในการเรียนรู้คือ ให้ผู้เรียนเกิดการรับรู้อย่างมีความหมายจนทำให้เข้าใจ และสามารถนำมาใช้ในชีวิตได้ (ลักษณะ สิริวัฒน์, 2557)

การศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้สอนได้เข้าใจวิธีการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในหลายๆ แง่มุม จากการศึกษาลักษณะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยมีความสอดคล้อง และมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ของนักจิตวิทยาหลายท่าน โดยจะกล่าวถึงแนวคิดที่ใช้บ่อยในการจัดการเรียนการสอนของเด็กปฐมวัย (พรพรรณ แก่นอำพรพันธ์, 2550 ; นิรดา เวชญาลักษณ์, 2561) ดังนี้

1. ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิกของ พาฟลอฟ (Ivan Pavlov)

หลักการเรียนรู้ที่ พาฟลอฟ (Ivan Pavlov) เชื่อว่า พฤติกรรมตอบสนองหรือการเรียนรู้ของสิ่งมีชีวิตเกิดจากการวางเงื่อนไข หรือมีการสร้างสถานการณ์ให้เกิดขึ้น ซึ่งในชีวิตประจำวัน จะไม่มีการตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้นเลย กล่าวคือถ้าต้องการจะให้สิ่งมีชีวิตเกิดการเรียนรู้หรือตอบสนองตามเงื่อนไขที่ต้องการ ต้องใช้สิ่งเร้าอีกชนิดหนึ่งที่มีการตอบสนองโดยธรรมชาติ (สิ่งเร้าที่ไม่ได้วางเงื่อนไข) ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการทำงานของระบบประสาทอัตโนมัติมาคู่กับสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไข

2. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบวางเงื่อนไขของสกินเนอร์ (B.F Skinner)

ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบ โอเปอเรนต์หรือทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำซึ่งมีสกินเนอร์เป็นเจ้าของทฤษฎี สกินเนอร์มีแนวคิดที่ว่าพฤติกรรมของมนุษย์เป็นพฤติกรรมที่กระทำต่อสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมจะเปลี่ยนไปเนื่องมาจากพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมนั้น ถ้าพฤติกรรมนั้นมีผลของพฤติกรรมที่ไม่พึงพอใจ พฤติกรรมนั้นก็จะมีแนวโน้มว่าจะลดลง สกินเนอร์มองว่าพฤติกรรมของมนุษย์จะคงอยู่ตลอดไปจำเป็นต้องมีการเสริมแรง โดยการเสริมแรงหมายถึงผลของพฤติกรรมที่ทำให้พฤติกรรมนั้นเข้มแข็งขึ้น ซึ่งการเสริมแรงที่ทำให้เกิดการเรียนรู้หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมี 2 ประเภท ได้แก่ การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement)

เป็นผลของพฤติกรรมที่ทำแล้วเกิดการพึงพอใจ การทำให้พฤติกรรมที่บุคคลกระทำอยู่นั้นมีอัตรา การกระทำให้เพิ่มมากขึ้น และการเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement) เป็นผลกรรมที่ทำให้ แล้วเกิดการไม่พึงพอใจทำให้การกระทำนั้นยุติลง วิธีการเสริมแรงแบ่งออกเป็น 2 วิธีคือ

2.1 การให้แรงเสริมทุกครั้ง (Continuous Reinforcement) คือการให้การเสริมแรง ทุกครั้งที่ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์

2.2 การให้การเสริมแรงเป็นครั้งคราว (Partial Reinforcement) คือการให้ การเสริมแรงเป็นครั้งคราวซึ่งไม่ได้ให้ทุกครั้งกับผู้เรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์

โดยตัวเสริมแรงอาจเป็นสิ่งที่จับต้องได้ เช่น เงิน หรือคะแนน ตัวเสริมแรงทางสังคม เช่น คำชม การยอมรับ ความรัก และตัวเสริมแรงที่เป็นการบ่อนข้อมูลกลับทางบวก คือการแจ้งให้ผู้กระทำ รู้ว่าสิ่งที่กระทำ นั้นถูกแล้ว

3. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเปียเจต์ (Jean Piaget)

พบว่าการเรียนรู้ของเด็กเป็นไปตามพัฒนาการทางสติปัญญา โดยจะมีการพัฒนาการ ไปตามวัยโดยธรรมชาติ การจัดประสบการณ์ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในช่วงที่กำลังพัฒนาไปสู่ ขั้นที่สูงกว่าสามารถช่วยให้เด็กพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็วขึ้น เด็กจะเรียนรู้สิ่งที่อยู่รอบๆ ตัว โดยอาศัยกระบวนการทำงานที่สำคัญทางสติปัญญา มี 2 กระบวนการ คือ

3.1 การซึมซับหรือดูดซับ (Assimilation) คือการที่บุคคลได้รับประสบการณ์ เรื่องราวและข้อมูลต่างๆ เข้ามาในสมอง เข้ามาเก็บไว้เพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

3.2 การปรับและการจัดระบบ (Accommodation) เป็นกระบวนการทางสมอง ในการปรับประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่ให้เข้ากัน เป็นกระบวนการปรับบุคคลให้เข้า กับวัตถุ

4. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์

บรูเนอร์มีแนวความคิดที่ว่า มนุษย์เลือกจะรับรู้จากสิ่งที่ตนเองสนใจ การเรียนรู้จะเกิดจาก การค้นพบ เนื่องจากผู้เรียนมีความอยากรู้ อยากเห็น จึงเป็นแรงผลักดันให้เกิดพฤติกรรมสำรวจ และเกิดการเรียนรู้ โดยสาระสำคัญของแนวคิดตามทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ สรุปได้ดังนี้ (ลักษณะ สรวัดน์, 2557)

4.1 การจัดโครงสร้างของความรู้ให้มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับพัฒนาการ ของเด็ก

4.2 การจัดหลักสูตรและกิจกรรมให้เหมาะสมกับความพร้อมของผู้เรียน รวมถึงสอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียนจะช่วยให้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.3 การคิดแบบหยั่งรู้ คือการคิดหาเหตุผลด้วยตนเองอย่างอิสระสามารถช่วยพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้

4.4 แรงจูงใจภายในเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้

4.5 การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากการที่สามารถสร้างความคิดรวบยอดหรือจัดประเภทสิ่งต่างๆ ได้อย่างชัดเจนเหมาะสม

4.6 การจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถค้นพบการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ที่ผู้เรียนใช้เป็นเครื่องมือในการค้นพบความรู้ มี 3 ขั้น ต่อไปนี้

1. ขั้นการเรียนรู้จากการกระทำ (Enactive Stage) คือการเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสรับรู้สิ่งต่างๆ การลงมือจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดี

2. ขั้นการเรียนรู้จากการคิด (Iconic Stage) คือขั้นที่เด็กสามารถจินตนาการ สร้างมโนภาพในใจและสามารถเรียนรู้จากภาพแทนของจริงได้

3. ขั้นการเรียนรู้สัญลักษณ์และนามธรรม (Symbolic Stage) คือขั้นการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ ที่ซับซ้อนและเป็นนามธรรมได้

ดนตรีกับเด็กปฐมวัย

พัฒนาการของเด็กปฐมวัย

1. ความหมายของเด็กปฐมวัย

เยาวยา เดชะคุปต์ (2540, น.3) กล่าวว่าไว้ว่าเป็นคำที่ใช้เรียกเด็กที่มีอายุตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึง 6 ปี ซึ่งอาจมีชื่อเรียกแตกต่างกันไปเช่น เด็กปฐมวัย เด็กเล็ก เด็กก่อนวัยเรียน และเด็กอนุบาล เป็นต้น โดยเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่คุณภาพของชีวิตทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม กำลังเริ่มต้นที่จะพัฒนาอย่างเต็มที่

คณะกรรมการดำเนินการวิจัย “การจัดการบริการศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน” ได้ระบุไว้ว่าเด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กที่อยู่ในศูนย์โภชนาการเด็ก สถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน หรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน เด็กที่เรียนในชั้นเด็กเล็ก ชั้นอนุบาล 1 และ 2 ในโรงเรียนอนุบาลของรัฐบาลและเอกชน ซึ่งโดยทั่วไปเด็กจะมีอายุประมาณ 3 – 6 ปี (เยาวยา เดชะคุปต์, 2540)

สรุปได้ว่า เด็กปฐมวัยหรือเด็กเล็ก หมายถึง เด็กที่มีอายุประมาณ 3 – 6 ปี เด็กอนุบาลหรือเด็กที่อยู่ในศูนย์โภชนาการ ซึ่งเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่กำลังจะเริ่มต้นการพัฒนาทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม อย่างเต็มที่ เด็กวัยนี้ควรได้รับการเสริมสร้างพัฒนาการอย่างเหมาะสม เพื่อให้พัฒนาการของเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความหมายของพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

จากการศึกษาความหมายของ พัฒนาการ ของ เยาวพา เศษะคุปต์ (2540, น.4) พูนสุข บุญยสวัสดิ์ (2523, น.2) และ ฉวีวรรณ กินาวงศ์ (2526, น.25) พอสรุปได้ดังนี้ พัฒนาการ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทั้งโครงสร้าง แบบแผนของร่างกาย และพฤติกรรม เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิ ซึ่งจะก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ อย่างเป็นขั้นตอน การพัฒนาของแต่ละบุคคล จะมีความแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวบุคคล ทำให้เกิดความสามารถใหม่ ๆ ซึ่งมีผลให้เด็กมีพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา ภาษา อารมณ์และสังคม

3. พัฒนาการทั่วไปของเด็กปฐมวัย

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการกับความสามารถในการเรียนรู้ของมนุษย์ เช่น ฟรอยด์ บิดาแห่งจิตวิเคราะห์ อิริคสัน เจ้าของทฤษฎีจิตสังคม พอสรุปได้ว่า วัยในช่วง 5 ปีแรกของชีวิต เป็นวัยรากฐานเบื้องต้นที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากวัยต่อมาจะได้รับการพัฒนาต่อเติมจากในวัยนี้ ซึ่งจะส่งผลต่อบุคลิกภาพในวัยผู้ใหญ่ และการที่จะช่วยให้ประสบความสำเร็จนั้น เปียเจต์ เจ้าของทฤษฎีเขาวัวปัญญา ได้กล่าวองค์ประกอบสำคัญที่มีส่วนเสริมสร้างพัฒนาการ ด้านสติปัญญา 4 องค์ประกอบ ได้แก่ วุฒิภาวะ ประสบการณ์ การถ่ายทอดความรู้ทางสังคม และกระบวนการปรับความรู้ที่ได้รับจากสิ่งที่ได้เรียนรู้และนำไปใช้ในลำดับที่สูงขึ้น (วิภาวดี นครขวง , 2551, น.8)

จากแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าว เป็นแนวทางที่สำคัญที่ครูต้องมีความรู้และความเข้าใจ เพราะพัฒนาการในแต่ละช่วงวัยของเด็ก เป็นพื้นฐานที่ช่วยให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับเด็กได้อย่างเหมาะสมเด็กตามช่วงวัยที่สอน ดังรายละเอียดของพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่มีช่วงอายุระหว่าง 3 – 5 ปี ในด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และสังคม และด้านสติปัญญา ดังนี้

1. พัฒนาการทางร่างกาย

ฟรอยด์ นักจิตวิทยาชาวออสเตรีย ได้อธิบายถึงลักษณะเด็กวัยอนุบาลว่า เด็กชายจะเลียนแบบพ่อ และเด็กหญิงจะเลียนแบบแม่ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีจิตสังคมของอิริคสันที่อธิบายลักษณะของเด็กในวัยนี้ว่า เป็นวัยที่อยากทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง มีจินตนาการกว้างไกลชอบเลียนแบบผู้ใหญ่ และชอบเล่นบทบาทสมมุติ (สุรางค์ โคว์ตระกูล, 2553, น.34)

นันทิยา น้อยจันทร์ (2548, น.197) กล่าวถึงพัฒนาการด้านร่างกายของเด็กวัยนี้ว่ามีความสามารถในการบังคับกล้ามเนื้อใหญ่ คือการเคลื่อนไหวร่างกายในลักษณะต่างๆ ได้แก่

การเดิน การวิ่ง การกระโดด ฯลฯ การบังคับกล้ามเนื้อเล็กให้ทำงานประสานกันเช่น ตากับมือ ได้แก่ การวาดภาพ การลากเส้นตามรอยปะ เป็นต้น

2. การพัฒนาด้านสติปัญญา

ความสามารถในการรับรู้ของเด็ก จะส่งผลให้เด็กประสบความสำเร็จทางการเรียนรู้เป็ยเจต์ นักจิตวิทยาชาวสวิส เจ้าของทฤษฎีเซาว์ปัญญา ได้อธิบายถึงลักษณะเซาว์ปัญญาของเด็กวัยอนุบาลว่า ไม่สามารถคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ และมีความตั้งใจที่ละเอียด ใน การตัดสินใจเพื่อทำอะไรนั้น ขึ้นอยู่กับการรับรู้ ยังไม่เข้าใจเหตุผล แต่สามารถใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งต่างๆ สร้างจินตนาการได้ (हरररर नीलविवेयर, 2535, น. 6)

3. พัฒนาการด้านอารมณ์และสังคม

อารมณ์และความรู้สึกของเด็กเล็ก เป็นพัฒนาการหนึ่งของเด็กที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็ก เด็กวัยนี้ อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย และเป็นไปแบบกะทันหัน (สุรารค์ ใค้วตระกูล, 2548, น.84) กล่าวถึงลักษณะอารมณ์ของเด็กที่พบทั่วไปคือ ความกลัว ความโกรธ ความวิตกกังวล ความอิจฉาริษยา ซึ่งเด็กยังไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ สำหรับพัฒนาการด้านสังคม นั้น (นันทิยา น้อยจันทร์, 2548, น.238) ได้กล่าวถึง ลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยนี้ว่า จะแสดงพฤติกรรมต่างๆ เพื่อให้ได้การยอมรับจากเพื่อน

จากการศึกษาการพัฒนาการทั่วไปของเด็กปฐมวัย พบว่าพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กมีความเชื่อมโยงกัน และจะส่งผลต่อเนื่องไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ ดังนั้น พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ครูผู้สอน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาให้เด็ก ควรศึกษาพัฒนาการของเด็กตามวัยให้เข้าใจ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการจัดรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ถูกระบายตามความต้องการ และความสามารถของเด็ก

ความสำคัญของดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

จากการศึกษาคุณค่าของดนตรีที่มีต่อเด็กปฐมวัยของ วิภาวดี นครขวาง (2551, น. 10) และ ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์ (2541, น.21) สามารถอธิบายถึงคุณค่าของดนตรีที่มีต่อเด็ก ได้ดังนี้

1. ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของเด็ก จากการได้แสดงความรู้สึกทางอารมณ์ของตนเองโดยการร้อง และเต้นไปตามจังหวะของเพลง

2. ดนตรีเป็นโสตศิลป์ช่วยส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านสุนทรีย์ มีความสุข คือ เมื่อเด็กฟังดนตรีที่มีความไพเราะจะช่วยให้เด็กรู้สึกมีความสุข โดยการตอบสนองต่อองค์ประกอบดนตรี เช่น ทำนอง จังหวะ ซึ่งทำให้เด็กรู้ซึ่งถึงความสวยงามทางอารมณ์ โดยไม่ต้องบรรยายเป็นคำพูด

3. ดนตรีให้ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ซึ่งในปัจจุบันสื่อดนตรี มีมากมายหลายรูปแบบ เช่น บทเพลงจากภาพยนตร์ รายการทีวี เหล่านี้มีอยู่ในชีวิตประจำวัน

4. คนตรีช่วยส่งเสริมด้านพัฒนาการด้านภาษา และด้านการติดต่อสื่อสาร เช่น เมื่อเด็กๆ เรียนร้องเพลงและมักจะนำเพลงที่เรียนไปถ่ายทอดโดยการร้อง หรือทำท่าทางประกอบ เพื่อให้คนในครอบครัว หรือบุคคลที่รู้จักได้ฟัง การเรียนรู้ด้านภาษาจึงเป็นทักษะพื้นฐานที่ต้องเรียนรู้ไปด้วย

5. คนตรีช่วยส่งเสริมความรู้เรื่องวัฒนธรรมในท้องถิ่น จากเนื้อร้องและเสียงดนตรีช่วยให้เด็กเข้าใจในเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมของตนด้วย รวมถึงเด็กจะได้เรียนรู้ว่าเพลงนั้นมาจากไหน เป็นของท้องถิ่นใด

6. คนตรีช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย เนื่องจากประสบการณ์ทางดนตรีเกี่ยวข้องกับการร้องเพลง การเล่นเครื่องดนตรี การเข้าจังหวะ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อต่าง ๆ ของร่างกายดีขึ้น

7. ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมนิสัย เด็กจะได้เรียนรู้มารยาททางสังคมการปฏิบัติตัวเมื่อต้องอยู่ร่วมกับเพื่อน และผู้ใหญ่ ผ่านการร้องเพลง หรือท่องคำคล้องจอง

8. คนตรีช่วยส่งเสริมความรู้เรื่องของศาสนา และประเพณีต่าง ๆ ในสังคมจากเนื้อหาของบทเพลงที่นำมาจากเพลงที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติ หรือเพลงที่มีเนื้อหาเหตุการณ์สำคัญ หรือเทศกาลต่าง ๆ จึงอาจกล่าวได้ว่า การเรียนรู้ของเด็กในวัยนี้มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ ช่วยให้เด็กรู้สึกถึงคุณค่าทางอารมณ์อันเนื่องมาจากดนตรี เข้าใจถึงรูปแบบของเสียง และจังหวะของดนตรี- ช่วยให้เด็กแสดงออกทางดนตรีตามความรู้สึกที่เกิดขึ้น สนุกสนานไปกับดนตรี รวมทั้งให้เด็กได้สัมผัสกับความพึงพอใจทางสุนทรีย์อันเนื่องมาจากดนตรี

สรุปได้ว่า คนตรีมีความสำคัญกับเด็กปฐมวัย ในด้านการพัฒนาด้านจิตใจ อารมณ์ ความคิด จินตนาการ การเข้าสังคม การถ่ายทอดความรู้สึก การสื่อความหมาย คนตรีช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านสุนทรีย์ มีความเข้าใจในวัฒนธรรม กระตุ้นพัฒนาการทางด้านภาษา กระตุ้นสมองที่ช่วยเรียบเรียงความคิด การใช้เหตุผล ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เด็กมีคุณภาพ และโตไปเป็นผู้ใหญ่ได้อย่างสมบูรณ์

พัฒนาการทางดนตรีของเด็กปฐมวัย

1. พัฒนาการทั่วไปทางดนตรี

พัฒนาการทางดนตรีจัดเป็นพัฒนาการด้านหนึ่งของเด็ก คนตรินับได้ว่ามีบทบาทสำคัญกับเด็กวัยนี้ จะเห็นได้ว่าเวลาให้เด็กนอน พ่อหรือแม่มักร้องเพลงกล่อม เมื่อถึงเวลาที่เด็กเข้าชั้นอนุบาล หรือสถานเลี้ยงเด็กปฐมวัย ครูผู้สอนควรมีการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กเสมอ จึงเห็นได้ว่าดนตรีเป็นที่ขาดไม่ได้สำหรับเด็กในวัยนี้ ณรุทษ์ สุทธิจิตต์ (2541) ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางดนตรีของเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

ตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา เมื่อหัวใจของทารกเริ่มเต้น การรับรู้เรื่องจังหวะเริ่มมีขึ้นโดยอัตโนมัติ เมื่ออวัยวะเกี่ยวกับการได้ยินพัฒนาเต็มที่ในครรภ์ราว 5 เดือน ทารกเริ่มได้ยินเสียงต่าง ๆ ในช่วงนี้ถ้าพ่อ แม่ เปิดเพลงให้ทารกในครรภ์ฟังจะเป็นการช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางดนตรีได้ เมื่อทารกคลอดสภาพแวดล้อมทางดนตรีที่เด็กควรได้รับขึ้นอยู่กับพัฒนาการ จึงเป็นการสมควรในการกล่าวถึงพัฒนาการทางด้านดนตรีของเด็กในวัยนี้ คือตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุประมาณ 5 ปี

ในช่วง 1 ปีแรก เด็กเริ่มมีการรับรู้ด้านจังหวะและทำนอง เมื่อเด็กอายุประมาณ 1 ปี พัฒนาการด้านการพูดเริ่มก้าวหน้าไป เด็กพยายามร้องเพลงโดยใช้การเลียนเสียงซึ่งยังไม่เป็นทำนอง ถ้ามีเครื่องประกอบจังหวะให้เด็กเล่นพร้อมกับเพลง เด็กจะพยายามเล่นไปกับเพลง แต่จังหวะของการเล่นยังไม่เข้ากับจังหวะเพลง สิ่งที่เด็กวัยนี้ชอบมากคือเมื่อได้ยินเสียงเพลงมักจะขยับร่างกายตามจังหวะเพลงเสมอ เด็กวัยนี้จะตอบสนองต่อเสียงร้องเพลงของคนได้ดีกว่าเสียงของเครื่องดนตรี

ในช่วงปีที่ 2 พัฒนาการด้านการพูดของเด็กมีมากขึ้น พัฒนาการทางดนตรีของเด็กวัยนี้เห็นชัดขึ้น คือความสามารถในการร้องเพลง ถึงแม้จะร้องเพี้ยนแต่จังหวะและเนื้อร้องมักถูกต้อง ในวัยนี้เด็กจะพยายามเคาะจังหวะหรือเล่นเครื่องดนตรีให้เข้ากับจังหวะของเพลง เริ่มมีความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรี เช่น การร้องเพลงที่แต่งขึ้นเอง การเคาะจังหวะไปกับการร้องตามที่ตนคิดมา การขยับร่างกายและท่าท่าต่าง ๆ เมื่อได้ยินเสียงเพลงได้มากขึ้นและดีขึ้นตามลำดับ

ย่างเข้าวัย 3 ขวบ พัฒนาการด้านร่างกายมีมากขึ้นเป็นลำดับ การบังคับกล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ พัฒนาขึ้น ควรจัดกิจกรรมที่พัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็ก เพื่อพัฒนาการของกล้ามเนื้อทั้งสองลักษณะ เด็กเริ่มพัฒนาเกี่ยวกับด้านความเป็นตัวของตัวเอง ชอบซักถาม พัฒนาการด้านดนตรีเด็กสามารถร้องเพลงง่าย ๆ ได้อย่างถูกต้อง พัฒนาทางด้านจังหวะดีขึ้น การเคลื่อนไหวตามจังหวะดนตรีพัฒนามากขึ้น เริ่มตบมือเข้ากับจังหวะที่ได้ยิน มีความสนใจในการร้องเพลงหรือเล่นเครื่องดนตรีที่ตนเองชอบมากขึ้น เริ่มพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบดนตรี เช่น ดัง – เบา หรือ ช้า – เร็ว เด็กวัยนี้มักชอบร้องเพลง หรือเต้นให้ผู้ใหญ่ดู

เด็กในวัย 4 ขวบ พัฒนาการทางด้านภาษามากขึ้น การแสดงออกทางภาษามากขึ้น มีสมาธิขึ้น ในทางดนตรีช่วงเสียงเริ่มกว้างขึ้น ด้านจังหวะพัฒนาดีขึ้น สามารถร้องเพลงยาก ๆ ได้ แต่มักร้องเพี้ยน สามารถแสดงความรู้สึกให้เข้ากับลักษณะของเพลงได้ และชอบร้องเพลงและเต้นตามเสียงดนตรี

วัย 5 ขวบ เป็นระยะที่เด็กอยู่ในโรงเรียนอนุบาล พัฒนาการทางด้านสังคม เริ่มขึ้นอย่างชัดเจน ทางดนตรีเด็กวัยนี้ชอบร้องเพลง และชอบเลียนแบบคนที่ตนชอบหรือเห็นบ่อย ๆ มีสมาธิในการฟังเพลงมีมากขึ้น เสียงเพี้ยนน้อยลง แต่ต้องฝึกร้องหลายครั้งถึงจะร้องถูกต้อง

มีพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบทางดนตรีมากขึ้น รู้จักระดับเสียง สูง – ต่ำ สั้น – ยาว เป็นต้น ความจำด้านจังหวะและเสียงมากขึ้นรวมถึงสามารถบ่งชี้จังหวะที่ได้ยินได้แต่ต้องเป็นจังหวะที่ไม่ยากจนเกินไป

2. ทักษะดนตรีกับพัฒนาการเด็กปฐมวัย

จเร สำอางค์ (2550) ได้กล่าวไว้ว่า ดนตรีสามารถช่วยพัฒนาระบบต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ดนตรียังมีอิทธิพลในการช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม หรือสติปัญญา

ดนตรีมีทั้งความไพเราะ ให้ความรู้สึกที่สบาย ช่วยกระตุ้นการทำงานของสมองซีกขวา ส่วนตัวโน้ตและจังหวะเคาะที่คล้ายกับการอ่านหนังสือแต่ละตัว ช่วยกระตุ้นการทำงานของสมองซีกสมองซ้ายซึ่งเป็นสมองส่วนที่ทำงานเกี่ยวกับเหตุผลและภาษา

ตารางที่ 1 ทักษะดนตรีกับการพัฒนาการ

ทักษะดนตรี	พัฒนาการ				
	การคิด	อารมณ์	การรับรู้ / เคลื่อนไหว	การตอบสนองต่อความเครียด	การจำ
การฟัง	การคิด	อารมณ์	การรับรู้ / เคลื่อนไหว	การตอบสนองต่อความเครียด	การจำ
การร้อง	การคิด	อารมณ์		การตอบสนองต่อความเครียด	
การเล่น	การคิด	อารมณ์	การรับรู้ / เคลื่อนไหว	การตอบสนองต่อความเครียด	การจำ
การเคลื่อนไหว		อารมณ์			
การสร้างสรรค์	การคิด				
การอ่านสัญลักษณ์	การคิด				การจำ

(จเร สำอาง, 2550)

จากการศึกษาดนตรีกับการพัฒนาการ ศิริลักษณ์ รัตนวิทย์ (2554, น.12) และจเร สำอางค์ (2550, น.28) สรุปได้ว่าดนตรีช่วยกระตุ้นและการพัฒนาระบบต่าง ๆ ทั้งทางระบบการคิด ระบบอารมณ์ ระบบการเรียนรู้และเคลื่อนไหว ระบบการตอบสนองต่อความเครียด และระบบความจำ เมื่อได้ยินเสียงเพลงจะเป็นหน้าที่ของสมองซีกขวา แต่เมื่อเกิด ความซาบซึ้งในเสียงเพลง สมองทั้งซีกซ้ายและขวาจะทำงานพร้อมกัน ก่อให้เกิดการสร้าง เส้นใยสมองเพิ่มขึ้น ดนตรีสามารถเพิ่มความคิดอย่างมีเหตุผล คิดจินตนาการ ที่เป็นเหตุเป็นผล ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้พัฒนาการของเด็กเป็นไปอย่างมีคุณภาพมากขึ้น

3. พัฒนาการทางอารมณ์

ความมั่นคงทางอารมณ์จะช่วยพัฒนาให้เด็กมีความเจริญงอกงามด้านจิตใจ และเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ ๆ ด้วยความเต็มใจและมั่นใจยิ่งขึ้น ซึ่งพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กขึ้นอยู่กับลักษณะการเลี้ยงดูของพ่อแม่ ในการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เด็กจะได้รับประสบการณ์ทางดนตรีซึ่งจะช่วยให้เด็กมีความสามารถในการรับรู้ แยกแยะ สามารถแสดงออก และตอบสนองทางอารมณ์ได้อย่างถูกต้อง เนื่องจากเพลงและดนตรีช่วยพัฒนาอารมณ์ของเด็กในแง่การให้ความเพลิดเพลิน สนุกสนาน ดนตรีจะช่วยบรรเทาหรือปรับอารมณ์เด็กได้อย่างดี ลดความวิตกกังวล ความก้าวร้าว ทำให้เกิดความผ่อนคลาย การเรียนดนตรียังเปิดโอกาสให้แสดงอารมณ์ไปตามความรู้สึก เกิดจินตนาการกว้างไกล มีอารมณ์สุนทรีย์ การพัฒนาทางอารมณ์ของเด็ก จะได้รับการกล่อมเกลาไปที่ละน้อย จนมีการแสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสม (จเร สำอางค์, 2550 ;ศิริพร โสภาคิชฐพงษ์, 2552 ; สราพวงศ์ อิศรศักดิ์ ณ อยุธยา, 2553)

จากการศึกษาพัฒนาการทางดนตรีของเด็กปฐมวัย พบว่า พัฒนาการทางดนตรีมีความสอดคล้องกับพัฒนาการทั่วไปของเด็กปฐมวัย การจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีที่เหมาะสมตามวัย จะช่วยส่งเสริมให้เด็กได้รับการพัฒนาการไม่ว่าจะเป็น ด้านความรู้ ความจำ ความคิด อารมณ์ การพัฒนากล้ามเนื้อ รวมถึงการพัฒนาตนเองให้เข้ากับกลุ่ม

4. พฤติกรรมทางด้านทักษะพิสัย เป็นพัฒนาการที่เกี่ยวกับทักษะในการปฏิบัติงานต่างๆ โดย เดฟ (Dave, 1970) ได้เสนอลำดับขั้นพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยที่ซับซ้อนน้อยไปหามากที่สุด 5 ขั้นดังนี้ (กมลวรรณ ตังชนกานนท์, 2559, น.3)

1. การเลียนแบบ (Imitation) การสังเกตและปฏิบัติตามตัวแบบนั้นได้
2. การจัดการ (Manipulation) การปฏิบัติตามคำแนะนำหรือตามที่สอนได้
3. การปฏิบัติอย่างแม่นยำ (Precision) เป็นการปฏิบัติได้เองด้วยความแม่นยำ ชำนาญ หรือมีข้อผิดพลาดน้อย
4. การประสานต่อ (Articulation) เป็นการรวมกันตั้งแต่ 2 ทักษะขึ้นไป สามารถจัดลำดับการปฏิบัติได้ และปฏิบัติได้อย่างคงเส้นคงวา
5. การปฏิบัติอย่างเป็นธรรมชาติ (Naturalization) คือการแสดงออกในทักษะปฏิบัตินั้นอย่างอัตโนมัติ หรือสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ได้

หลักในการจัดการเรียนการสอนดนตรี

การสอนดนตรีไม่ว่าในระดับชั้นใดก็ตาม ผู้สอนควรมีหลักการสอน จิตวิทยาการสอน การวัดและประเมินผลรวมถึงการใช้สื่อการสอน ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความเข้าใจในสาระดนตรีได้ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2560)

1. หลักการสอนดนตรีในประเทศไทย สรุปได้ดังนี้

หม่อมคุณหญิง บริพัตร (2467-2558) เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการสอนดนตรีในระดับอนุบาล ได้เสนอแนะหลักการสอนดนตรีโดยใช้การเคลื่อนไหวเป็นหลัก โดยมีแนวคิด คือ การบูรณาการของทักษะดนตรี และการเคลื่อนไหว ผู้เรียนเรียนรู้โดยใช้พื้นฐานทางการเคลื่อนไหว และทักษะดนตรีเป็นสื่อ การมีส่วนร่วมในปฏิบัติการเป็นหลักสำคัญในการสอน โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ พื้นฐานขั้นกลาง และทักษะในระดับสูง โดยการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมดนตรี เช่น การร้อง การเปล่งเสียง และการเคลื่อนไหวจากรายละเอียดน้อยไปหามากตามลำดับ ผู้เรียนจะได้สาระดนตรีควบคู่ไปด้วย

อรรณพ บรรจงศิลป์ ได้เสนอแนะหลักการสอนดนตรี สรุปได้ดังนี้ มุ่งให้นักเรียนได้รับความรู้ทางดนตรีมีทักษะพื้นฐานทางดนตรี สามารถนำความรู้และทักษะที่มีอยู่ไปใช้ได้ เกิดทัศนคติที่ดีต่อดนตรีและรู้คุณค่าของดนตรี หลักการนี้เน้นทักษะดนตรี ได้แก่ การฟัง การเล่น การเคลื่อนไหว การสร้างสรรค์ และการอ่าน รวมทั้งโครงสร้างหรือองค์ประกอบดนตรี ได้แก่ จังหวะ ทำนอง เสียงประสาน รูปแบบ อารมณ์เพลงและลีลา โดยใช้กิจกรรมดนตรีเป็นสื่อ

วิมลศรี อุปรมัย หลักการสอนดนตรีโดยยึดหลักเดียวกับการะบวนการเรียนรู้ด้านภาษา คือ พัฒนาด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน(การสร้างสรรค์) เน้นกระบวนการพื้นฐานของการเรียนดนตรี โดยมีจุดมุ่งหมายคือ การพัฒนาการรับรู้ทางดนตรี และความซาบซึ้งในดนตรี การเรียนรู้กระบวนการทางภาษานั้น การฟังและการอ่านถือว่าเป็นทักษะทางภาษาที่นำมาใช้ใน ความหมายของการเรียนรู้ด้านดนตรีโดยตรง การเรียนดนตรีต้องใช้ทักษะการฟัง และการอ่าน โน้ต ส่วนการพูดและการเขียนในการเรียนดนตรี หมายถึงการร้องและการสร้างสรรค์ทางดนตรี ซึ่งจะเห็นได้ว่าการใช้กระบวนการเรียนรู้ทางภาษามาเป็นหลักในการเรียนการสอนดนตรี ซึ่งครอบคลุมทักษะต่าง ๆ ทางดนตรีครบถ้วน

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2544) กล่าวถึงการศึกษาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยว่า ในวัยนี้การเรียนดนตรีจะเป็นการวางพื้นฐานเกี่ยวกับองค์ประกอบของดนตรี และทักษะทางดนตรี โดยองค์ประกอบทางดนตรีที่สำคัญสำหรับเด็กวัยนี้ที่ควรเรียนรู้คือ จังหวะ (Rhythm) จังหวะช้า-เร็ว (Tempo) ระดับเสียงสูง-ต่ำ ดัง-เบา ทำนอง เสียงประสาน รูปแบบเพลง และลีลาของเสียง ในด้าน

ทักษะดนตรีที่ควรเน้นคือ การร้อง การฟัง การเล่น การอ่าน การเคลื่อนไหว และการสร้างสรรค์ โดยทักษะการเคลื่อนไหวเป็นทักษะที่ควรให้เด็กได้ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ โดยให้เด็กได้มีการเคลื่อนไหวที่เป็นอิสระ ธรรมชาติ ยังไม่เน้นการเคลื่อนไหวด้วยท่าทางที่เฉพาะเจาะจง

2. หลักการสอนดนตรีในต่างประเทศ หลักการสอนดนตรีที่พัฒนาขึ้นมาในต่างประเทศ ที่ควรกล่าวถึง คือ วิธีการสอนดนตรีของดัลโครซ (Dalcroze) ออร์ฟ (Orff) โคดาไล (Kodaly) สรุปได้พอสังเขปดังนี้

ดัลโครซ (Emile Jaques-Dalcroze, 1865-1950) ผู้ประพันธ์เพลงและนักการศึกษาชาวสวิส วิธีการของดัลโครซเป็นที่นิยมใช้ทั่วโลก เนื่องจากเป็นวิธีที่น่าสนใจ สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในดนตรีได้อย่างลึกซึ้ง

หลักการสำคัญของดัลโครซ คือ ยูริธึมมิกส์ (Eurhythmics) เป็นการเคลื่อนไหวทางจังหวะที่ดี (Good rhythmic movement) โดยพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับดนตรีซึ่งเน้นเรื่องเสียงเป็นสำคัญ ใช้หลักการเคลื่อนไหวเป็นสื่อไปสู่ความเข้าใจดนตรี โดยยูริธึมมิกเริ่มจากการสอนให้เด็กรู้จักเคลื่อนไหวตอบสนองต่อดนตรีซึ่งเป็นการบังคับกล้ามเนื้อใน 3 ลักษณะคือ 1) การเคลื่อนไหวให้เข้ากับความเร็วของจังหวะ หรือ Tempo 2) การเคลื่อนไหวให้เข้ากับอัตราตัวโน้ตหรือ Duration 3) การเคลื่อนไหวที่เหมาะสมกับความดัง-ค่อยของเสียงหรือ Dynamics จากหลักการสอนของดัลโครซ สามารถสรุปองค์ประกอบขั้นพื้นฐานทางดนตรีคือ ระดับเสียง (Pitch) จังหวะ (Rhythm) ความดัง-ค่อย (Dynamic) มีความเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหว (ประโมทย์ พ้อคำ, 2542, น.20)

ออร์ฟ (Carl Orff, 1895-1982) ผู้ประพันธ์เพลงและนักดนตรีศึกษาชาวเยอรมันเป็นผู้คิดค้นวิธีการนี้ขึ้นหลังจากที่ออร์ฟได้สอนดนตรีกับเด็ก ๆ มาเป็นเวลานาน วิธีการโดยละเอียดของออร์ฟได้พิมพ์เผยแพร่ในหนังสือชื่อ ชูลเวิร์ก (Schulwerk) มีความหมายถึงแบบฝึกหัดสำหรับใช้ในโรงเรียน จุดมุ่งหมายพื้นฐานของออร์ฟในการสอนดนตรี คือ การพัฒนาความสามารถในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรี

ออร์ฟได้เสนอหลักการทางดนตรีศึกษาไว้ว่า การเรียนการสอนดนตรีควรเริ่มต้นจากเพลงและแนวคิดทางดนตรีที่ง่ายที่สุด ได้แก่ แนวคิดเรื่องจังหวะ โดยการเริ่มต้นจากจังหวะของการพูดเพื่อนำไปสู่ความเข้าใจแนวคิดในเรื่องของระดับเสียง ประโยคของดนตรี ลักษณะของเสียง และค่าตัวโน้ตต่าง ๆ ต่อไป การเคลื่อนไหว เช่น การตบมือ การตบตัก (Patching) การขำเท้า การคิดนิ้วมือ และการใช้เครื่องประกอบจังหวะของออร์ฟ เป็นวิถีทางนำไปสู่การรับรู้เรื่องจังหวะ ในวิธีการของออร์ฟ ความคิดสร้างสรรค์เป็นลักษณะที่สำคัญและเน้นมากที่สุด ดังนั้นการสำรวจสิ่งต่าง ๆ รอบตัวของผู้เรียนเพื่อนำมาใช้ในการสร้างสรรค์จัดว่าเป็นกุญแจสำคัญในวิธีการของออร์ฟ

วิธีการพื้นฐานของออร์ฟ คือ การให้ผู้เรียนมีโอกาสสำรวจและทดลองสิ่งต่าง ๆ ทางดนตรี โดยใช้วิธีการพูด การร้อง และการเคลื่อนไหวเป็นหลักที่สำคัญ ซึ่งประกอบไปด้วยการเรียนรู้จากการสำรวจสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. การสำรวจเกี่ยวกับพื้นที่รอบ ๆ ตัวผู้เรียน การเคลื่อนไหวเป็นพื้นฐานของวิธีการนี้ผู้เรียนจะเรียนรู้เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวเพื่อสื่ออากัปกริยาต่าง ๆ เช่น เบาหนัก ลง ขึ้น ในนอก โดยผู้เรียนจะเรียนรู้ตำแหน่งของร่างกายและการเคลื่อนไหวของตนเอง โดยครูผู้สอนไม่แนะนำสิ่งใด ๆ กับผู้เรียนในขั้นแรก

2. การสำรวจเกี่ยวกับเสียง เริ่มต้นจากการสำรวจเสียงในสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัวผู้เรียน เริ่มเรียนรู้เกี่ยวกับเสียงต่าง ๆ และเสียงดนตรีในที่สุด ผู้เรียนใช้เสียงพูดและเสียงร้องเพลงรวมทั้งเสียงของเครื่องดนตรีในการเรียนรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณสมบัติของเสียงดนตรี

3. การสำรวจเกี่ยวกับรูปแบบของเพลง จากการเคลื่อนไหวอย่างอิสระนำไปสู่การเต้นรำ และจากเสียงนำไปสู่รูปแบบของบทเพลง เช่น บทนำ ตัวบทเพลง และบทจบของเพลง

โดยในแต่ละขั้นตอนของวิธีการสอนของออร์ฟเป็นไปในลักษณะจากการเลียนแบบ จนถึงการสร้างสรรค์ขึ้นเองจากส่วนย่อยไปสู่ส่วนใหญ่ บทเพลงที่ใช้เป็นบันไดเสียง 5 เสียง คือ เพนตาโทนิค (Pentatonic Scale) การซ้ำทวนของจังหวะ (Rhythmic Ostinato) และสัญญาณมือ (Hand signs) เป็นการสื่อการสอนของวิธีการนี้นอกเหนือไปจากเครื่องดนตรีออร์ฟ (Orff Instrument) ซึ่งพัฒนามาจากระนาดของแอฟริกา มีทั้งที่ทำด้วยไม้และโลหะ มีขนาดตั้งแต่เล็กไปจนขนาดใหญ่ นอกจากนี้ยังมีเครื่องประกอบจังหวะอีกหลายลักษณะประกอบเป็นวงดนตรีทั้งขนาดเล็กและใหญ่ตามบทเพลงที่ได้ประพันธ์ไว้

โคดา (Zoltan Kodaly, 1882-1967) ผู้ประพันธ์เพลงคนสำคัญของฮังการีซึ่งภายหลังได้ทุ่มเทกำลังกายและกำลังความคิดทั้งหมดให้กับการพัฒนาดนตรีศึกษาในประเทศฮังการีให้เป็นแบบแผนมาจนทุกวันนี้ แต่เดิมโคดาจะมีจุดมุ่งหมายของวิธีการนี้ คือ ต้องการให้ชาวฮังการีมีความรู้ทางดนตรีและสามารถอ่านและเขียนโน้ตดนตรีได้ แต่ในปัจจุบันวิธีการสอนของโคดาได้รับการประยุกต์เพื่อใช้ในประเทศต่างๆทั่วโลก (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2555)

โคดาได้มีหลักการความคิดว่า ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของเด็กที่มีความสำคัญจึงควรได้รับการพัฒนาในลักษณะเดียวกับภาษา จากหลักการความคิดนี้เด็กจึงควรเริ่มเรียนดนตรีตั้งแต่วัยเล็ก ๆ โดยใช้เพลงพื้นฐานที่เด็กคุ้นเคยเป็นหลัก วิธีนี้เน้นการอ่านโน้ตดนตรีโดยใช้สัญลักษณ์ในระบบ ซอล-ฟา ประกอบกับสัญญาณมือ

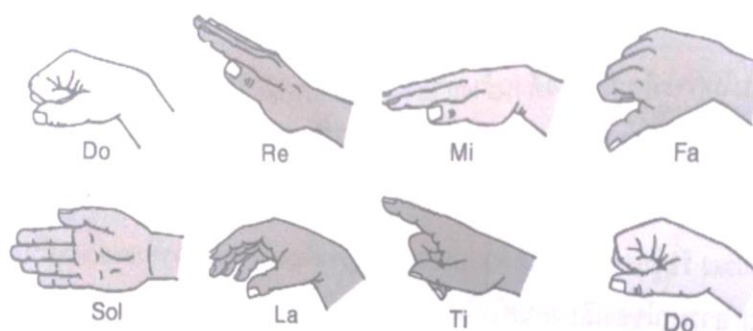
วิธีการสอนของโคดา คือ การเน้นการร้องเพลงเป็นหลัก วิธีการของโคดาจึงมีลักษณะเป็นระบบระเบียบ เป็นขั้นตอน วิธีการนี้จะใช้ขลุ่ยรีคอร์เดอร์และเครื่องประกอบจังหวะบางชนิด

ในการเรียนการสอนแต่ไม่ใช่สิ่งสำคัญของวิธีการนี้ วิธีการนี้มุ่งเน้นการร้องเพลงให้ถูกต้อง เสียงไม่เพี้ยน ความถูกต้องในเรื่องของระดับเสียงและการร้องโดยแสดงความรู้สึกเป็นสิ่งที่เน้น ตลอดเวลา สัญลักษณ์ของตัวโน้ตในระบบซอล-ฟา และสัญลักษณ์มือ ซึ่งใช้แทนระดับเสียง ช่วยพัฒนาการร้องเพลง โดยในระยะแรกเด็กจะเริ่มเรียนรู้เพลงง่ายๆที่ประกอบจากโน้ต 3 ตัว คือโน้ต ลา-ซอล-มี จากนั้นพัฒนาเป็น 5 ตัว ลา-ซอล-มี-เร-โด หรือบันไดเสียงเพนตาโทนิค และในที่สุดเด็กจะได้เรียนรู้โน้ตทั้ง 7 ตัว โด-เร-มี-ฟา-ซอล-ลา-ที หรือบันไดเสียงแมเจอร์ และเพื่อส่งเสริมพัฒนาการและประสบการณ์รับรู้ในทางโสตประสาทและด้านการอ่าน โน้ต โคคายใช้การอ่านโน้ตระบบโคเคล็อนที่ (Movable do) และโคคายยังคิดค้นระบบเสียงและ ตัวโน้ตแสดงจังหวะเพื่อใช้พัฒนาเรื่องจังหวะ โดยเฉพาะ กล่าวคือเมื่อเริ่มเรียนเกี่ยวกับจังหวะจะใช้โน้ตที่ไม่มีหัว ยกเว้นตัวขาวและตัวกลม พร้อมทั้งกำหนดเสียงต่างๆแทนจังหวะด้วย

ภาพที่ 2 สัญลักษณ์แทนจังหวะและเสียง

(ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2555, น. 228)

ภาพที่ 3 สัญลักษณ์มือแทนระดับเสียง

(พัฒน์ณรี ลีวิวัฒน์ โฆต, 2560, น. 12)

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่าการสอนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย จุดมุ่งหมายไม่ได้อยู่ที่การจะให้เด็กเป็นนักดนตรีในอนาคต แต่เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นกิจกรรมทางดนตรี เช่น การเคลื่อนไหว การร้อง การฟัง การสร้างสรรค์ การอ่านสัญลักษณ์ และการเล่นเครื่องดนตรี โดยกิจกรรมต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กจึงจะช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจในสาระดนตรีเพื่อเป็นพื้นฐานที่ดีในการปฏิบัติเครื่องดนตรีอื่นๆ ในอนาคต

จิตวิทยาการสอนดนตรี

เจริญใจ บุญยทัต (2525) ได้กล่าวถึง หลักจิตวิทยาการศึกษาของจอห์น ดิวอี้ มาสโลว์ และบลูม (จุฑารัตน์ มณีวัลย์, 2551) ดังนี้

1. วุฒิภาวะ หมายถึง การพัฒนาทางร่างกาย
2. ความพร้อม หมายถึง ความในแง่ประสบการณ์เดิมของผู้เรียน
3. ผลที่ได้รับ โดยเกิดจากการตอบสนองของเด็กจากการปฏิบัติ ส่งผลให้เกิดกำลังใจหรือการปรับปรุงตัวเอง
4. การฝึกฝน การที่เด็กได้ทำสิ่งหนึ่งซ้ำๆ จนทำให้เกิดทักษะในสิ่งนั้น เช่น วิชาดนตรีงานช่าง เป็นต้น
5. ครูต้องตระหนักเสมอว่า เด็กแต่ละคนมีความสามารถแตกต่างกัน
6. ครูต้องมีความสามารถในการจูงใจ มากกว่าการตัดทอนกำลังใจ
7. ครูต้องตระหนักถึงความต้องการพื้นฐานของเด็ก ได้แก่ ความปลอดภัย ความรักความสำเร็จ และความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม
8. การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ ซึ่งกิจกรรมเป็นสิ่งที่เสริมให้เด็กได้เกิดประสบการณ์โดยตรง ได้เผชิญและแก้ไขปัญหา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดการเรียนรู้
9. การถ่ายโยงการเรียนรู้ โดยความคล้ายคลึงของสถานการณ์จะช่วยให้เกิดการถ่ายโยงการเรียนรู้ได้ดีที่สุด

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (Albert Bandura)

ทฤษฎีของแบนดูรามีความเชื่อว่า การเรียนรู้หรือการเปลี่ยนแปลงของบุคคลเกิดขึ้นจากการสังเกตหรือการเลียนแบบจากบุคคลอื่นซึ่งเป็นตัวแบบ โดยเน้นหลักการเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational Learning) จากการกระทำของผู้อื่นแล้วพยายามเลียนแบบ เช่น การพูด การแต่งกาย การเล่นดนตรี การเล่นเกม เป็นต้น โดยกระบวนการเรียนรู้โดยสังเกตผ่านตัวแบบ ประกอบด้วยกระบวนการ 4 กระบวนการดังต่อไปนี้ (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2559 ; ฉิรดา เวชญาลักษณ์, 2561)

1. กระบวนการใส่ใจ (Attention Process) เป็นกระบวนการที่บุคคลมีความใส่ใจที่จะสังเกตถึงพฤติกรรมของตัวแบบ เพื่อรับรู้ถึงพฤติกรรมอย่างชัดเจน

2. กระบวนการจดจำ (Retention Process) เป็นกระบวนการที่บุคคลใส่ใจรับรู้และจดจำในสิ่งที่สังเกตไว้ในความจำระยะยาว

3. กระบวนการกระทำ (Production Process) เป็นกระบวนการที่บุคคลแปลงข้อมูลที่ได้รับจากการจดจำไว้มาแสดงเป็นการกระทำ ซึ่งการแสดงพฤติกรรมได้ดีเพียงขึ้นอยู่กับ การจดจำพฤติกรรมของตัวแบบมาน้อยเพียงใด และควรทำซ้ำเพื่อให้จำได้

4. กระบวนการจูงใจ (Motivation Process) เป็นกระบวนการที่บุคคลเกิดแรงจูงใจในการจะแสดงพฤติกรรมจากการจดจำหรือไม่ขึ้นอยู่กับบุคคลที่ตัวเองคิดว่าจะได้รับการเสริมแรงเมื่อแสดงพฤติกรรมนั้นแล้ว ซึ่งตัวเสริมแรงนี้เป็นสิ่งจูงใจในการแสดงพฤติกรรม เช่น วัตถุสิ่งของ หรือ การได้รับการยอมรับทางสังคม

สรุปได้ว่าจิตวิทยาการสอนดนตรี เป็นสิ่งที่จะทำให้ผู้สอนเข้าใจพฤติกรรมของผู้เรียน ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจและไปประยุกต์ใช้ในการสอน รวมถึงตระหนักถึงพัฒนาการความพร้อมของผู้เรียน โดยการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้แก่เด็ก กิจกรรมแต่ละกิจกรรมควรมีความเชื่อมโยงกัน และเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติ และทำซ้ำย้ำทวนเพื่อให้เด็กเกิดทักษะ รวมถึงมีการประเมินเพื่อปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

สื่อการสอนดนตรี

สื่อการสอนดนตรีจัดเป็นสิ่งสำคัญในการสอนดนตรีเนื่องจากดนตรีเป็นเรื่องของเสียงที่เป็นนามธรรม การใช้สื่อต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการสอนช่วยให้ลักษณะนามธรรมของดนตรีเป็นรูปธรรมมากขึ้นทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจส่งผลการเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ประเภทของสื่อทางดนตรี (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2560) สรุปได้ดังนี้

1. บทเพลง ในการสอนดนตรี เพลงจัดเป็นสื่อที่ผู้สอนใช้เสมอ โดยเฉพาะเพลงประกอบการสอนการขับร้อง การฟัง การสอนการเคลื่อนไหว และการอ่าน เพลงที่นำมาใช้ในการสอนควรได้รับการเลือกสรรเพื่อให้เหมาะกับกิจกรรมตามทักษะต่าง ๆ และเหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งมีหลักในการเลือกได้แก่ ความยากง่ายของบทเพลง ความยาวของบทเพลง และประเภทของบทเพลง

2. แผนภูมิและแผนภาพ ได้แก่ แผนภูมิเพลง แผนภูมิสัญลักษณ์ต่าง ๆ ทางดนตรี แผนภูมิแสดงโครงสร้างหรือรูปแบบด้านดนตรี และแผนภูมิแสดงสัญลักษณ์เครื่องดนตรี หรือแสดงการเล่นเครื่องดนตรี แผนภาพเครื่องดนตรี แผนภาพผู้ประพันธ์เพลง และแผนภาพแสดงลักษณะของวงดนตรี เป็นต้น

3. เครื่องดนตรี เครื่องดนตรีที่ใช้ในการสอนดนตรีศึกษามักจะเป็นประเภทเครื่องประกอบจังหวะต่าง ๆ เช่น คีย์บอร์ด ขลุ่ย เป็นต้น นอกจากนี้ควรมีเครื่องดนตรีในวงดุริยางค์ และ

เครื่องดนตรีที่ใช้สอนทักษะ มักจะเป็นเครื่องดนตรีที่ผู้เรียนเป็นเจ้าของและใช้ในการฝึกฝน ไม่ว่าจะเป็นเครื่องดนตรีประเภทใด ควรเป็นเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพ มีความทนทาน เพื่อความคุ้มค่าของการใช้งานและคุณภาพเสียงที่ดี

4. สื่อประเภทเสียง ซึ่งได้แก่ เครื่องเล่นแผ่นเสียง เครื่องแถบบันทึกเสียง อุปกรณ์เหล่านี้ควรมีคุณภาพดีเพื่อสร้างเสริมและพัฒนาการรับรู้เชิงคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งนำไปสู่ความซาบซึ้งในดนตรี

5. สิ่งพิมพ์ ได้แก่ สื่อประเภทหนังสือเป็นส่วนใหญ่ พจนานุกรมดนตรี สารานุกรมดนตรี และหนังสือด้านวิชาการดนตรี

6. สื่ออื่น ๆ ได้แก่ เครื่องดนตรีที่ผลิตขึ้นเอง ชุดสื่อการสอนดนตรีต่าง ๆ ในรูปแบบของเกมประกอบการสอน ยังรวมถึง ภาพนิ่ง แถบภาพ และภาพยนตร์ที่เกี่ยวข้องกับดนตรี

7. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้เรียนเข้าถึงได้สะดวก รวดเร็ว สื่อเหล่านี้ ได้แก่ เว็บไซต์ และ โปรแกรมคอมพิวเตอร์เกี่ยวกับดนตรี สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาด้านดนตรีได้ดี เพราะผู้เรียนเรียนตามความสามารถของตนและมักจะสอดแทรกความสนุกสนานน่าสนใจไว้ด้วยเสมอ

จากการทบทวนเอกสารเรื่องสื่อการสอน ผู้วิจัยสามารถจัดประเภทของสื่อการสอนดนตรีได้ 3 ประเภท ดังนี้ 1. สื่อประเภทเพลง ได้แก่ บทเพลงที่ผู้สอนจัดไว้ให้ผู้เรียนในการปฏิบัติกิจกรรมทางดนตรี ทั้งเพลงที่ผู้สอนทำการบรรเลงด้วยตนเอง และเพลงที่ผู้สอนทำการเปิดจากอุปกรณ์ต่างๆ 2. สื่อประเภทเครื่องดนตรี คือ เครื่องดนตรีที่ผู้สอนใช้บรรเลงในการดำเนินกิจกรรมทางดนตรี และเครื่องดนตรีที่ผู้เรียนใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมทักษะทางดนตรี และ 3. สื่อประเภทอุปกรณ์การสอนอื่นๆ คือ สื่อที่ผู้สอนเห็นว่ามิใช่ประโยชน์และสามารถนำมาใช้ประกอบการสอนได้ เช่น วัสดุ อุปกรณ์ บัตรภาพ บัตรคำ เครื่องเล่นซีดี ลำโพง เป็นต้น

4. การวัดและประเมินผลดนตรี

การวัดและประเมินผลดนตรีเพื่อวัดความสามารถ ความถนัด และความเข้าใจของผู้เรียนเกี่ยวกับการสอนที่ผ่านมา ว่าผู้เรียนมีความรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด (จุฑารัตน์ มณีวัลย์, 2551 ; ฌรุฑ์ สุทธจิตต์, 2560)

จากการศึกษา ฌรุฑ์ สุทธจิตต์ (2560) ในเรื่องการวัดและการประเมินผลดนตรี สามารถแบ่งออกได้ 3 ส่วน ดังนี้

1. การวัดและการประเมินเนื้อหาทางดนตรี ได้แก่ องค์ประกอบทางดนตรี เช่น จังหวะ ทำนอง รูปแบบ ลีลา เป็นต้น และทางด้านวรรณคดีดนตรี เช่น บทเพลง และประวัติดนตรี ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับทฤษฎีดนตรี

2. การประเมินผลทักษะดนตรี โดยเป็นการวัดการปฏิบัติดนตรีโดยตรง แบ่งเป็นการปฏิบัติเดี่ยว และการปฏิบัติกลุ่ม การประเมินผลทักษะดนตรี ควรมีการประเมินผลเกี่ยวกับทักษะการฟัง การร้อง การเคลื่อนไหว การอ่าน และการสร้างสรรค์

3. การประเมินผลเจตคติดนตรี วิธีการที่ใช้ประเมินเจตคติดนตรี ควรเป็น วิธีการสังเกต สัมภาษณ์ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงเจตคติที่ตนมีต่อดนตรีออกมา ในการประเมินผลเจตคติ ควรกระทำเป็นรูปแบบของการเสนอข้อมูลมากกว่าเป็นคะแนน อย่างไรก็ตามเกณฑ์เหล่านี้ขึ้นอยู่กับผู้สอนจะเห็นสมควร

วิธีการวัดและประเมินผลอีกหนึ่งวิธีที่สามารถใช้กับการสอนดนตรีได้อย่างเหมาะสม คือ การประเมินผลตามสภาพจริง เนื่องจากมุ่งเน้นการประเมินตามผู้เรียนแต่ละคนเป็นสำคัญ ซึ่งจะประเมินการปฏิบัติงานของผู้เรียนในสถานการณ์จริง หรือใกล้เคียงความเป็นจริง โดยเน้นให้ผู้เรียนแสดงออกถึงความเข้าใจและทักษะการคิดซับซ้อน และบูรณาการความรู้ ทักษะเข้าด้วยกัน โดยสามารถจำแนกได้ 4 วิธี ได้แก่

1. การสังเกต เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล คุณลักษณะ พฤติกรรม การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามสภาพที่แท้จริงของผู้เรียน ควรใช้การสังเกตแบบไม่เป็นทางการ

2. การสัมภาษณ์ นิยมใช้ร่วมกับการสังเกต การสัมภาษณ์ยังช่วยให้การเชื่อมโยงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และความเข้าใจของผู้เรียนง่ายขึ้น

3. การประเมินการปฏิบัติงาน เพื่อทดสอบทักษะและความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ รวมถึงการแก้ปัญหของผู้เรียน โดยประเมินผ่านการทำกิจกรรม

4. การประเมินจากแฟ้มสะสมงาน ซึ่งจะสะท้อนผลสัมฤทธิ์ทักษะ พัฒนาการ และความก้าวหน้าของผู้เรียน อันเป็นผลจากการเรียนรู้ที่เกิดในสภาพจริง

ผู้สอนควรใช้การประเมินตามสภาพจริงควบคู่กับการประเมินแบบปกติ จะทำให้กระบวนการวัดและประเมินผลดนตรีมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและผู้สอนมากที่สุด

กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดการเรียนการสอนดนตรี และกิจกรรมดนตรี การสร้างจุดประสงค์ของการเรียนการสอน เพื่อที่จะสร้างกิจกรรมและดำเนินกิจกรรมให้ประสบผลสำเร็จตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นสิ่งที่ควรคำนึงถึงคือพัฒนาการทางทักษะดนตรีในแต่ละด้าน เนื่องจากการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยไม่ได้มีจุดมุ่งหมายที่จะให้เด็กเป็นนักดนตรีในอนาคต แต่เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กมีทักษะพื้นฐานและมีใจรักในดนตรี โดยกิจกรรมดนตรีพื้นฐานของเด็กได้แก่ การร้อง การฟัง การเคลื่อนไหว การเล่นเครื่องดนตรี

การสร้างสรรค์ และการอ่านสัญลักษณ์ ซึ่งการอ่านควรสอดแทรกเสมอในระดับนี้ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2544) มีรายละเอียดดังนี้

1. การร้อง เป็นกิจกรรมทางดนตรีที่มีความสำคัญ ประสบการณ์ด้านดนตรีส่วนใหญ่ ใช้การร้องเพลงเป็นพื้นฐานที่ไปสู่การเรียนรู้ทักษะดนตรีด้านต่างๆ การร้องเพลงเป็นกิจกรรมที่ให้ความสนุกสนาน เด็กมักจะร้องเพลงจากความจำและการเลียนแบบ กิจกรรมการร้องควรกำหนดเนื้อหาของเพลงให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน เด็กอายุ 3 ปี เริ่มสามารถรับรู้รูปแบบจังหวะได้จากเพลงที่คุ้นเคย เมื่อเด็กอายุ 4 - 5 ปี มีช่วงเสียงในการร้องเพลงประมาณ 2 เสียงคู่เปิด แต่สามารถร้องในช่วงเสียงตั้งแต่เรเหนือ โดกลางจนถึงลา ซึ่งห่างกัน 5 เสียงได้อย่างสบาย

2. การฟัง การฟังเป็นทักษะสำคัญในการเรียนดนตรี การฟังเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนเพื่อให้เกิดความคุ้นเคย ในการเรียนดนตรีการฟังมีจุดประสงค์ คือ การให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจมีความรู้สึก มีอารมณ์ร่วมกับดนตรีได้อย่างซาบซึ้ง เพื่อเชื่อมโยงกับการตอบสนองต่อ การรับรู้ ความเข้าใจทางดนตรี เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรี ในการฝึกการฟัง ครูควรเลือกดนตรี อย่างพิถีพิถัน ครูควรให้เด็กได้ฟังและหาความแตกต่างระหว่างจังหวะช้า – เร็ว หรือแยกแยะดนตรีแต่ละประเภท

3. การเคลื่อนไหว ทักษะด้านการเคลื่อนไหวเป็นทักษะพื้นฐานสำหรับเด็กทุกคน สำหรับเด็กอายุ 3-4 ปี จะมีท่าทางและลักษณะการเคลื่อนไหวที่ซับซ้อนมากขึ้น โดยจะเคลื่อนไหวจากการเลียนแบบผู้อื่นและเคลื่อนไหวจากความคิดของเด็ก โดยจะเคลื่อนไหวตามจังหวะเพลงในลักษณะการตบมือ และการกระโดดตามจังหวะเพลงได้ และเมื่อเด็กอายุ 5 ปี เด็กจะเริ่มสามารถตบมือหรือเคลื่อนไหวตามรูปแบบจังหวะต่างๆ ได้ดียิ่งขึ้น การเคลื่อนไหวตามเสียงดนตรี เป็นทักษะพื้นฐานอีกประการหนึ่ง ซึ่งเด็กสามารถเรียนรู้จังหวะผ่านทางท่าทางการเคลื่อนไหวของร่างกาย กิจกรรมดนตรีที่ดีนั้นต้องให้เด็กได้เรียนรู้เรื่องจังหวะ ทำนอง การทำท่าทางประกอบเพลงตามครู และการสร้างสรรค์ท่าทางประกอบเพลงด้วยจินตนาการของตัวเอง

เยาวพา เดชาคุปต์, (2542) ได้จำแนกการสอนการเคลื่อนไหวเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. การเคลื่อนไหวเบื้องต้น ได้แก่ การเคลื่อนไหวแบบไม่เคลื่อนที่ (Non-locomotor movement) การเคลื่อนไหวแบบเคลื่อนที่ (Locomotor movement) และความรู้จักทิศทางในการเคลื่อนที่
2. การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ และ 3. การเคลื่อนไหวตามเสียงดนตรี

จุดประสงค์ของการสอนเคลื่อนไหวทางดนตรี (ศิริพร โสภภาคิชูพงษ์, 2552) ได้แก่ การสอนการเคลื่อนไหวเพื่อให้เกิดความเข้าใจขององค์ประกอบดนตรี การสอนการเคลื่อนไหวให้เข้ากับจังหวะหรืออารมณ์เพลงอย่างเหมาะสม การสอนการเคลื่อนไหวเพื่อส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรีผ่านการเคลื่อนไหวอย่างอิสระ โดยเชื่อมโยงกับแนวคิดทางดนตรี และเคลื่อนไหวเพื่อให้เกิดความสนุกสนานในการเรียนดนตรี

4. การเล่นเครื่องดนตรี สำหรับการเรียนดนตรีในระดับอนุบาลนั้น การเล่นเครื่องดนตรีไม่ใช่จุดมุ่งหมายสำคัญ เป็นเพียงกิจกรรมเสริมที่ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจดนตรีมากขึ้น เครื่องดนตรีที่ควรเลือกให้กับเด็กปฐมวัยควรเลือกเครื่องดนตรีที่สามารถเล่นได้ง่ายๆ เช่น เครื่องประกอบจังหวะ เป็นต้น โดย ไนย์ (Nye, 1975) ได้เสนอการเล่นเครื่องดนตรีประกอบเพลงไว้ว่า ครูควรจัดสภาพการณ์เพื่อให้เด็กได้เลือกเครื่องดนตรีที่คิดว่าตัวเองเหมาะกับเครื่องดนตรีแต่ละชนิด หรือเล่นเครื่องดนตรีประกอบเพลง นิทาน การเล่นเครื่องควรเป็นการใช้อย่างสร้างสรรค์ โดยเด็กได้มีโอกาสได้สำรวจ ถามคำถาม และได้เล่นดนตรี โดยช่วงอายุ 2-3 ปี จะมีความสามารถในการเล่นเครื่องดนตรีประเภทประกอบจังหวะ เช่น กลอง ไม้เคาะ และสามารถเล่นไซโลโฟนได้ อายุ 3-5 ปี สามารถเล่นเครื่องประเภทเคาะตีได้นานขึ้น และสามารถรับรู้ถึงจังหวะที่คงที่ได้มากขึ้น อายุย่างเข้า 5 ปี เด็กจะมีพัฒนาการด้านการควบคุมกล้ามเนื้อมัดเล็ก และสายตาที่ดีมากขึ้นทำให้สามารถเล่นเครื่องดนตรีได้หลายประเภท

การปฏิบัติเครื่องดนตรีในระดับปฐมวัยส่วนใหญ่เป็นเครื่องดนตรีประเภทประกอบจังหวะที่ปฏิบัติได้ง่ายแบ่งตามลักษณะของเสียง มี 2 ประเภท โดยแคมเบลและแคสเนอร์ (2002) อธิบายไว้ดังนี้

- เครื่องประกอบจังหวะประเภทไม่มีระดับเสียงทำนอง (Nonpitched percussion instrument) คือ เครื่องประกอบจังหวะที่ไม่สามารถเล่นเป็นทำนองได้ เครื่องประกอบจังหวะประเภทนี้ได้แก่ กลอง กรับ กิ่ง หรือลูกเซ็ก เป็นต้น โดยสามารถเล่นได้ทั้งเดี่ยวและกลุ่ม สามารถทำเสียงได้หลายลักษณะ เช่น ดัง – เบา สั้น – ยาว เพื่อประกอบเป็นเรื่องราวต่างๆ นอกจากนี้เครื่องประกอบจังหวะประเภทไม่มีระดับเสียง คือการใช้ร่างกายเป็นเครื่องประกอบจังหวะ เช่น การตบมือ ตบตัก ตบแขน การตีดนิ้ว สามารถผลิตเสียงที่ต่างกันได้มากมายเช่นเดียวกัน ครูผู้สอนสามารถกระตุ้นให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับรูปแบบจังหวะที่ไม่ซับซ้อน สัญลักษณ์ของค่านोटและตัวหยุด รวมถึงการส่งเสริมให้เด็กคิดสร้างสรรค์รูปแบบจังหวะต่างๆ ด้วยตนเองเป็นต้น

- เครื่องประกอบจังหวะประเภทมีระดับเสียงทำนอง (Pitched instrument) เครื่องประกอบจังหวะที่สามารถเล่นเป็นทำนองได้ เช่น ไซโลโฟน กล็อกเคนสปีล ซึ่งคาร์ล ออร์ฟ ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อใช้สอนตามหลักการของตนเอง มีเสียงที่ไพเราะ เหมาะสำหรับการใช้เป็นเครื่องมือในการสอนดนตรี ทั้งการปฏิบัติเครื่อง การฝึกการฟัง การฝึกความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย นอกจากเครื่องดนตรีของออร์ฟแล้ว เครื่องดนตรีที่มีระดับเสียงทำนองที่สร้างขึ้นให้มีลักษณะเหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย ได้แก่ คีย์บอร์ด กลองทิมปานี เปียโน กีตาร์ ไวโอลิน และขลุ่ย เป็นต้น ในการสอนการเล่นเครื่องดนตรีที่มีระดับเสียงทำนอง ผู้สอนควรคำนึงในการเลือกเครื่องดนตรีให้เหมาะสมกับเด็ก และควรมีการสอนที่เหมาะสม เช่น สอนให้สามารถแยกแยะเสียงดนตรีประเภทต่างๆ ตามลักษณะการเกิดเสียงได้ เช่น ประเภทเครื่องสาย เครื่องเป่า เป็นต้น

5. การสร้างสรรค์ การคิดสร้างสรรค์เป็นทักษะที่ควรได้รับการพัฒนา เนื่องจากเป็นส่วนที่ช่วยให้เด็กมีความเข้าใจในดนตรีดีขึ้น การสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่ผู้สอนควรแนะนำให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสามารถกระทำได้หลายรูปแบบ เช่น การแต่งคำร้องหรือทำนองจังหวะต่างๆ รวมถึงการสร้างสรรค์ในด้านการเคลื่อนไหว โดยสมชาย อมระักษ์ (2542) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการสอนความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรีของเด็กปฐมวัย ดังนี้ 1. พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในทางดนตรี แบบที่ใช้เวลา และแบบจับปล้นทันที 2. ช่วยเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในดนตรีให้มีมากขึ้น 3. ช่วยพัฒนาทักษะดนตรีต่างๆ 4. เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง กล่าวคือกล่าวทำ

6. การอ่านสัญลักษณ์ ในการเรียนดนตรีมีความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้การอ่านสัญลักษณ์ทางดนตรีเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ซึ่งการอ่าน การเขียน และการปฏิบัติเครื่องดนตรีเป็นการเชื่อมโยงกันของเสียงและสัญลักษณ์ทางดนตรี ฟลอร์ (2005) กล่าวถึง เด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี สามารถเรียนรู้และเข้าใจถึงหลักการบันทึกโน้ต โดยใช้รูปแบบสัญลักษณ์เป็นสื่อในการสอน เด็กวัย 6 ปี สามารถจำและแยกแยะสัญลักษณ์ต่างๆ ได้ เช่น ตัวดำ ตัวเข็มนิ้ว 1 ชั้น 1-2 ตัว ตัวหยุดตัวดำ และตัวโน้ตบนเส้น 2-3 เส้น ด้านการบันทึกสามารถบันทึกโน้ต 4 ห้องด้วยการใช้แท่งไม้แทนตัวโน้ต รวมถึงสามารถบันทึกสัญลักษณ์ทางดนตรีบนบรรทัด 5 เส้นได้ โดยในเด็กปฐมวัยจะเน้นที่การให้ประสบการณ์เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการอ่านและบันทึกโน้ตต่อไป เช่น สอนการฟัง เคลื่อนไหว ตบมือ ตามรูปแบบจังหวะที่ได้ยิน หรือการใช้แท่งไม้เป็นสัญลักษณ์แทนตัวโน้ตในรูปแบบจังหวะต่างๆ

การสอนการอ่านและบันทึกสัญลักษณ์ทางดนตรี ฟลอร์ (2005) ดังนี้

- การสอนการอ่านสัญลักษณ์ผ่านทางทักษะดนตรีด้านอื่นๆ เช่น การเคลื่อนไหว การปฏิบัติเครื่องดนตรี การร้อง การฟัง และการสร้างสรรค์ทางดนตรี

- การสอนด้วยการฟังเสียงก่อนสัญลักษณ์ ครูควรให้เด็กเริ่มจากการฟังเสียงก่อน เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริง เช่น การให้เด็กเล่นเครื่องดนตรีประเภทประกอบจังหวะ ประเภทที่มีทำนอง การยกตัวอย่างสัญลักษณ์ทางดนตรี

- การเปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดในการบันทึกสัญลักษณ์ทางดนตรี ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดสัญลักษณ์ในการบันทึกด้วยตัวเองไปพร้อมๆ กับการแนะนำอย่างอ่อนโยน (พรพรรณ แก่นอำพรพันธ์, 2550 ; พิมลมาศ พร้อมสุขกุล, 2552 ; ศิริพร โสภาคดิษฐ์พงษ์, 2552 ; ศราพงศ์ อิศรศักดิ์ ณ อยุธยา, 2553)

โครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

การเรียนการสอนโครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล จากการสำรวจและศึกษาพบว่านักศึกษาที่เข้าเรียนวิชาดนตรีในระดับปริญญาตรี มีความรู้ความสามารถไม่พอ เนื่องจากความรู้พื้นฐานทางดนตรีน้อย และเริ่มเรียนดนตรีช้าเกินไป นอกจากนี้เด็กที่เรียนดนตรี ไม่ได้มีความสนใจดนตรีเท่าที่ควร จึงมีคำถามเกิดขึ้นมากมายว่าทำไมเด็กไทยแตกต่างไปจากเด็กที่เล่นดนตรีในยุโรป ทำไมเด็กปีพาทย์เล่นดนตรีตั้งแต่ยังเล็ก และเก่งได้ ทำไมเด็กเรียนดนตรีที่โรงเรียนแล้วไม่เก่ง เป็นต้น เมื่อเดือนเมษายน 2538 คณะผู้บริหาร ศูนย์การค้าเสรีเซ็นเตอร์ ได้จัดมหกรรมดนตรี มีการประกวดวงดนตรีเครื่องเป่า การแสดงดนตรี คลาสสิก นิทรรศการดนตรี ซึ่งได้รับความสนใจจากผู้คนพอสมควร เมื่อสิ้นสุดงานมหกรรมดนตรี ทางผู้บริหารเสรีเซ็นเตอร์ก็เสนอให้ช่วยคิด โครงการต่อเนื่อง ดังนั้นโครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไปจึงถูกนำเสนอทันที โครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป ได้เริ่มก่อสร้างเมื่อเดือนกรกฎาคม 2538 แล้วเสร็จเปิดโครงการเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2538 เพื่อที่จะศึกษาค้นคว้าความสามารถความถนัดทางดนตรีของเด็ก ภายใต้งานวิจัยเรื่องพรสวรรค์ศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล งานวิจัยพรสวรรค์ศึกษาในโครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป ทำหน้าที่ศึกษาค้นคว้าความถนัดและความสามารถทางดนตรีของเด็ก ขณะเดียวกันก็เปิดรับบุคคลทั่วไปที่อยากจะเรียนดนตรีเพื่อความสุขส่วนตัว เรียนดนตรีเพื่อเป็นหุน่ส่วนชีวิตหรือเรียนดนตรีเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจก็ตาม ซึ่งมีผู้สนใจเข้าเรียน ส่งลูกหลานเข้าเรียนดนตรีเป็นจำนวนมาก นักเรียนสามารถเรียน ได้เป็นรายชั่วโมง รายสัปดาห์ รายเดือน และรายภาคการศึกษาขึ้นอยู่กับความประสงค์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ระบบการเรียนส่วนใหญ่จัดให้เรียนแบบตัวต่อตัว เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ มีครูประจำ พนักงานประจำ ครูพิเศษ มีผู้จัดการโครงการ โดยโครงการเปิดสอนทุกวัน เหมือนกับศูนย์การค้าที่ให้บริการทุกวัน

โครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นโครงการนำร่องของการนำมหาวิทยาลัยออกนอกระบบ บริหารจัดการด้วยตนเอง จัดกิจกรรมดนตรี ทำหน้าที่ทางวิชาการและบริการสังคม เป็นต้นแบบของการจัดการศึกษาในศูนย์การค้า ทำให้โฉมหน้าของการศึกษาดนตรีในประเทศไทยเปลี่ยนไป ส่งผลให้เกิดโรงเรียนดนตรี ตามมาตรา 15 (2) เกิดขึ้นมากมาย ศูนย์การค้าทุกศูนย์มีโรงเรียนดนตรี การศึกษาดนตรีได้ขยายเป็นวงกว้างขวางขึ้น

การจัดการเรียนการสอนด้วยหลักสูตรที่จัดทำและพัฒนาขึ้น โดยคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ แบ่งโครงสร้างหลักสูตรเป็น 4 ชั้น 12 ระดับ ได้แก่ ชั้นดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็กเล็ก ชั้นเตรียมเครื่องมือ ปฏิบัติเครื่องมือ (12 ระดับ) และหลักสูตรเรียนรวมวง โดยแบ่งออกเป็น 8 ภาควิชา

ประกอบด้วยภาควิชาเปียโน ภาควิชาเครื่องสายตะวันตก ภาควิชาเครื่องเป่าและเครื่องกระทบ ภาควิชากีตาร์ ภาควิชาทฤษฎีดนตรี ภาควิชาดนตรีสำหรับเด็กเล็ก ภาควิชาดนตรีไทย และภาควิชาขับร้อง แต่ละภาควิชามีการจัดสอบวัดระดับความสามารถทางดนตรีตามหลักสูตรที่วิทยาลัยกำหนด

วัตถุประสงค์ของโครงการดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป

1. เพื่อเป็นสถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป สอนดนตรีทุกระดับ ดนตรีสำหรับเด็กเล็กไปถึงดนตรีสำหรับผู้สูงอายุ
2. เพื่อเป็นศูนย์กลางการจัดฝึกอบรมดนตรีประเภทต่างๆ ดนตรีสำหรับเด็ก ดนตรีบำบัด สำหรับผู้ป่วย ดนตรีคลาสสิก ดนตรีแจ๊ส และสมัยนิยม เป็นต้น
3. เพื่อเป็นศูนย์บริการวิชาการในรูปแบบเอกสาร เช่น คู่มือการเล่นเครื่องดนตรีต่างๆ วารสารเพลงดนตรี โน้ตเพลง เพื่อเสริมความรู้ พัฒนาคุณภาพทางวิชาการดนตรี สำหรับผู้ที่สนใจ
4. เพื่อให้วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ เป็นแหล่งให้คนคิมิฝีมือ ได้ถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้ที่สนใจ
5. เพื่อเป็นสถานที่เรียนสำหรับผู้ที่ต้องการเตรียมความพร้อมทางดนตรีเพื่อศึกษาต่อในระดับวิชาชีพ

การจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็ก

หลักสูตรดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็กเป็นหลักสูตรต่อเนื่อง ซึ่งแยกออกเป็นรายวิชาดังนี้

1. ดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็ก (Music Activities for Children / MAC) เรียนกลุ่มจำนวนผู้เรียน 9 -12 คน ระยะเวลาเรียนจำนวน 4 ภาคเรียน ภาคเรียนละ 3 เดือน โดยแบ่งเป็นระดับชั้น 4 ระดับชั้น ได้แก่ ระดับชั้น Mac I ระดับชั้น Mac II ระดับชั้น Mac III และ ระดับชั้น Mac IV โดยผู้เรียนต้องเริ่มเรียนที่ระดับชั้น Mac I ในช่วงอายุ 3 ปี 6 เดือน จนถึง 4 ปี และจบหลักสูตรที่อายุ 5 ปี 5 เดือน ไม่สามารถเข้าเรียนกลางคันของแต่ละระดับชั้นได้ โดยเลื่อนระดับชั้นตามระยะเวลาที่กำหนดในหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนเป็นการเตรียมความพร้อมด้านการฟัง ฝึกการร้องเพลงให้ถูกระดับเสียง เคลื่อนไหวให้ถูกจังหวะ รู้จักเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ ฝึกกล้ามเนื้อมัดเล็กให้แข็งแรง โดยใช้แนวความคิดตามทฤษฎีการสอนดนตรีของโคดาไล (Kodaly) ดาลโครซ (Dalcroze) และออร์ฟ (Orff) ประยุกต์ให้เหมาะสมกับเด็กไทย เช่น การร้องเพลงกับเปียโน เล่นเกมส์ประกอบเพลง ฟังนิทาน เล่นเครื่องดนตรีอย่างง่าย ฝึกพื้นฐานดนตรี การอ่านโน้ตขั้นพื้นฐาน ฝึกการใช้มือร่างกายให้สัมพันธ์ด้วยกิจกรรมทางดนตรีเพื่อเตรียมตัวไปเรียนเครื่องดนตรีอื่นต่อไปในอนาคต วัตถุประสงค์ของหลักสูตรดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็ก ตามลำดับดังนี้

ตารางที่ 2 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็ก

ระดับชั้น	วัตถุประสงค์
Mac I	ฝึกทักษะการฟังและเรียนรู้ส่วนประกอบพื้นฐานทางดนตรี โดยผ่านธรรมชาติการเคลื่อนไหวของร่างกาย
Mac II	สามารถแยกเสียงสูง-ต่ำ สร้างสัญลักษณ์เสียงดัง-เบา,เร็ว-ช้า ส่วนประกอบจังหวะและการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างมีรูปแบบ
Mac III	เน้นการแสดงออกด้านความคิด และตอบสนองต่อดนตรีหลายสไตล์ เรียนรู้สัญลักษณ์พื้นฐานเพิ่มมากขึ้น
Mac IV	สามารถเล่นเครื่องดนตรีสำหรับเด็กได้ทั้งแบบเดี่ยวและกลุ่ม ฝึกการร้อง การอ่าน การกำหนดสัญลักษณ์ และเล่นดนตรีที่มีความซับซ้อนมากขึ้น

2. เปียโนพื้นฐานสำหรับเด็ก (Piano Activities for Children / PAC) เป็นวิชาสำหรับผู้เรียนที่จบจากวิชาดนตรีขั้นพื้นฐานเท่านั้น สำหรับผู้เรียนเริ่มที่อายุ 5 ปี 5 เดือน และจบหลักสูตรที่อายุ 6 ปี 5 เดือน ระยะเวลาเรียนจำนวน 4 ภาคเรียน ภาคเรียนละ 3 เดือน โดยแบ่งเป็น 4 ระดับชั้น ได้แก่ ระดับชั้น Pac I ระดับชั้น Pac II ระดับชั้น Pac III และระดับชั้น Pac IV โดยมีวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเปียโนพื้นฐานสำหรับเด็กตามลำดับดังนี้

ตารางที่ 3 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรเปียโนพื้นฐานสำหรับเด็ก

ระดับชั้น	วัตถุประสงค์
Pac I	เรียนพื้นฐานของการบรรเลงเปียโนเพื่อให้นักเรียนคุ้นเคยกับเครื่องดนตรี เริ่มพัฒนาทักษะของกล้ามเนื้อนิ้วมือ รวมถึงท่าทางการบรรเลงได้ถูกต้อง
Pac II	เน้นความสัมพันธ์ของร่างกาย เช่น ตา-มือซ้าย-มือขวา จดจำตำแหน่งตัวโน้ตบนคีย์บอร์ดเทคนิคการบรรเลง Five-fingering pattern การอ่านโน้ตบนบรรทัด 5 เส้น
Pac III	พัฒนาการบรรเลงตามคุณลักษณะของเสียง (Tone quality) เช่น การเล่นแบบต่อเนื่อง (Legato) การเล่นเสียงสั้น (Staccato) และอัตราจังหวะเร็ว-ช้า
Pac IV	ทักษะจำเป็นที่ต้องใช้ในการบรรเลง เช่น การร้อง การฟัง การอ่าน และเทคนิคเบื้องต้นในการบรรเลงต่างๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

อัญญา สุตมาต (2546) ทำการศึกษาหลักสูตรและกระบวนการศึกษาคณิตศาสตร์สำหรับเด็กเล็กของสถาบันจินตนาการดนตรี สถาบันดนตรีมีฟ้า และสถาบันดนตรีเคพีเอ็น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย และศึกษากระบวนการและเทคนิคการสอนของครูผู้สอน ในโรงเรียนดนตรีเอกชนนอกระบบการศึกษา โดยเลือกสถาบันจินตนาการดนตรี สถาบันดนตรีมีฟ้า และสถาบันดนตรีเคพีเอ็น ใช้วิธีการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมจากห้องเรียนดนตรีเด็กปฐมวัย พบว่า การจัดกิจกรรมคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย จำเป็นต้องเน้นทักษะทางการเตรียมความพร้อมในทุกด้าน ประกอบด้วยกิจกรรมด้านการฟัง การร้อง การเล่นเครื่องดนตรี การเคลื่อนไหว และการคิดสร้างสรรค์อย่างครบถ้วนด้านการจัดหลักสูตรการวางแผนการสอนและการใช้เทคนิควิธีสอนใหม่ๆ ของครูผู้สอนให้มีความแปลกใหม่ น่าสนใจ การจัดประสบการณ์จริงให้เด็กจากสื่อต่างๆ ช่วยกระตุ้นให้เด็กตื่นตัวในการรับรู้ การใช้บทเพลงช่วยให้เด็กร้องเพลงได้ชัดเจน และเคลื่อนไหวท่าทางได้อย่างมั่นใจ การเล่นเครื่องดนตรีในระยะเริ่มแรกควรเน้นเครื่องดนตรีประเภทเคาะ เขย่าดี เนื่องจากเป็นการเสริมสร้างกล้ามเนื้อและเตรียมทักษะด้านดนตรีที่สมบูรณ์ให้กับเด็ก สถาบันจินตนาการดนตรี เน้นกิจกรรมคณิตศาสตร์สำหรับเด็กครบทุกด้าน สถาบันดนตรีมีฟ้าเน้นกิจกรรมด้านการร้องเพลงประกอบการเคลื่อนไหว และสถาบันดนตรีเคพีเอ็นเน้นกิจกรรมด้านการเล่นเครื่องดนตรีประเภทคีย์บอร์ด

ศิริพร โสภาคดิษฐ์พงษ์ (2552) ได้ศึกษาการสอนดนตรีระดับปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน กรุงเทพมหานคร เพื่อให้ทราบถึงการให้ความสำคัญของครูดนตรีระดับปฐมวัยที่มีต่อจุดมุ่งหมายในการสอน ระดับปฏิบัติในการสอนกิจกรรมดนตรี ขอบเขตของสาระด้านองค์ประกอบและวรรณคดีดนตรีที่สอนผ่าน ทักษะดนตรีด้านการร้อง ฟัง เคลื่อนไหว และเล่นเครื่องดนตรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยคือ ครูดนตรีระดับปฐมวัย ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในกรุงเทพมหานครที่มีการสอนวิชาดนตรีในหลักสูตร โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 82 คน ผลการวิจัยพบว่า 1. ครูดนตรีระดับปฐมวัยให้ความสำคัญต่อจุดมุ่งหมายของการสอนทักษะดนตรีด้านต่าง ๆ ในระดับสูงมาก โดยมีการให้ความสำคัญต่อการสอนทักษะดนตรีด้านการฟังในระดับมากที่สุด ด้านการร้องในระดับมาก การเคลื่อนไหวในระดับมาก การเล่นเครื่องดนตรีในระดับมาก

2. ครูดนตรีระดับปฐมวัยปฏิบัติกิจกรรมดนตรีด้านการเคลื่อนไหวในระดับมากที่สุด การฟังในระดับมาก การร้องในระดับมาก และการเล่นเครื่องดนตรีในระดับมาก และ 3. ครูดนตรีระดับปฐมวัยมีระดับปฏิบัติในการสอนองค์ประกอบและวรรณคดีดนตรีผ่านทักษะดนตรีด้านการฟัง การร้อง การเคลื่อนไหว และการเล่นเครื่องดนตรี อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ศราพงศ์ อิศรศักดิ์ ณ อยุธยา (2553) ได้ทำการนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยของครูในโรงเรียนเอกชน มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสภาพ ปัญหา ความต้องการในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี และนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูที่จัดการเรียนรู้วิชาดนตรีให้กับเด็กปฐมวัย จำนวน 85 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการ วิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูส่วนใหญ่มีการจัดเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้ทุกครั้ง แต่เนื้อหาที่สอนยังมีสาระดนตรีไม่ครบถ้วน ในส่วนของปัญหาพบว่าครูส่วนใหญ่ขาดแผนการสอนที่มีความเหมาะสม สื่อการสอนไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนและการวัดประเมินผลไม่ครอบคลุมความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน 2) ในส่วนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย นำเสนอ 4 เรื่อง ได้แก่ 2.1) การเตรียมความพร้อมควรมีการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีสากล 2 ครั้ง/สัปดาห์ (50 นาที/คาบ) ควรมีการจัดทำแผนการสอนล่วงหน้า และมีกิจกรรมดนตรีที่หลากหลาย มีสาระดนตรีครบถ้วน 2.2) สาระดนตรีควรเน้นในทักษะการฟัง การร้อง และการสร้างสรรค์มากกว่า เรื่องขององค์ประกอบดนตรี 2.3) สื่อการสอนดนตรีควรเน้นสื่อที่เป็นรูปภาพเพื่อช่วยให้เด็กเข้าใจดนตรีอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น 2.4) การวัดการประเมินผลดนตรีควรเน้นวัดและประเมินผลทางด้านเจตคติไม่น้อยไปกว่าด้านทักษะหรือเนื้อหา

ดิษณันต์ แสงย่านเดิม (2558) ได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีการสอนดนตรี ของนักดนตรีศึกษาทั้ง 5 ท่าน คือ ดาล โครซ ออร์ฟ โคคาย มอนเตสซอร์รี่ และชูชุกี ซึ่งผลการศึกษาพบว่า แนวคิดการสอนของ ดาล โครซ มีหลักสำคัญคือ ยูริธึมมิก ที่เน้นพัฒนาการทางดนตรีด้วยการเคลื่อนไหวร่างกายอันนำไปสู่จังหวะที่ดี และซอลเจ ที่เป็นการร้องโน้ตตัวโดแบบคงที่ เพื่อให้ผู้เรียนรับรู้เสียงดนตรีร่วมกับการเคลื่อนไหวร่างกาย แนวคิดการสอนของ ออร์ฟ มีหลักสำคัญคือ สตูลเวอร์คที่เปรียบเหมือนแผนการสอนดนตรี เน้นการเคลื่อนไหวร่างกาย ในด้านทำนองจะใช้กลุ่มโน้ตเพนตาโทนิค ร่วมกับเครื่องดนตรีระนาดของออร์ฟ และมีการใช้การซ้ำวนของจังหวะ และใช้สัญลักษณ์มือในการสอนดนตรีด้วย แนวคิดการสอนของ โคคาย หลักสำคัญคือ การใช้สัญลักษณ์กินเรียนตัวโน้ตจริง ๆ มีการใช้สัญลักษณ์มือ และใช้ทำนองเพลงพื้นบ้านที่ทำเป็นกลุ่มโน้ตเพนตาโทนิค ในลักษณะการร้องตัวโดแบบเคลื่อนที่ แนวคิดการสอนของ มอนเตสซอร์รี่ หลักสำคัญ 3 ส่วนคือ 1. การเลียนแบบ โดยมีครูเป็นต้นแบบของเด็ก 2. การจดจำ โดยสามารถจดจำและแยกแยะความแตกต่างของเสียงที่ฟังได้ และ 3. ความแม่นยำในเสียง สามารถเปล่งเสียงร้องอย่างถูกต้อง เป็นขั้นสุดท้ายว่าเด็กมีความเข้าใจและสามารถปฏิบัติได้ และแนวคิดการสอนของ ชูชุกี มีหลักสำคัญคือเรียนดนตรีให้เหมือนเป็นภาษาแม่ คือเน้นการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีให้กับผู้เรียน และทำสิ่งนั้นทุกวันอย่างเป็นธรรมชาติ ซึ่งทักษะการปฏิบัติดนตรีที่ดีไม่ได้มาจากการอ่านหนังสือหรือการ

ห้องจำแต่มาจากการลงมือปฏิบัติอย่างถูกต้อง เช่นเดียวกับการใช้ภาษาแม่พูดคุยในชีวิตประจำวัน โดยการอภิปรายและข้อเสนอแนะ กล่าวว่สิ่งสำคัญของแนวคิดการสอนดนตรีทั้ง 5 ทฤษฎีที่ผู้สอนต้องตระหนักคือ การมุ่งให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนรักดนตรี เนื่องจากเป็นสิ่งสำคัญขั้นพื้นฐานในการเรียนดนตรีให้ประสบความสำเร็จ และเป็นรากฐานในการพัฒนาสุนทรียศาสตร์ทางดนตรีต่อไป

ลักษณะเอก ยานเดิม (2560) ทำการศึกษาแนวทางการสนับสนุนการเรียนดนตรี ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการสนับสนุนการเรียนการสอนดนตรีที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วย 7 หัวข้อหลักคือ 1. ครูมีเป้าหมายการสอนร่วมกับผู้เรียน คือมีจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอนร่วมกับนักเรียน 2. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คือการที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนกับครู 3. มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาผู้เรียน 4. การใช้บทเพลงนอกบทเรียนที่สอดคล้องกับบทเรียน 5. การสอนให้นักเรียนฝึกซ้อมดนตรีที่มีคุณภาพโดยการซ้อมอย่างเป็นขั้นตอน 6. เป็นครูที่ส่งเสริมนักเรียน คือครูที่ฟังประสงค์ต่อความเจริญก้าวหน้าของนักเรียน และ 7. มีกิจกรรมนอกห้องเรียนจากครูและผู้ปกครองให้นักเรียนเข้าร่วม โดยทั้ง 7 หัวข้อข้างต้นจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อเกิดความร่วมมือกันระหว่างครูผู้สอน นักเรียน และการสนับสนุนที่ดีจากผู้ปกครอง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่การเรียนรู้ดนตรีของนักเรียน

2. งานวิจัยต่างประเทศ

ฟรานซ์ เราส์เชอร์ และ กอร์ดอน ชอว์ (Frances Rauscher and Gordon Shaw, 1997, p.2) ศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัยเออร์ไว รัฐแคลิฟอร์เนีย (University of Irvine, California) ศึกษาผลของดนตรีที่มีต่อพัฒนาการสมองโดยเด็กอนุบาล โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 เรียนปฏิบัติเดี่ยวเปียโนและร้องเพลง กลุ่มที่ 2 เรียนปฏิบัติเดี่ยวคอมพิวเตอร์ และกลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มควบคุม ไม่ได้เรียนวิชาใดเลย ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังจากการเรียนเป็นเวลา 6 เดือน นักเรียนกลุ่มที่ 1 มีคะแนนผลการทดสอบความสามารถในการคิด และมิติสัมพันธ์ (Spatial- Temporal) ร้อยละ 34 ซึ่งสูงกว่านักเรียนกลุ่มอื่น ๆ สรุปผลได้ว่า ดนตรีมีผลต่อพัฒนาสมองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการคำนวณ วิทยาศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์

กอร์ดอน ชอว์ (Gordon Shaw, 1999, p. 1-3) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลของดนตรีที่มีต่อการพัฒนาสมอง โดยทดลองกับนักเรียนเกรด 2 ของโรงเรียน 95 th สตรีท (The 95 th Street School) นครลอสแอนเจลิส จำนวน 135 คน โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 เรียนเปียโนเป็นเวลา 4 เดือน ร่วมกับการเล่นเกมสัจคณิตศาสตร์ผ่าน โปรแกรมคอมพิวเตอร์ชื่อ Star (Spatial temporal animation reasoning) กลุ่มที่ 2 เรียนภาษาอังกฤษผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และเกมสัจคณิตศาสตร์ (Star) และกลุ่มที่ 3 ไม่ได้เรียนโปรแกรมใดเลย ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่เรียนดนตรีร่วมกับเล่นเกมสัจ

คณิตศาสตร์ผ่าน โปรแกรมคอมพิวเตอร์ มีคะแนนผลการทดสอบวิชาคณิตศาสตร์และวิชาอื่น ๆ สูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ ร้อยละ 27

ไดแอน (Diane C. Persellin, 2002) ได้ศึกษาวิจัยพบว่า เด็กๆ มีโอกาสมากที่จะพัฒนาทักษะทางดนตรี และทัศนคติ จากประสบการณ์ทางดนตรีทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ระหว่างที่เรียนอยู่ในช่วงระดับอนุบาล โดยได้ศึกษาด้านการร้องเพลง การฟัง และผลกระทบทที่ได้รับเมื่อเด็กได้เรียนดนตรี ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้และพฤติกรรมของเด็ก

ราจาน เรคา เอส. (Rajan, Rekha S., 2017) การศึกษาการใช้ดนตรีของครูที่สอนนักเรียนก่อนวัยเรียนในชั้นเรียน : การสำรวจโปรแกรมก่อนวัยเรียนของเขตพาร์ค บทคัดย่อ การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจวิธีการที่ครูอนุบาลใช้ดนตรีและกิจกรรมดนตรีประเภทต่างๆกับเด็ก ๆ ในห้องเรียน ครูก่อนวัยเรียน (N = 178) ที่โครงการเขตอุทยานทั่วรัฐขนาดใหญ่ในอเมริกามีเดสตอบแบบสอบถามออนไลน์ แม้ว่าครูจะยอมรับการใช้ดนตรีทุกวัน แต่ตัวอย่างของกิจกรรมดนตรีส่วนใหญ่จะเป็นแบบครูกำกับเช่นการร้องเพลงตามซิติ ครูเหล่านี้ยังยอมรับการใช้ดนตรีเพื่อสร้างความสัมพันธ์ทางวิชาการ และใช้ดนตรีเป็นตัวเชื่อมในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของเด็กๆ ครูเห็นคุณค่าของดนตรีที่มีความสำคัญต่อการสอนและ ยังมีความสำคัญต่อ การเรียนรู้และการพัฒนาของเด็ก ๆ แต่กระนั้นก็ตามแหล่งกล่าวอ้างที่มีจำกัด รวมถึงผู้สอนได้ยอมรับว่าตนเองมีการขาดสามารถทางดนตรี และขาดความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานของการศึกษาด้านดนตรี ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการใช้กิจกรรมดนตรีที่มีเด็กเป็นศูนย์กลาง

บารเรท มาร์กาเรท เอส.; ฟลินน์ ลิบบี มารีเวลซ์.; เกรมแฮม เอฟ. (Barrett, Margaret S.; Flynn, Libby Maree; Welch, Graham F., 2018) การศึกษาคุณค่าของดนตรีและการมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาการสนับสนุนการเรียนดนตรีในเด็กปฐมวัยแห่งออสเตรเลีย ได้มีหลักฐานเพิ่มขึ้นว่าการมีส่วนร่วมในการทำดนตรีนั้นส่งผลที่เป็นประโยชน์ต่อ การพัฒนาที่กว้างขวางของเด็ก การวิจัยล่าสุดเผยว่าการเล่นดนตรีโดยลำพังและการทำดนตรีร่วมกันในครอบครัวนั้นมีส่วนช่วยในการพัฒนาการเลี้ยงดูในเชิงบวกและการพัฒนาเอกลักษณ์ในเด็ก เด็กๆที่มีส่วนร่วมในการเล่นดนตรีเมื่ออายุสามขวบจะมีความพร้อมมากขึ้นสำหรับการเข้าเรียนในตอนห้าขวบ การวิจัยเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า การเรียนดนตรีเป็นสิ่งที่ควรจัดอยู่ในการเรียนภาคบังคับของเด็กปฐมวัย บทความนี้รายงานผลวิจัยของกรณีศึกษาในการสนับสนุนการเรียนในเด็กปฐมวัยแห่งออสเตรเลีย ผลวิจัยกล่าวว่าการสนับสนุนทางด้านดนตรีจะได้รับการสนับสนุนที่ดีที่สุดเมื่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นคุณค่าในดนตรี มีการเพิ่มคุณค่าและการใช้เพลงแบบบูรณาการ และเกิดการพัฒนาวิชาชีพดนตรีอย่างยั่งยืนสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย หลักสูตรดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็กของโครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ใช้ระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ นำเสนอข้อมูลด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูล
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้สอนในหลักสูตรดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็ก ของโครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 8 ท่าน จากทั้ง 3 สาขา ได้แก่ สาขาศูนย์การค้ำชีคอนสแควร์ สาขาศูนย์การค้ำสยามพารากอน และสาขาศูนย์การค้ำชีคอนบางแค โดยผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้สอนที่มีประสบการณ์ด้านการสอนในหลักสูตรดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็กมากกว่า 5 ปี จากการเกณฑ์การคัดเลือกทำให้ได้ผู้ให้ข้อมูล เป็นผู้สอนจากสาขา ศูนย์การค้ำชีคอนสแควร์ จำนวน 2 ท่าน ผู้สอนจากสาขาศูนย์การค้ำสยามพารากอน จำนวน 1 ท่าน และผู้สอนจากสาขาศูนย์การค้ำชีคอนบางแค จำนวน 1 ท่าน รวมทั้งสิ้นจำนวน 4 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการสอน ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลโดยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยทำการบันทึกการสังเกตเป็นแบบสำรวจ และบันทึกการสังเกตเพิ่มเติมจากรายการ แบ่งหัวข้อการสังเกตออกเป็น 4 หัวข้อ ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้
2. เทคนิคและวิธีการสอน
3. สื่อการสอน
4. การประเมินผู้เรียน

2. แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการ (Semi-Structured Interview) ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ โดยผู้วิจัยเตรียมคำถามไว้ล่วงหน้าเพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์ในการศึกษา และสามารถเพิ่มหรือลดคำถามระหว่างสัมภาษณ์ ตลอดจนเปลี่ยนลำดับคำถามสัมภาษณ์ได้ตามสถานการณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและครอบคลุมสิ่งที่ต้องการศึกษา (Merriam, 2009) โดยสัมภาษณ์ผู้สอน แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ 4 ด้าน ดังนี้

- ด้านแผนการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย
- เทคนิคและวิธีการสอน
- ด้านสื่อการสอน
- ด้านการประเมินผู้เรียน

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับ ความคิดเห็น ในเรื่อง สภาพปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการเรียนการสอน และแนวทางการปรับปรุง พัฒนา และมุมมองของการจัดการเรียนการสอนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

การสร้างเครื่องมือ

วิธีการสร้างแบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องในการวิจัย ได้แก่ เอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

2. เสนอร่างแบบสังเกตและคำถามสัมภาษณ์ต่ออาจารย์ที่ปรึกษา พิจารณาความถูกต้องตรงตามเนื้อหา ความครอบคลุมของแบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบสังเกตและคำถามสัมภาษณ์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ทำการตรวจสอบความเหมาะสมรวมถึงความสอดคล้องระหว่างแบบสังเกตและคำถามสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์ หลังจากนั้นนำแบบประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิมาวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้อง (IOC) ผลพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ จะต้องมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ซึ่งผ่านเกณฑ์การพิจารณาของค่า IOC (บุญเชิด ภิญ โยธอนันตพงษ์, 2527) โดยค่าเฉลี่ยต้องไม่น้อยกว่า 0.5 จึงจะถือว่าเที่ยงตรง และสามารถนำมาใช้ได้ โดยกำหนดให้

+ 1 หมายถึง แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

- 1 หมายถึง แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

เมื่อ จากนั้นนำมาคำนวณค่า IOC โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum X}{N}$$

IOC แทน ค่าความสอดคล้องระหว่างแบบสังเกตและคำถาม
สัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

4. นำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไข จัดพิมพ์เป็นแบบสังเกต และคำถาม
สัมภาษณ์แบบสมบูรณ์ นำแบบสังเกตและคำถามสัมภาษณ์ไปใช้กับผู้ให้ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ขอความร่วมมือในการวิจัยไปยังคณบดีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อขอความ
อนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

2. การสังเกต เป็นการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยจะอยู่ใน
ห้องเรียนเพื่อสังเกตความเป็นไปในชั้นเรียนตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนจนถึงเวลาเลิกเรียนเป็นเวลา 1 ชั่วโมง
ในระหว่างสังเกตการณ์ผู้วิจัยจะทำการจดบันทึกรายละเอียดในชั้นเรียนตามโอกาสอำนวย
โดยผู้วิจัยจะทำการเข้าสังเกตการเรียนการสอนดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็ก ของผู้สอนทั้งหมด 4 ท่าน
และเนื่องจากผู้วิจัยไม่สามารถเข้าสังเกตผู้สอนทุกท่านในทุกระดับชั้นได้ ก่อนการเข้าสังเกตผู้วิจัย
จึงได้ทำการสอบถามผู้สอนในเรื่องตารางสอนของแต่ละท่าน เพื่อทำการวางแผนในการเข้าสังเกต
การสอนให้ครอบคลุมทั้ง 4 ระดับชั้นที่หลักสูตรกำหนด จากการสอบถามช่วงระยะเวลาการสอน
ในแต่ละระดับชั้น ผู้วิจัยจึงทำการวางแผนเพื่อบริหารจัดการเวลาการเก็บข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 4 ตารางแสดงการเก็บข้อมูล

ระดับชั้น	ผู้สอนท่านที่ 1	ผู้สอนท่านที่ 2	ผู้สอนท่านที่ 3	ผู้สอนท่านที่ 4
Mac I			×	×
Mac II	×			×
Mac III			×	
Mac IV	×	×		×

จากตารางแสดงให้เห็นว่าผู้วิจัยได้ทำการวางแผนการเก็บข้อมูลเพื่อให้ครอบคลุมทั้ง
หลักสูตร โดยผู้วิจัยจะทำแจ้งช่วงเวลาที่เข้าทำการสังเกตแก่ผู้สอนล่วงหน้า และเข้าสังเกตการณ์

ผู้สอนที่ละท่านตามกำหนด จากนั้นทำการสัมภาษณ์ผู้สอนในการเข้าสังเกตการณ์สอนในครั้งสุดท้าย โดยผู้การเข้าสังเกตพฤติกรรมการสอนตามลำดับดังนี้

ระดับชั้น Mac I สังเกตผู้สอนท่านที่ 3 และผู้สอนท่านที่ 4

ระดับชั้น Mac II สังเกตผู้สอนท่านที่ 1 และผู้สอนท่านที่ 4

ระดับชั้น Mac III สังเกตผู้สอนท่านที่ 3

ระดับชั้น Mac IV สังเกตผู้สอนท่านที่ 1 ผู้สอนท่านที่ 2 และผู้สอนท่านที่ 4

3. การสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการ เป็นการสัมภาษณ์หลังจากการสังเกตการณ์สอนของผู้สอนนั้นเสร็จสิ้นก่อน การสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยพร้อมทั้งขอความอนุเคราะห์ในการบันทึกเสียง และการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรการสัมภาษณ์จะดำเนินไปจนกว่าจะหมดข้อสงสัยหรือไม่มีข้อมูลใหม่เกิดขึ้นเป็นอันเสร็จการสัมภาษณ์

โดยการเก็บข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้อยู่ระหว่างเดือน เมษายน 2562 ถึง กรกฎาคม 2562

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงพรรณนาเป็นรายด้าน ได้แก่

1. แผนการจัดการเรียนรู้ 2. เทคนิคและวิธีการสอน 3. สื่อการสอน และ 4. การประเมินผู้เรียน โดยผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกตและการสัมภาษณ์มาจำแนกเป็นหัวข้อตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ เทคนิคและวิธีการสอน สื่อการสอน และการประเมินผู้เรียน

2. จากการสังเกตผู้วิจัยจะได้ข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการจัดการเรียนรู้ คนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย และการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะได้ข้อมูลที่เป็นแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ คนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย โดยผู้วิจัยจะทำการเชื่อมโยงความสอดคล้องของข้อมูลที่ได้ และทำการวิเคราะห์ จัดลำดับเนื้อหาจากการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา และนำเสนอข้อมูลตามสภาพจริงจากการศึกษา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยหลักสูตรดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็กของโครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการ โดยมีผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้สอนในหลักสูตรดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็กที่มีประสบการณ์ด้านการสอนมากกว่า 5 ปี ของโครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 4 ท่าน จาก 3 สาขา ได้แก่ ผู้สอนท่านที่ 1 และผู้สอนท่านที่ 2 จากสาขาศูนย์การค้ำชีคอนสแควร์ ผู้สอนท่านที่ 3 จากสาขาศูนย์การค้ำสยามพารากอน และผู้สอนท่านที่ 4 จากสาขาศูนย์การค้ำชีคอนบางแค ผู้วิจัยได้ทำการจัดเรียงข้อมูลจากการเก็บรวบรวม โดยนำเสนอข้อมูลออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

1. ข้อมูลการจัดการเรียนรู้ดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็ก
2. แนวทางการจัดการเรียนรู้ดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็ก

ข้อมูลการจัดการเรียนรู้ดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็ก

ผู้วิจัยเข้าสังเกตการสอนแบบมีส่วนร่วมในช่วงโม่งการสอนดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็ก ผู้สอนจำนวนทั้งหมด 4 ท่าน โดยในการสอนแต่ละระดับชั้นของผู้สอนแต่ละท่านเกิดขึ้นพร้อมกัน ทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถทำการเก็บข้อมูลได้ครบตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด ผู้วิจัยจึงทำการตรวจสอบตารางสอน และระดับชั้นในการสอนของผู้สอนเพื่อทำการวางแผนในการเข้าสังเกตให้ครบทั้ง 4 ระดับชั้นตามหลักสูตรเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมการจัดการเรียนรู้ดนตรีทั้งหลักสูตร ผู้วิจัยได้ทำการสรุปและรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต ทั้งนี้การวางแผนเข้าสังเกตเป็นการวางแผนระยะยาว ซึ่งตารางเวลาอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยไม่สามารถควบคุมได้ ทำให้จำนวนครั้งในการสังเกตมีจำนวนครั้งที่ไม่เท่ากัน ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลในหัวข้อดังนี้

1. ข้อมูลการจัดการเรียนรู้ตามระดับชั้นดังนี้
 - 1.1 ระดับชั้น Mac I สังเกตผู้สอนท่านที่ 3 และผู้สอนท่านที่ 4
 - 1.2 ระดับชั้น Mac II สังเกตผู้สอนท่านที่ 1 และผู้สอนท่านที่ 4
 - 1.3 ระดับชั้น Mac III สังเกตผู้สอนท่านที่ 3
 - 1.4 ระดับชั้น Mac IV สังเกตผู้สอนท่านที่ 1 ผู้สอนท่านที่ 2 และผู้สอนท่านที่ 4
2. ตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ในแต่ละระดับชั้นตามวัตถุประสงค์

1. ข้อมูลการจัดการเรียนรู้ตามระดับชั้น

1.1 ระดับชั้น Mac I มีวัตถุประสงค์ดังนี้ ฝึกทักษะการฟัง เรียนรู้ส่วนประกอบพื้นฐานทางดนตรีโดยผ่านธรรมชาติการเคลื่อนไหวของร่างกาย

ผู้สอนท่านที่ 3 โครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป สาขาศูนย์การค้าสยามพารากอน ทำการสังเกตจำนวน 2 ครั้ง

ตารางที่ 5 กิจกรรมในระดับชั้น Mac I ผู้สอนท่านที่ 3

สื่อ		เครื่องดนตรี		อุปกรณ์	กิจกรรม	ประเมิน
เพลง	ครู	นักเรียน				
		สวัสดี	อูกูเลเล่			
Cuckoo	ขลุ่ยรีคอร์ดเดอร์	กระดิ่งมือ			- เคลื่อนไหวร่างกายโดยการตบเข้า ตามจังหวะเพลง - ฟังและ ร้องโต้ตอบตามทำนองและจังหวะ (ซอล-มี), (สูง-ต่ำ) - ฟังและเล่นเครื่องดนตรีโต้ตอบ (ซอล-มี),(สูง-ต่ำ)	ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมเดี่ยวและกลุ่ม ตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม และทำการแก้ไขหากผู้เรียนปฏิบัติไม่ได้
The Honey Bee					- ฟังและร้องเพลงโต้ตอบตามทำนองเพลง - เคลื่อนไหวร่างกาย ตบมือ ตามจังหวะของทำนองเพลงที่ร้อง	
	อูกูเลเล่			ตัวปั๊ม	- ร้องซ็องการ์ตูนตัวปั๊มที่ครูเรียงตามจังหวะแบบนับปล้น	
Muffin Man				ห่วงผ้าชืด	- ฟังจังหวะและเคลื่อนไหวร่างกาย เดิน ย่ำเท้า ตามท่าทางและจังหวะที่ครูกำหนด (ช้า – เร็ว)	
	กระดิ่งมือ				- เคลื่อนไหวเป็นสัญลักษณ์มือตามระดับเสียงที่ได้ยิน ซอล มี - ฟังระดับเสียงและร้องตามระดับเสียงที่ได้ยิน (ซอล-มี)	
Itsy bitsy Spider	เปียโน				- ฟังและเคลื่อนไหวท่าทางด้วยนิ้วมือ หรือเดินตามลักษณะเสียงที่ได้ยิน (ดั่ง-เบา) - ร้องตามทำนองเพลง	
	เปียโน				- เคลื่อนไหวด้วยการเดินตามจังหวะที่ได้ยิน (ดั่ง-เบา)	
ลาก่อน					- ฟังและร้องโต้ตอบตามทำนองเพลง	

ผู้สอนท่านที่ 4 โครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป สาขาศูนย์การค้าซีคอน
บางแค ทำการสังเกตจำนวน 2 ครั้ง

ตารางที่ 6 กิจกรรมในระดับชั้น Mac I ผู้สอนท่านที่ 4

สื่อ				กิจกรรม	ประเมิน
เพลง	เครื่องดนตรี		อุปกรณ์		
	ครู	นักเรียน			
Hickory Dickory Dock	กลอง ใหญ่	แทม บูรีน		- ฟังและเล่นเครื่องดนตรีตามเสียงที่ได้ยิน (คัง-เบา)	ผู้สอนมีการจด บันทึกหลังการ สอน โดยในการ ทำกิจกรรมได้มี การประเมิน ระหว่างทำการ สอน โดยให้
Hello				- ฟังและเคลื่อนไหวเป็นสัญลักษณ์มือตามระดับ เสียงที่ได้ยิน สูง ต่ำ - ฟังและร้องโต้ตอบตามทำนองและจังหวะที่ได้ ยิน (คัง-เบา)	
รถไฟ	กรับ สเปน		สตูดิโอ	- ร้องตามทำนอง (ซอล-มี) และจังหวะของเพลง - ฟังและเคลื่อนไหวด้วยการเดินตามจังหวะ (ช้า-เร็ว)	ผู้เรียนปฏิบัติ กิจกรรมเดี่ยวและ กลุ่ม ตาม วัตถุประสงค์ของ กิจกรรม และทำ การแก้ไขหาก ผู้เรียนปฏิบัติ ไม่ได้
หอยโข่ง	เปียโน		เชือกยาง ยึด	- ฟังเพลงและเคลื่อนไหวโดยการเดินแบบอิสระ เพลงหยุดให้หยุดเดิน - ร้องเพลงตามทำนอง จังหวะและจับเชือกให้ขาด เป็นวงกลม	
	เปียโน		ลูกบอล	- ฟังจังหวะและเคลื่อนไหวโดยการโยนลูกบอล เมื่อเพลงหยุด	
Make a circle				- ฟังและเคลื่อนไหวโดยเดินเป็นวงกลมตาม เพลง	
หอยโข่ง	ขลุ่ยรี คอร์ด เดอรั			- ร้องตามทำนองเพลง - ฟังและเคลื่อนไหวร่างกายแบบสร้างสรรค์เป็น วงกลมตามเสียงที่ได้ยิน (คัง-เบา)	
Seesaw	เปียโน			- ฟัง ร้องและเคลื่อนไหวท่าทางตามทำนองเพลง	
			ภาพสัตว์	- พุดชื่อสัตว์และตบจังหวะตามภาพที่กำหนด Z เป็ด เป็ด เป็ด เป็ด เป็ด เป็ด เป็ด ชู่ว	
	เปียโน			- ฟังและเคลื่อนไหวด้วยการวิ่ง เดิน ตามจังหวะ ที่ได้ยิน (ช้า-เร็ว และหยุด)	

1.2 ระดับชั้น Mac II มีวัตถุประสงค์ดังนี้ สามารถแยกเสียงสูง-ต่ำ สร้างสัญลักษณ์เสียงตั้ง-เบา, เร็ว-ช้า และส่วนประกอบจังหวะ การเคลื่อนไหวร่างกายอย่างมีรูปแบบ

ผู้สอนท่านที่ 1 โครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป จากสาขาศูนย์การค้า ซีคอนสแควร์ ทำการสังเกตจำนวน 2 ครั้ง

ตารางที่ 7 กิจกรรมในระดับชั้น Mac II ผู้สอนท่านที่ 1

เพลง	สื่อ		อุปกรณ์	กิจกรรม	ประเมิน
	เครื่องดนตรี				
	ครู	นักเรียน			
เคาะประตู	เปียโน			- ร้องทำนองเพลงและเคลื่อนไหวท่าทางประกอบเพลง	ผู้สอนมีการจดบันทึกหลังการสอน โดยในการทำกิจกรรมได้มีการประเมินระหว่างทำการสอน โดยให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมเดี่ยวและ
เรือ	เปียโน			- ร้องทำนองเพลงและเคลื่อนไหวท่าทางประกอบเพลง	
Hello	เปียโน			- ฟัง ร้อง และเคลื่อนไหวเป็นสัญลักษณ์มือ ได้ตอบตามทำนองและจังหวะที่ได้ยิน โด ซอล มิ ลา	
			ภาพตัวโน้ตแท่งไม้	- อ่านและตบมือตามภาพสัญลักษณ์ตัวโน้ต (♩ ดำ, ♪ ขะ-เบ็ด, Z หยุด) - ฟังจังหวะและวางแท่งไม้แทนสัญลักษณ์ (□ , □) - ตบมือตามจังหวะที่ได้ยิน	
			รูปผลส้มกระดาน	- ผู้เรียนวางรูปผลส้มบนบรรทัด 2 เส้น และร้องเป็นตามระดับเสียง สูง ต่ำ	กลุ่มตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม และทำการแก้ไขหากผู้เรียนปฏิบัติไม่ได้
	เปียโน		กลองแทมบูรีน	- ฟังเพลงและเคลื่อนไหวด้วยการวิ่งหรือเดินตามจังหวะช้า-เร็วของเพลง เมื่อเพลงหยุดให้หยุดการเคลื่อนไหวพร้อมกับตีกลอง 1 ครั้ง	
เด็กน้อยบรรเลง	เปียโน		เครื่องเคาะตีต่างๆ	- ฟัง ร้องทำนองเพลงและเล่นเครื่องดนตรีอย่างอิสระเมื่อได้ยินชื่อเครื่องที่ตนเลือก	

ตารางที่ 7 (ต่อ)

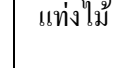
เพลง	สื่อ		อุปกรณ์	กิจกรรม	ประเมิน
	เครื่องดนตรี				
	ครู	นักเรียน			
Looby loo	เปียโน	กลอง แทม บูริน		<ul style="list-style-type: none"> - ฟัง ร้อง และเคลื่อนไหวด้วยการวิ่งหรือเดินตามจังหวะช้า-เร็วของเพลง - เคลื่อนไหวพร้อมกับตีกลองตามจังหวะช้า-เร็ว ของเพลง พร้อมกับตีกลองตามจังหวะ และตามความดัง-เบา ของเพลงที่ได้ยิน - ฟัง และเคลื่อนไหว เมื่อเพลงหยุด ให้หยุดการเคลื่อนไหวพร้อมกับตีกลอง 1 ครั้ง ตามระดับเสียงดัง-เบา ของเพลงที่ได้ยิน 	ผู้สอนมีการจดบันทึกหลังการสอน โดยในการทำกิจกรรมได้มีการประเมินระหว่างทำการสอน โดยให้ผู้เรียนปฏิบัติ
Rain rain go away	ไซโลโฟน	ไซโลโฟน		<ul style="list-style-type: none"> - ฟัง ร้อง และตบเข้าตามจังหวะและระดับเสียงดัง-เบา ของเพลงที่ได้ยิน - ฟัง ร้อง และเล่นเครื่องดนตรีตามจังหวะเพลงในระดับเสียง โค-ซอล 	กิจกรรมเดี่ยวและกลุ่ม ตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม และทำการแก้ไขหากผู้เรียนปฏิบัติไม่ได้
Good bye	ไซโลโฟน		นิทาน อึเล็งเค็ง โถ้ง	<ul style="list-style-type: none"> - ฟัง และร้องโต้ตอบคำว่า “อึเล็งเค็ง โถ้ง” เมื่อครูให้สัญญาณ 	
Good bye				<ul style="list-style-type: none"> - ฟัง และร้องโต้ตอบตามทำนองเพลง 	

ผู้สอนท่านที่ 4 โครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป สาขาศูนย์การค้าซีคอน
บางแค ทำการสังเกตจำนวน 4 ครั้ง

ตารางที่ 8 กิจกรรมในระดับชั้น Mac II ผู้สอนท่านที่ 4

สื่อ				กิจกรรม	ประเมิน
เพลง	เครื่องดนตรี		อุปกรณ์		
	ครู	นักเรียน			
Hello				- ฟัง ร้อง และเคลื่อนไหวเป็นสัญลักษณ์มือ โต้ตอบตามระดับเสียง และจังหวะที่ได้ยิน ชอล มี ลา	ผู้สอนมีการจด บันทึกหลังการ สอน โดยในการ ทำกิจกรรมได้มี การประเมิน ระหว่างทำการ สอน โดยให้
รถไฟ	กลอง ใหญ่			- ฟัง และร้องทำนองเพลงตามจังหวะที่ได้ยิน (ช้า-เร็ว)	
				- ฟัง และอ่านสัญลักษณ์มือพร้อมกับร้อง ตามระดับเสียง - อ่านสัญลักษณ์มือและร้องตามระดับเสียง (สูง-ต่ำ), (มี-ชอล)	ผู้เรียนปฏิบัติ กิจกรรมเดี่ยวและ กลุ่ม ตาม วัตถุประสงค์ของ
หอยโข่ง	เปียโน			- ร้องทำนองเพลงและเคลื่อนไหวเป็นสัญลักษณ์ มือตามระดับเสียง (มี-ชอล)	กิจกรรม และทำ การแก้ไขหาก ผู้เรียนปฏิบัติ ไม่ได้
	เปียโน			- ฟัง ร้องและเคลื่อนไหวเป็นสัญลักษณ์มือ โต้ตอบตามเสียงเปียโนที่ได้ยิน (มี-ชอล)	
	เปียโน		เชือก ขางยัด แท่งไม้	- อ่าน และร้องเป็นชื่อ โน้ต จากแท่งไม้ที่กำหนด (= ชอล = มี Z = ชูว) - ฟัง และวางแท่งไม้บนเชือกตามตำแหน่งของ เสียงที่ครูร้องเป็นเสียง โน้ต ได้ยิน - ฟัง และวางแท่งไม้บนเชือกตามตำแหน่งของ เสียงที่เปียโนที่ได้ยิน	
			แท่งไม้	- ฟังจังหวะ และวางแท่งไม้ตามจังหวะที่ได้ยิน (= ทา ทิทิ) - อ่านสัญลักษณ์แทนจังหวะพร้อมตบจังหวะ (Z ,)	
Chocolate				- ร้อง และทำท่าประกอบที่กำหนดตาม ทำนองเพลง	

ตารางที่ 8 (ต่อ)

เพลง	สื่อ		อุปกรณ์	กิจกรรม	ประเมิน
	เครื่องดนตรี				
	ครู	นักเรียน			
หอยโข่ง			เชือก ยางยืด แท่งไม้	- อ่าน และร้องสัญลักษณ์แทนชื่อโน้ตบนเชือก ยางยืด จากนั้นให้ทายชื่อเพลง (= ซอล-มี-ซอล-มี-ซอล-ซอล-มี-มี-ซอล-มี)	ผู้สอนมีการจด บันทึกหลังการ สอน โดยในการ ทำกิจกรรมได้มี การประเมิน ระหว่างทำการ สอน โดยให้ ผู้เรียนปฏิบัติ กิจกรรมเดี่ยวและ กลุ่ม ตาม วัตถุประสงค์ของ กิจกรรม และทำ การแก้ไขหาก ผู้เรียนปฏิบัติ ไม่ได้
ม้าเร็ว - ม้าดำ			เชือก ยางยืด แท่งไม้	- อ่าน และร้องสัญลักษณ์แทนชื่อโน้ตบนเชือก ยางยืดจากนั้นให้ทายชื่อเพลง ()	
	เปียโน			- ฟัง และร้องโน้ตตามเสียงเปียโนที่ได้ยิน (มี-ซอล)	
		กลอง แทม บูริน	แท่งไม้	- ผู้เรียนวางแท่งไม้ พร้อมกับเล่นเครื่องดนตรี ประกอบจังหวะตามจังหวะที่วางไว้ (Z , □)	
ลิงตัวดำ	เปียโน			- ร้องโน้ต พร้อมกับเคลื่อนไหวแสดงสัญลักษณ์ มือตามเสียงโน้ตที่ร้อง	
	เปียโน			- ฟัง ร้องและตามเสียงเปียโนที่ได้ยิน (มี-ซอล-ลา) , (สูง-กลาง-ต่ำ)	
	เปียโน		เชือก ยางยืด แท่งไม้	- ฟังเสียงเปียโน และวางแท่งไม้บนเชือกตาม ตำแหน่งของเสียงที่กำหนด - ผู้เรียนวางแท่งไม้และร้องโน้ตตามสัญลักษณ์ ที่วางไว้ 	
Let put the rooster				- ร้องทำนองเพลง พร้อมกับเคลื่อนไหวท่าทาง ตามจังหวะของเพลง	
Bye bye				- ฟัง และร้องโต้ตอบ พร้อมกับเคลื่อนไหวเป็น สัญลักษณ์มือตามระดับเสียง	

1.3 ระดับชั้น Mac III มีวัตถุประสงค์ดังนี้ เน้นการแสดงออกด้านความคิด และตอบสนองต่อดนตรีหลายสไตล์ เรียนรู้สัญลักษณ์พื้นฐานเพิ่มมากขึ้น

ผู้สอนท่านที่ 3 โครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป สาขาศูนย์การค้าสยามพารากอน ทำการสังเกตจำนวน 2 ครั้ง

ตารางที่ 9 กิจกรรมในระดับชั้น Mac III ผู้สอนท่านที่ 3

เพลง	สื่อ		อุปกรณ์	กิจกรรม	ประเมิน
	เครื่องดนตรี				
	ครู	นักเรียน			
สวัสดี				- ร้อง และเคลื่อนไหวโดยการตบตักตามจังหวะเพลง	ผู้สอนมีการจดบันทึกหลังการสอน โดยในการทำกิจกรรมได้มีการประเมินระหว่างทำการสอน โดยให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมเดี่ยวและ
	อูลูเลเล่		ตีเมจิ, ตั้วบีม	- ร้องชื่อตี หรือชื่อตั้วบีมที่วางไว้ตามจังหวะและทำนองแบบจับพลัน	
Hello				- ฟัง ร้อง และเคลื่อนไหวเป็นสัญลักษณ์มือได้ตอบตามทำนองและจังหวะที่ได้ยิน 	การแก้ไขหากผู้เรียนปฏิบัติไม่ได้
Clap and stop	อูลูเลเล่			- ฟัง ร้อง และเคลื่อนไหวโดยการตบตักตามจังหวะเพลงที่ได้ยิน และหยุดเคลื่อนไหวเมื่อได้ยินคำว่า "Stop"	
	กลอง แทมม บูริน, เปียโน			- ฟัง และเคลื่อนไหวโดยการเดินให้ตรงกับจังหวะช้า-เร็ว ของเพลงที่ได้ยิน	
	เปียโน			- ฟัง และเคลื่อนไหวโดยการเดินให้ตรงกับลักษณะของเพลง โดยเพลงดังให้ผู้เรียนเดินหน้า และเพลงเบา ให้ผู้เรียนเดินถอยหลัง	
	อูลูเลเล่		นิทาน หัว ผักกาด ยักษ์	- ฟังนิทานประกอบเพลง และร้องคำว่า "ฮู้เล่ฮู้" เมื่อได้ยินสัญญาณ	
	เปียโน			- ร้อง และเคลื่อนไหวเป็นสัญลักษณ์มือตามเสียงเปียโนที่ได้ยิน (มี-ซอล)	

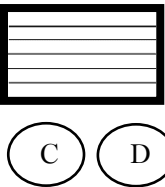
ตารางที่ 9 (ต่อ)

		สื่อ		กิจกรรม	ประเมิน
เพลง	เครื่องดนตรี		อุปกรณ์		
	ครู	นักเรียน			
	อูกูเลเล่			- ร้อง และเคลื่อนไหวกายเป็นสัญลักษณ์มือตามระดับเสียงที่ได้ยิน (มี-ซอล)	ผู้สอนมีการจดบันทึกหลังการสอน โดยในการทำกิจกรรมได้มีการประเมินระหว่างทำการสอน โดยให้
	กลอง แทมม บูริน, เปียโน			- ฟัง และเคลื่อนไหวกายโดยการเดินให้ตรงกับลักษณะของเพลง และหยุดเคลื่อนไหวกายเมื่อเพลงหยุด โดยเพลงดังให้เดินหน้า เพลงเบาให้เดินถอยหลัง เพลงช้าให้เดินช้า และเพลงเร็วให้เดินเร็ว	ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมเดี่ยวและกลุ่ม ตาม
	เปียโน			- ฟัง และเคลื่อนไหวกายโดยการเดินตามลักษณะของเพลง โดยเพลงเบาให้เดินคนเดียว และเพลงดังให้เดินเป็นคู่	วัตถุประสงค์ของกิจกรรม และทำการแก้ไขหาก
	เปียโน			- ฟัง และเคลื่อนไหวกายตามรูปแบบ (Form) ของทำนองเพลงที่กำหนด ท่อน A ดบมือตามจังหวะ ท่อน B เคลื่อนไหวกายแบบอิสระ (ABA)	ผู้เรียนปฏิบัติไม่ได้
ลาก่อน				- ฟัง และร้องโต้ตอบตามทำนองเพลง	

1.4 ระดับชั้น Mac IV มีวัตถุประสงค์ดังนี้ สามารถเล่นเครื่องดนตรีสำหรับเด็กได้ทั้งแบบเดี่ยวและกลุ่ม ฟีกการร้อง การอ่าน การกำหนดสัญลักษณ์ และเล่นดนตรีที่มีความซับซ้อนมากขึ้น

ผู้สอนท่านที่ 1 โครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป จากสาขาศูนย์การค้า ซีคอนสแควร์ ทำการสังเกตจำนวน 2 ครั้ง

ตารางที่ 10 กิจกรรมในระดับชั้น Mac IV ผู้สอนท่านที่ 1

สื่อ				กิจกรรม	ประเมิน
เพลง	เครื่องดนตรี		อุปกรณ์		
	ครู	นักเรียน			
เคาะประตู่	เปียโน			- ร้อง และเคลื่อนไหวท่าทางประกอบเพลง	ผู้สอนมีการจดบันทึกหลังการสอน โดยในการทำกิจกรรมได้มีการประเมินระหว่างทำการสอน โดยให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมเดี่ยวและกลุ่ม ตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม และทำการแก้ไขหากผู้เรียนปฏิบัติไม่ได้
I like you	เปียโน			- ร้อง และเคลื่อนไหวท่าทางประกอบเพลง	
	เปียโน			- ฟัง และร้องตอบโต้ตามระดับเสียงเปียโน	
			กระดาน บรรทัด 5 เส้น, แผ่น ตัวอักษร ชื่อ โน้ต	- ฟัง และวางตัวอักษรชื่อโน้ตลงบนบรรทัด 5 เส้น ตามระดับเสียงที่ได้ยิน พร้อมกับร้องตามระดับเสียง - ผู้เรียนร้องโน้ตด้วยตนเอง และวางตัวอักษรชื่อโน้ตที่ตนร้องลงบนกระดาน (C-G) บรรทัด 5 เส้น ตัวอักษรชื่อโน้ต	
	เปียโน	กลอง แทม บูริน		- ฟัง และเคลื่อนไหวโดยการเดินพร้อมกับตีกลองตามลักษณะของเสียงคัง-เบาที่ได้ยิน	
Sally go round the sun		กลอง แทม บูริน		- ฟัง และเคลื่อนไหวโดยการเดินพร้อมกับตีกลองตามจังหวะของเพลงที่ได้ยิน (ช้า-เร็ว)	
Old Macdonald	ไซโล โฟน	ไซโล โฟน		- ฟัง และเล่นเครื่องดนตรีได้ตอบตามเสียงโน้ตที่ได้ยิน	
	เปียโน			- ฟัง และออกเสียงร้องว่า “ลา” ได้ตอบตามระดับเสียงเปียโนที่ได้ยิน	

ตารางที่ 10 (ต่อ)

เพลง	สื่อ		อุปกรณ์	กิจกรรม	ประเมิน
	เครื่องดนตรี				
	ครู	นักเรียน			
Chicken dace			ลำโพง	- ฟัง และเคลื่อนไหวท่าทางตามที่กำหนด	
Looby loo	เปียโน			- ร้อง และเคลื่อนไหวท่าทางที่กำหนดตามทำนองเพลง - ร้อง และเคลื่อนไหวแบบสร้างสรรค์ท่าทางตามทำนองเพลง	ผู้สอนมีการจดบันทึกหลังการสอน โดยในการทำกิจกรรมได้มีการประเมิน
Sawmill	เปียโน			- ร้อง และเคลื่อนไหวร่างกายตามที่กำหนด	ระหว่างทำการสอน โดยให้ผู้เรียนปฏิบัติ
	เปียโน		นิทาน (ผู้สอนแต่งเอง)	- ฟัง และเคลื่อนไหวร่างกายตามจินตนาการตามนิทาน และเสียงเปียโนที่ได้ยิน	
ส้มตำ				- ฟัง และเคลื่อนไหวท่าทางที่กำหนด - เคลื่อนไหวโดยสร้างสรรค์ท่าทางตามที่ผู้เรียนกำหนด	กิจกรรมเดี่ยวและกลุ่ม ตามวัตถุประสงค์ของ
			กระดาน บรรทัด 5 เส้น, แผ่น ตัวอักษร ชื่อ โน้ต	- ฟัง และวางตัวอักษรชื่อโน้ตลงบนบรรทัด 5 เส้น ตามระดับเสียงที่ได้ยิน พร้อมกับร้องโน้ตบนกระดาน - ผู้เรียนร้องโน้ตด้วยตนเอง และวางตัวอักษรชื่อโน้ตที่ตนร้องลงบนกระดาน (โด-โด)	กิจกรรม และทำการแก้ไขหากผู้เรียนปฏิบัติไม่ได้
Good bye				- ร้องตามทำนองเพลง	

ผู้สอนท่านที่ 2 โครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป จากสาขาศูนย์การค้า
ซีคอนสแควร์ ทำการสังเกตจำนวน 4 ครั้ง

ตารางที่ 11 กิจกรรมในระดับชั้น Mac IV ผู้สอนท่านที่ 2

เพลง	สื่อ		อุปกรณ์	กิจกรรม	ประเมิน
	เครื่องดนตรี				
	ครู	นักเรียน			
สวัสดี	เปียโน			- ร้อง และเคลื่อนไหวโดยการตบตักตามจังหวะเพลง	ผู้สอนมีการจดบันทึกหลังการสอน โดยในการทำกิจกรรมได้มีการประเมินระหว่างทำการสอน โดยให้
Hello				- ฟัง และร้องโต้ตอบตามทำนองระดับเสียงที่ได้ยิน	ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมเดี่ยวและกลุ่ม ตาม
			นิทาน หนุมานี	- ผู้สอนเล่านิทานหนุมานี - อ่านสัญลักษณ์มือ พร้อมกับร้อง เพลง Marry had a little lamb	วัตถุประสงค์ของกิจกรรม และทำการแก้ไขหาก
	ขลุ่ย รีคอร์ เดอร์	ขลุ่ย รีคอร์ เดอร์		- วิธีจับ และการบำรุงรักษา	ผู้เรียนปฏิบัติไม่ได้
Marry had a little lamb	เปียโน			- ร้อง และเคลื่อนไหวด้วยการตบมือตามจังหวะ - ร้องโน้ตเพลง และเคลื่อนไหวเป็นสัญลักษณ์มือตามระดับเสียง	
Marry had a little lamb	ขลุ่ย รีคอร์ เดอร์		โน้ตเพลง, สีไม้	- อ่านสัญลักษณ์ตัวโน้ตและระบายสีตัวโน้ตตามที่กำหนด - เล่นเครื่องดนตรี โดยอ่านสัญญาณมือจากครู 1. ครูวาดนิ้วเป็นวงกลม เป่าโน้ต ที่เป็นเสียงยาว 2. ครูวาดนิ้วซิกแซก เป่าโน้ตตัว ที่เป็นเสียงสั้น	
บทกลอน Engine No.9				- ร้องทำนอง พร้อมกับเคลื่อนไหวด้วยการตบมือตามจังหวะ	
Marry had a little lamb	ขลุ่ย รีคอร์ เดอร์	ขลุ่ย รีคอร์ เดอร์		- ฟัง และเล่นเครื่องดนตรีในระดับเสียงโน้ตตัวที่-ลา-ซอล ตามลำดับ	

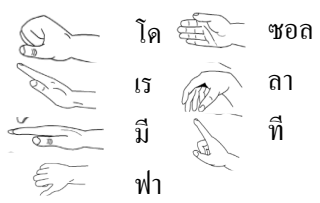
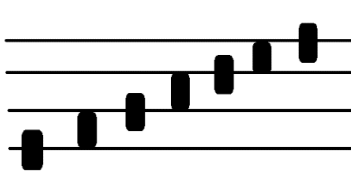
ตารางที่ 11 (ต่อ)

เพลง	สื่อ		อุปกรณ์	กิจกรรม	ประเมิน
	เครื่องดนตรี				
	ครู	นักเรียน			
Marry had a little lamb			โน้ตเพลง สีไม้	- ระบายสีองค์ประกอบโน้ต ตามที่ครูกำหนด เช่น กุญแจซอล เส้นกั้นห้อง เส้นจบ ตัวโน้ต	ผู้สอนมีการจดบันทึกหลังการสอน โดยในการทำกิจกรรมได้มีการประเมินระหว่างทำการสอน โดยให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมเดี่ยวและ
Marry had a little lamb			โน้ตเพลง สีไม้	- ร้อง และเคลื่อนไหวด้วยการตบมือตามทำนอง - ร้องโน้ต และเคลื่อนไหวแสดงสัญลักษณ์มือตามระดับเสียง - เล่นเครื่องดนตรี ในระดับเสียงตัว ที และ ลา	กลุ่ม ตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม และทำการแก้ไขหากผู้เรียนปฏิบัติไม่ได้
บทกลอน Engine No.9				- บทกลอน Engine No.9 กลุ่มที่ 1 ท่องคำว่า นึก นึก ชู ชู ตามเพลง กลุ่มที่ 2 ท่องบทกลอนพร้อมกัน	
Marry had a little lamb		ขลุ่ย ริกอร์เคอร์		- ร้องตามทำนองเพลง - เคลื่อนไหวแสดงสัญลักษณ์มือแทนระดับเสียงของเพลง - เล่นเครื่องดนตรีเพลง Marry had a little lamb ทั้งเพลง	

ผู้สอนท่านที่ 4 โครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป สาขาศูนย์การค้าซีคอน

บางแค ทำการสังเกตจำนวน 3 ครั้ง

ตารางที่ 12 กิจกรรมในระดับชั้น Mac IV ผู้สอนท่านที่ 4

เพลง	สื่อ		อุปกรณ์	กิจกรรม	ประเมิน
	เครื่องดนตรี				
	ครู	นักเรียน			
				<p>- อ่าน และร้องตามสัญลักษณ์มือแทนเสียงระดับเสียง โด-เร-มิ-ซอล-ลา-ที จากนั้นเพิ่มโน้ตตัวฟา</p> <p>โด ซอล เร ลา มิ ที ฟา</p>	ผู้สอนมีการจดบันทึกหลังการสอน โดยในการทำกิจกรรมได้มีการประเมินระหว่างทำการสอน โดยให้
Hello				<p>- ฟัง ร้อง และเคลื่อนไหวแสดงสัญลักษณ์มือโต้ตอบตามทำนองและจังหวะที่ได้ยิน (โด-มิ-ซอล-ลา)</p>	ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมเดี่ยวและกลุ่ม ตาม
สวัสดี				<p>- ร้อง คำว่าสวัสดีพร้อมเคลื่อนไหวเป็นสัญลักษณ์มือตามระดับเสียง</p> <p>1. ส-วัส-ดี 2. ส-วัส-ดี โด-เร-มิ เร-มิ-ฟา</p>	วัตถุประสงค์ของกิจกรรม และทำการแก้ไขหากผู้เรียนปฏิบัติ
			แท่งไม้	<p>- ฟัง และวางแท่งไม้ตามจังหวะที่ได้ยิน พร้อมกับเคลื่อนไหวด้วยการตบจังหวะ</p>	ไม่ได้
Aram sam sam				<p>- ร้อง และเคลื่อนไหวท่าทางตามที่ครูกำหนด</p>	
Chocolate				<p>- ร้อง และเคลื่อนไหวท่าทางตามที่ครูกำหนด</p>	
			เชือกยาง ยืด, แท่งไม้	<p>- อ่าน และวางแท่งไม้บนเชือกแทนตัวโน้ตที่กำหนด</p> <p>โด เร มิ ฟา ซอล ลา ที</p> <p>- ร้องตามระดับเสียงโน้ต</p>	

ตารางที่ 12 (ต่อ)

สื่อ				กิจกรรม	ประเมิน
เพลง	เครื่องดนตรี		อุปกรณ์		
	ครู	นักเรียน			
Put the rooster				- ร้องและเคลื่อนไหวด้วยการทำท่าประกอบเพลง	<p>ผู้สอนมีการจัดบันทึกหลังการสอน โดยในการทำกิจกรรมได้มีการประเมินระหว่างทำการสอน โดยให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมเดี่ยวและกลุ่มตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม และทำการแก้ไขหากผู้เรียนปฏิบัติไม่ได้</p>
	ขลุ่ยรีคอร์เดอร์	ขลุ่ยรีคอร์เดอร์		- เล่นเครื่องดนตรีในระดับเสียงที่	
Now all the wood				- ฟัง และเคลื่อนไหวโดยทำท่าทางประกอบเพลงที่ครูกำหนด	
	เปียโน			- ฟัง และร้องระดับเสียงที่ได้ยินพร้อมเคลื่อนไหวเป็นสัญลักษณ์มือแทนระดับเสียง (C Major scale)	
			เชือกยาง ยืด, แท่งไม้	- อ่าน และวางแท่งไม้บนเชือกแทนตัวโน้ตที่กำหนด (โด-โด)	
	เปียโน	ขลุ่ยรีคอร์เดอร์		- เล่นเครื่องดนตรีโดยเป่าโน้ตตัว ลา-ที่ ตามเสียงเปียโนที่ได้ยิน	
Bye bye				- ฟัง และร้องโต้ตอบพร้อมกับเคลื่อนไหวแสดงสัญลักษณ์มือตามระดับเสียงที่ได้ยิน	

2. ตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ในแต่ละระดับชั้นตามวัตถุประสงค์

ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตของผู้สอนทั้ง 4 ท่าน เพื่อนำมาวิเคราะห์และศึกษาความสอดคล้องของเนื้อหาการสอนของผู้สอนแต่ละท่าน ในแต่ละระดับชั้นตามวัตถุประสงค์ ขอนำเสนอตัวในการจัดการเรียนรู้คนตรีสำหรับเด็กตามระดับชั้นดังนี้

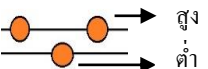
2.1 ระดับชั้น Mac I

ตารางที่ 13 ตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ในแต่ละระดับชั้นตามวัตถุประสงค์ Mac I

วัตถุประสงค์	สื่อ			กิจกรรม	ประเมินผู้เรียน	
	เพลง	เครื่องดนตรี				อุปกรณ์
		ครู	นักเรียน			
ฝึกทักษะการฟัง	Cuckoo	ขลุ่ย รีคอร์ เดอร์	กระดิ่ง มือ		- ฟัง และร้องโต้ตอบ ตามทำนองและจังหวะ - ฟังและเล่นเครื่อง ดนตรีโต้ตอบ (ซอล-มี), (สูง-ต่ำ)	- สามารถร้อง และเล่น เครื่องดนตรี ได้ถูก ทำนองและจังหวะ
	Hello				- ฟังและเคลื่อนไหว เป็นสัญลักษณ์มือที่ครู กำหนด สูง ต่ำ - ฟังและร้องโต้ตอบ ตามทำนองและจังหวะ ที่ได้ยิน (ดั่ง-เบา)	- สามารถร้องและแสดง สัญลักษณ์มือได้ตรงก่า เสียงที่ได้ยิน
เรียนรู้ ส่วนประกอบ พื้นฐานทาง ดนตรีโดยผ่าน ธรรมชาติการ เคลื่อนไหวของ ร่างกาย	Cuckoo	ขลุ่ย รีคอร์ เดอร์	กระดิ่ง มือ		- เคลื่อนไหวร่างกาย โดยการตบเข้าตาม จังหวะเพลง	- สามารถเคลื่อนไหวได้ ตรงจังหวะ
	Hello				- ฟังและเคลื่อนไหว แสดงสัญลักษณ์มือที่ กำหนด สูง ต่ำ	- จดจำตอบสนองโดย แสดงสัญลักษณ์มือได้ ตรงตามเสียงที่ได้ยิน

2.2 ระดับชั้น Mac II

ตารางที่ 14 ตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ในแต่ละระดับชั้นตามวัตถุประสงค์ Mac II

วัตถุประสงค์	สื่อ			กิจกรรม	ประเมินผู้เรียน	
	เพลง	เครื่องดนตรี				
		ครู	นักเรียน			
สามารถแยกเสียงสูง-ต่ำ สัญลักษณ์เสียง ดั่ง-เบา, เร็ว-ช้า และ ส่วนประกอบ จังหวะ				รูปผล ส้ม, กระดาน 	- ผู้เรียนวางรูปผลส้มบน บรรทัด 2 เส้น และร้อง เป็นตามระดับเสียง	- สามารถแยกแยะเสียง สูง-ต่ำและร้องได้ ถูกต้อง - สามารถวางรูปผลส้ม ได้ถูกต้องตามระดับ เสียง
	Looby loo	เปียโน	กลอง แทมบูรีน		- ฟัง ร้อง เคลื่อนไหวด้วย การวิ่งหรือเดินพร้อมกับ ตีกลองตามจังหวะช้า-เร็ว และระดับเสียงดั่ง-เบา ของเพลง	- สามารถฟัง ร้อง เคลื่อนไหวและเล่น เครื่องดนตรีตาม ลักษณะของเพลงที่ได้ ยินได้
การเคลื่อนไหว ร่างกายอย่างมี รูปแบบ	Looby loo	เปียโน	กลอง แทมบูรีน		- ฟัง ร้อง และเคลื่อนไหว ด้วยการวิ่งหรือเดินตาม จังหวะช้า-เร็วของเพลง - เคลื่อนไหวพร้อมกับตี กลองตามจังหวะช้า-เร็ว ของเพลง พร้อมกับตี กลองตามจังหวะ และตาม ความดั่ง-เบา ของเพลงที่ ได้ยิน - ฟัง และเคลื่อนไหว เมื่อ เพลงหยุด ให้หยุดการ เคลื่อนไหวพร้อมกับ ตีกลอง 1 ครั้ง ตามระดับ เสียงดั่ง-เบา ของเพลงที่ ได้ยิน	- สามารถเคลื่อนไหว ตามรูปแบบของเพลง ได้

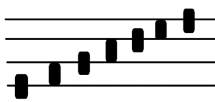
2.3 ระดับชั้น Mac III

ตารางที่ 15 ตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ในแต่ละระดับชั้นตามวัตถุประสงค์ Mac III

วัตถุประสงค์	สื่อ			กิจกรรม	ประเมินผู้เรียน	
	เพลง	เครื่องดนตรี				อุปกรณ์
		ครู	นักเรียน			
เน้นการ แสดงออกด้าน ความคิด และ ตอบสนองต่อ ดนตรีหลาย สไตล์		อูคูเลเล่		สีเมจิ, ตัวปี่	- ร้องชื่อสี หรือชื่อตัวปี่ ที่วางไว้ตามจังหวะและ ทำนองแบบลึบปล้น - สามารถบอกสีหรือ ตัวปี่ที่เรียงไว้ถูกต้อง ตาม ทำ น อ ง แ ล ซ ะ จั ง ห วะ	
เรียนรู้สัญลักษณ์ พื้นฐานเพิ่มมาก ขึ้น		เปียโน			- ฟัง และเคลื่อนไหวกตาม รูปแบบ (Form) ของ ทำนองเพลงที่กำหนด ท่อน A ตบมือตามจังหวะ ท่อน B เคลื่อนไหวแบบ อิสระ (ABA)	- สามารถฟังและ แยกแยะลักษณะของ ท่อนเพลงได้

2.4 ระดับชั้น Mac IV

ตารางที่ 16 ตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ในแต่ละระดับชั้นตามวัตถุประสงค์ Mac IV

วัตถุประสงค์	สื่อ			กิจกรรม	ประเมินผู้เรียน	
	เพลง	เครื่องดนตรี				อุปกรณ์
		ครู	นักเรียน			
สามารถเล่นเครื่องดนตรีสำหรับเด็กได้ทั้งแบบเดี่ยวและแบบกลุ่ม	Old Macdonald	ไซโลโฟน	ไซโลโฟน		- ฟัง และเล่นเครื่องดนตรีได้ตอบสนองเสียงโน้ตที่ได้ยิน	- สามารถเล่นเครื่องดนตรีได้ถูกระดับเสียงและจังหวะ
	บทกลอน Engine No.9				- บทกลอน Engine No.9 กลุ่มที่ 1 ท่องคำว่า ฉัก ฉัก ชู ชู ตามเพลง กลุ่มที่ 2 ท่องบทกลอนพร้อมกัน	- สามารถท่องบทกลอน 2 แนวได้ตรงจังหวะ
ฝึกการร้อง การอ่าน การกำหนด สัญลักษณ์ และ เล่นดนตรีที่มีความซับซ้อนมากขึ้น				เชือกขาง ยืด, แห่งไม้	- อ่าน และวางแท่งไม้บนเชือกแทนตัวโน้ตที่กำหนด โด เร มิ ฟา ซอล ลา ที	- สามารถอ่านและร้อง โน้ต ที่อยู่บนบรรทัด 5 เส้นตามที่ครูกำหนดได้
	Marry had a little lamb		ขลุ่ย ริกอร์เคอร์		- ร้องตามทำนองเพลง - เคลื่อนไหวเป็นสัญลักษณ์มือแทนระดับเสียงของเพลง - เล่นเครื่องดนตรีเพลง Marry had a little lamb ทั้งเพลง	- สามารถร้อง จดจำ และแสดงสัญลักษณ์แทนระดับเสียงได้ - สามารถเล่นเครื่องดนตรีได้ถูกต้องตามจังหวะและระดับเสียง

แนวทางการจัดการเรียนรู้ดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็ก

การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยเป็นสิ่งสำคัญของการเรียนการสอน โดยผู้สอนกำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นหลักในการถ่ายทอดความรู้ เป็นการวางลำดับขั้นตอนการเรียนการสอน และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสอนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด จากการศึกษารวบรวมข้อมูลด้านการจัดการเรียนรู้ดนตรีจากผู้ให้ข้อมูลทั้ง 4 ท่าน ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย สามารถแบ่งเป็นหัวข้อดังนี้ ด้านแผนการจัดการเรียนรู้ เทคนิคและวิธีการสอน สื่อการสอน และการประเมินผู้เรียน

แผนการจัดการเรียนรู้

การวางแผนการสอนผู้สอนทุกท่านทำการวางแผนการสอนโดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรในแต่ละระดับชั้น โดยการตั้งวัตถุประสงค์ของผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นได้ดังนี้ 1. วัตถุประสงค์ทางดนตรี พบว่าผู้สอนได้มีการตั้งเป้าหมายให้ผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานทางด้านดนตรีที่ควรจะเป็นไปตามวัยตามที่ทางโครงการได้กำหนดไว้ โดยผู้เรียน และ 2. วัตถุประสงค์ทางด้านจิตใจ พบว่าผู้สอนตั้งเป้าให้ผู้เรียนเกิดความรัก ความชอบ และสนุกกับการเรียนดนตรี รวมถึงให้ผู้เรียนมีสมาธิ ระเบียบวินัย การควบคุมอารมณ์ เข้าใจในกฎเกณฑ์ และมีความกล้าแสดงออก

การจัดทำแผนการสอนได้วางแผนการสอนโดยกำหนดเนื้อหาไว้กว้าง เพื่อให้มีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามศักยภาพของผู้เรียน การวางแผนสำหรับการจัดการรู้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดเพลง สื่อ หรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับทักษะทางดนตรี ได้แก่ การร้อง การฟัง การเคลื่อนไหว การเล่นเครื่องดนตรี การอ่านสัญลักษณ์ และการสร้างสรรค์ การวางแผนการสอนในแต่ละครั้งของการสอน หรือในแต่ละระดับชั้นมีการซ้ำทวน ความสอดคล้องและต่อเนื่องกันของเนื้อหา อาจจะมีการใช้เพลงเดียวกัน โดยเพิ่มเนื้อหา ทักษะทางดนตรีที่ซับซ้อนขึ้น หรือเปลี่ยนวิธีการทำกิจกรรมแต่ใช้เพลงเดิมเป็นตัวดำเนินกิจกรรม

การวางแผนการสอนผู้สอนจะจัดเตรียมเพลงและสื่อที่จะต้องใช้ในการดำเนินกิจกรรม ซึ่งอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมหรือสื่อได้ตามความพร้อมของผู้เรียนเป็นหลัก รวมถึงการที่ผู้สอนได้เข้าการอบรมและนำกิจกรรมมาสอดแทรกในการสอน และหากผู้เรียนต้องนำอุปกรณ์ส่วนตัว เช่น สีไม้ และเครื่องดนตรี ผู้สอนจะทำการแจ้งกับผู้ปกครองเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมไปพร้อมกัน

“...ในเรื่องการเตรียมตัวถ้าเป็นเครื่องดนตรีที่เด็กจะต้องนำมาเองจะบอกผู้ปกครองทั้งในเรื่องการเลือกซื้อ การเก็บรักษา และต้องนำมาเรียนทุกครั้ง ส่วนในเรื่องการเตรียมหัวข้อการสอนจะทำการดูหัวข้อทางดนตรีที่จะสอนก่อน เช่น ตัวคำ ตัวหยุด ตัวขาว หลังจากเลือกหัวข้อดนตรีก็จะแตกหัวข้อทางดนตรีโดยดูว่าจะเป็น Theme ใดในการสอน เช่น หัวข้อเร็ว – ช้า ก็จะใช้การเรียนผ่านเพลง Bubble bee และจะมีการเตรียมอุปกรณ์เป็นสวนดอกไม้สร้างบรรยากาศ แต่ก่อนจะถึงเพลงนี้อาจจะมีการทำกิจกรรมเร็ว – ช้า โดยให้เด็กทำเป็นฝั่งบินเร็ว – ช้า ตามสถานการณ์ที่กำหนด...” (ศศิประภา สนธิธรรม, สัมภาษณ์, 2562)

เทคนิคและวิธีการสอน

จากการศึกษาการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย พบว่าผู้สอนมีเทคนิคและวิธีการสอน โดยมีขั้นตอนดังนี้

การเข้าสู่บทเรียน

การนำเข้าสู่บทเรียนผู้สอนแต่ละท่านจะมีเทคนิคที่แตกต่างกันไปตนเองถนัด อาจจะใช้วิธีการพูดคุยกับผู้เรียนในเรื่องต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนทำการปรับตัวเข้าหาเพื่อนและผู้สอน การเล่านิทาน การร้องเพลง การทำกิจกรรมเข้าจังหวะ หรือการเชื่อมโยงเนื้อหาหรือทบทวนเนื้อหาจากที่ผู้เรียนเคยได้ผ่านกิจกรรมนั้นมาแล้วเพื่อเข้าสู่บทเรียนใหม่ หรือหัวข้อหลักในการสอน

“...การเข้าสู่บทเรียนจะเป็นการพูดคุย หรืออาจจะมีการดึงความสนใจใช้ของเล่น หรือใช้อุปกรณ์ การทำกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อในการเรียน หัวข้อที่จะเรียนคือตัวคำ ในการเรียนก็จะทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เด็กรู้สึกถึงตัวคำ และในท้ายชั่วโมงเด็กจะได้เห็นรูปร่างลักษณะของตัวคำ การเชื่อมโยงเข้าสู่บทเรียนขึ้นอยู่กับการวางกิจกรรมเป็นในรูปแบบไหน...” (ศศิประภา สนธิธรรม, สัมภาษณ์, 2562)

การปฏิบัติกิจกรรม (ขั้นสอน)

จากการศึกษาสังเกต พบว่า การจัดกิจกรรมการสอนของผู้สอนทุกท่านเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและของผู้สอนที่ได้ตั้งไว้ โดยการออกแบบเนื้อหาของหลักสูตร และการออกแบบกิจกรรมของผู้สอนแต่ละท่านเป็นกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับพัฒนาการ และวัยของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ซึ่งรูปแบบกิจกรรมของผู้สอนแต่ละท่านจะมีทั้งความเหมือนและความแตกต่างกัน ไปขึ้นอยู่กับความถนัดของผู้สอน โดยใน 1 ชั่วโมงการสอนผู้สอนทุกท่านได้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่พัฒนาทักษะทางด้านดนตรีเกือบครบทุกทักษะ ซึ่งกิจกรรมทักษะเหล่านี้จะขึ้นอยู่กับความพร้อมในการรับรู้ในด้านการเรียนรู้ผู้เรียน ตลอดจนสภาวะทางอารมณ์ของผู้เรียน ผู้สอนจะทำการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละกิจกรรม ถ้ากิจกรรมใดผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่เร็วและยังสามารถที่จะเพิ่ม

เนื้อหา หรือผู้เรียนยังมีความสุขกับกิจกรรมนั้นอยู่ผู้สอนจะทำการดำเนินกิจกรรมนั้นต่อไป แต่ถ้า ชั่วโมงการสอนนั้นผู้เรียนยังไม่พร้อมกับการเรียนรู้ในเรื่องใหม่ หรือระยะเวลาของกิจกรรมที่กำหนด ผู้สอนจะเป็นผู้ปรับเปลี่ยนกิจกรรมหรือเป็นการย้ายทวนในเนื้อหาการสอนในเรื่องเดิม จากการศึกษาผู้สอนทุกท่านมีความเห็นตรงกันในเรื่องการปรับเวลาหรือรูปแบบในการทำกิจกรรมว่าไม่ได้ส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้กับผู้เรียน เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนในแต่ละระดับชั้นเป็นการปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นการซ้ำ ทวน ในหัวข้อหลัก จึงทำให้ผู้สอนสามารถยืดหยุ่นระยะเวลาในการจัดกิจกรรมได้

“...โดยปกติจะสอนตรงตามแผนอยู่แล้ว แต่ถ้ามีที่สอนไม่ตรงตามแผนจริงๆ จะนำไปพบกับสัปดาห์หน้า เนื่องจากระยะเวลาของการสอนออกแบบให้การเรียนการสอนมีเนื้อหาที่ต่อเนื่องกันจึงทำให้การจัดกิจกรรมเป็นการปฏิบัติกิจกรรมที่ซ้ำทวน จึงทำให้การสอนค่อนข้างที่จะตรงกับแผนการสอน...” (คนตรา กัณเขตต์ภัย, สัมภาษณ์, 2562)

“...โดยการสอนต้องควบคุมให้เป็นไปตามแผนในรายชั่วโมง นอกจากว่าสอนไม่ทันก็จะมี การยืดหยุ่นเนื้อหาไปในชั่วโมงต่อไป ส่วนมากจะไม่หลุดกรอบเนื่องจากการสอนจะเป็นเนื้อหาที่ซ้ำทวนกันไปเรื่อยๆ...” (ฉัฐรา ศรีผ่อง, สัมภาษณ์, 2562)

จากการสังเกตในการสอนทักษะทางดนตรีผู้สอนใช้วิธีการสอนโดยใช้การสาธิตโดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจากการเลียนแบบ อาจจะใช้วิธีการเลียนแบบในที่ละขั้นตอน หรือเป็นการที่ผู้เรียนทำการสังเกตจากการทำกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนจบมักจะเป็นการทำกิจกรรมให้ดูหลายรอบ โดยรอบแรกผู้สอนอาจทำการร้องเพลงประกอบท่าทาง รอบที่สองผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทำท่าทางประกอบพร้อมกับการร้องเพลง จากนั้นจะเป็นการเริ่มการทำกิจกรรมร่วมกันทั้งชั้นเรียน เมื่อผู้เรียนเกิดความไม่มั่นใจ หรือปฏิบัติไม่ได้ผู้สอนจะทำการเข้าแนะนำ ช่วยเหลือ โดยรูปแบบการทำกิจกรรมจะเป็นการทำซ้ำ ในการปฏิบัติในแต่ละทักษะ และในแต่ละกิจกรรมจึงทำให้ผู้เรียนปฏิบัติได้ด้วยตัวเองมีความมั่นใจ และผิดพลาดน้อย จากนั้นผู้สอนจะทำการเพิ่มทักษะ หรือเนื้อหาเพิ่มขึ้น และปฏิบัติเช่นเดิมจนผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นธรรมชาติและสามารถสร้างสรรค์ออกมาได้ ผู้สอนแต่ละท่านมีเทคนิคในการสร้างแรงจูงใจด้วยวิธีการสร้างแรงจูงใจ ด้วยการให้รางวัล เช่น คำชม สติกเกอร์ ดั๊วบี้ม การเล่นิทาน เมื่อผู้เรียนมีพฤติกรรมตามที่ผู้สอนได้กำหนดไว้ หรือทำการช่วยเหลือเพื่อน มีน้ำใจกับผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นเรียน จากการสังเกตผู้สอน จะทำการให้ดั๊วบี้มกับผู้เรียนทุกครั้งในการเรียนแต่ไม่ให้คุณกิจกรรมขึ้นอยู่กับผู้สอนต้องการเรียกสมาธิหรือเป็นแรงจูงใจในการเสนอตัวปฏิบัติในกิจกรรมทั้งเดี่ยวและกลุ่ม

การแบ่งกลุ่มในการทำกิจกรรม

ในการทำกิจกรรมพื้นฐานดนตรีสำหรับเด็ก เป็นการปฏิบัติกิจกรรมในรูปแบบกลุ่มทำให้ ในกิจกรรมผู้เรียนจะต้องทำการแบ่งกลุ่มหรือจับคู่ทำกิจกรรม ซึ่งผู้สอนมีเทคนิคในการแบ่งกลุ่ม หรือจับคู่ โดยให้ผู้เรียนได้ทำการจับคู่กันเอง ในการปฏิบัติกิจกรรมนั้นจะเป็นการเล่นวนรอบไปเรื่อยๆ ซึ่งผู้สอนจะได้ทำการวางเงื่อนไขกับผู้เรียนว่าถ้าได้ยินสัญญาณที่กำหนดให้ทำการเปลี่ยนคู่ แต่ถ้าหากยังมีผู้เรียนที่อยู่กับเพื่อนคนเดิมผู้สอนอาจจะวางเงื่อนไขเพิ่ม โดยการไม่ให้จับคู่ซ้ำ ซึ่งผู้เรียนจะทำการปรับตัวได้ด้วยตนเอง

เทคนิคการแบ่งกลุ่มกิจกรรมกรณีมีเด็กที่มีความต้องการพิเศษอยู่ในชั้นเรียน

ผู้สอนให้ความคิดเห็นที่ตรงกันคือให้ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษได้ทำกิจกรรมร่วมกับผู้เรียนปกติ โดยจะต้องให้ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษทดลองเข้าร่วมชั้นเรียนกับเด็กปกติก่อน จากนั้นจะทำการพูดคุยกับผู้ปกครอง และพูดคุยกับเพื่อนร่วมชั้นในการทำความเข้าใจ และให้ช่วยเหลือกัน โดยไม่ขัดขวางการเรียน หรือในกรณีที่เป็นการปฏิบัติกิจกรรมเดี่ยว ผู้สอนทั้ง 4 ท่าน มีวิธีการสอนผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษคล้ายกัน โดยผู้สอนจะให้ผู้เรียนทำกิจกรรมด้วยการให้ผู้เรียนนั่งใกล้เพื่อนที่สามารถช่วยเหลือผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ หรือผู้สอนอาจจะให้ผู้เรียนนั่งทำกิจกรรมข้างๆ เพื่อจะคอยช่วยเหลือในการทำกิจกรรม แต่มีอาจารย์ 1 ท่าน ที่มีวิธีการสอนที่ต่างกันออกไป โดยการให้ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษอยู่กับผู้สอนเพียงลำพังหลังชั่วโมงการสอน เพื่อทำการประเมินว่าผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้หรือไม่ ถ้าไม่ได้ผู้สอนจะทำการทบทวนอีกครั้ง

“...ในกรณีที่เด็กสามารถอยู่ในห้องได้เอง เด็กอยากทำอะไรก็ได้ อยากเดินก็เดิน อยากทำกิจกรรมหรือไม่ก็ได้ แต่เมื่อจบการเรียนเด็กจะต้องมาอยู่กับครู 2 คน เพื่อดูว่าเด็กมีความเข้าใจมึ้ย สามารถทำได้มึ้ย แต่ถ้าในกรณีที่ต้องทำกิจกรรมเป็นกลุ่มก็จะให้เด็กคนนั้นมานั่งทำกิจกรรมข้างๆ...”
(ธวัชชัย ศรีเทพ, สัมภาษณ์, 2562)

การสรุปเนื้อหา

ในการสรุปหรือทบทวนเนื้อหาที่ได้ดำเนินการสอนไปแล้วนั้นจากการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่าผู้สอนมีเทคนิคการสรุปเนื้อหาด้วยวิธีที่แตกต่างกัน ได้แก่ การสังเกตการทำกิจกรรมที่ดำเนินการทำกิจกรรมวนรอบหลายครั้งว่าผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาหรือหัวใจของกิจกรรมนั้น การถามคำถามในเนื้อหาที่เป็นหัวข้อหลักในการสอนครั้งนั้นด้วยการให้ผู้เรียนช่วยกันตอบคำถาม รวมทั้งผู้สอนช่วยชี้แนะ และ ให้ผู้เรียนทำการร้องเพลงที่ได้เรียนไป หรือแสดงเนื้อหาหลักที่ได้ทำการสอนไป

แนวคิดในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

จากการเข้าสังเกตการณ์สอน และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล พบว่า ผู้สอนทุกท่านได้มีการนำแนวคิด หลักการสอนของนักการสอนดนตรีมาเป็นแนวคิดในการดำเนินกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย โดยมีรูปแบบการนำแนวคิดมาปรับใช้ดังนี้ การนำแนวคิด และหลักการสอนของนักการสอนดนตรีคนใดคนหนึ่งเป็นหลักในการดำเนินกิจกรรมโดยเลือกจากความชื่นชอบ ความถนัด และประสบการณ์ในหลักการของผู้นั้น ซึ่งได้มีการนำแนวคิดของนักการสอนดนตรีท่านอื่นมาปรับใช้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแนวคิดการสอนในแต่ละกิจกรรม และการนำแนวคิด หลักการสอนของนักการสอนดนตรีมาปรับใช้กับการดำเนินกิจกรรมขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแนวคิดและกิจกรรม

“...ไม่เลือกหลักการสอนอย่างใดอย่างหนึ่งมาใช้ โดยมีความเชื่อว่าไม่มีวิธีใดวิธีหนึ่งที่ดีที่สุด ขึ้นอยู่กับว่าตอนนั้นจะสอนอะไรและกิจกรรมมีแนวคิดแบบไหนที่เอื้อหรือเหมาะสมที่สุดกับทฤษฎีนั้น...” (คนตรา กัมเขตต์ภักย์, สัมภาษณ์, 2562)

การจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

กิจกรรมดนตรีเป็นสิ่งที่จะทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จากการศึกษาพบว่าผู้สอนได้วางแผนการจัดกิจกรรมทางดนตรีโดยคำนึงถึงพัฒนาการทางทักษะดนตรีในแต่ละด้าน ดังนี้

กิจกรรมการร้อง

ผู้สอนมีวิธีการสอน โดยให้ผู้เรียนทำการร้องเพลงพร้อมกับผู้สอนทำการเล่นเปียโน หรือ ออคูเลเล่ ซึ่งเพลงที่ใช้ในกิจกรรมการร้องนี้มักจะเป็นเพลงสำหรับเด็ก การร้องโต้ตอบ จากการทำทักทายกัน การร้องให้ถูกทำนองและจังหวะ โดยเป็นเพลงที่ผู้เรียนคุ้นและเพลงที่มาจากเพลงพื้นบ้านซึ่งผู้สอนจะเป็นผู้เลือกเพลงด้วยตนเอง แต่ถ้าหากเพลงนั้นเป็นเพลงใหม่ผู้สอนอาจจะเริ่มจากการร้องให้ผู้เรียนฟัง จากนั้นจะให้ผู้เรียนร้องตามเป็นประโยค และให้ผู้เรียนร้องพร้อมกับผู้สอน หรือผู้สอนจะร้องเพลงให้ผู้เรียนฟัง ซึ่งระหว่างนั้นจะทำการเคลื่อนไหวท่าทางและให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม โดยในกิจกรรมการร้องนั้นในบางครั้งจะเป็นกิจกรรมที่ทำร่วมกับทักษะอื่นๆ หรือกิจกรรมการร้องที่มุ่งเน้นทักษะในการร้องของผู้เรียนโดยเฉพาะซึ่งจากการเก็บข้อมูลพบว่าผู้สอนใช้เทคนิคการสอน โดยเริ่มแรกจะเป็นการร้องในระดับเสียง ซอล มี หรือเสียงสูง – ต่ำ และเพิ่มเป็น ซอล มี ลา หรือ มี เร โด หรือเสียงสูง กลาง ต่ำ ซึ่งอยู่ในบันไดเสียงเพนทาโทนิค โดยร้องให้ถูกทำนองและจังหวะ โดยผู้สอนทุกท่านใช้เทคนิคการแสดงสัญลักษณ์แทนระดับเสียงร่วมกับกิจกรรมการสอนร้องด้วย

กิจกรรมการฟัง

รูปแบบกิจกรรมการฟังส่วนใหญ่เป็นการฟังเพื่อร้องเพลง ร้องทำนอง การฟังเพื่อปฏิบัติเครื่องดนตรี การฟังเสียงสูง – ต่ำ ดัง – เบา ช้า – เร็ว และฟังเพื่อการเคลื่อนไหว โดยผู้สอนจะใช้วิธีการการเล่นเครื่องดนตรี เช่น เปียโน อูคูเลเล่ หรือผู้สอนจะเปิดเพลงจากเครื่องเล่น เพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติตามข้อกำหนดในกิจกรรม

กิจกรรมการเคลื่อนไหว

เป็นการเคลื่อนไหวร่างกายเพื่อให้เข้าใจในองค์ประกอบของดนตรี การเคลื่อนไหวให้ตรงตามจังหวะ หรือเคลื่อนไหวเพื่อตอบสนองต่อเสียงดนตรี โดยการเคลื่อนไหวแบบไม่เคลื่อนที่ เช่น การตบตัก ตบมือ ตามจังหวะเพลง การเคลื่อนไหวแบบเคลื่อนที่ โดยการวิ่ง การเดิน ตามจังหวะที่ได้ยิน การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ โดยโดยสร้างสรรค์ท่าทางประกอบเพลงด้วยจินตนาการของตนเอง การเคลื่อนไหวตามเสียงดนตรี โดยท่าทางประกอบเพลงจากการเลียนแบบผู้อื่น การเคลื่อนไหวโดยสร้างสรรค์ท่าทางประกอบเพลงด้วยจินตนาการของตนเอง รวมถึงการตอบสนองด้วยการเคลื่อนไหว เพื่อแสดงถึงสัญลักษณ์แทนระดับเสียงที่ได้ยิน โดยกิจกรรมการเคลื่อนไหวเป็นกิจกรรมที่มักจะทำควบคู่กับการทำกิจกรรมทางดนตรีเช่น กิจกรรมการร้องเพลง และการฟัง เป็นต้น

กิจกรรมการเล่นเครื่องดนตรี

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่า กิจกรรมการเล่นเครื่องดนตรีไม่ได้เน้นทักษะทักษะทางด้านการเล่นอย่างเดียว แต่เป็นการฝึกกล้ามเนื้อทั้งมัดเล็ก มัดใหญ่ และเป็นการฝึกทักษะที่ดีในการเล่นรวมวง โดยในระดับชั้น Mac I ถึงระดับชั้น Mac III เป็นกิจกรรมการเล่นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องประกอบจังหวะแบบไม่มีระดับเสียง เช่น กลองแทมบูรีน กิ่ง เจมเบ้ และเครื่องดนตรีประเภทเครื่องประกอบจังหวะแบบมีระดับเสียง เช่น ไซโลโฟน และกลีอกเคนสปีด เป็นต้น โดยมักใช้กับกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนเนื้อหาเกี่ยวกับจังหวะ เร็ว – ช้า และลักษณะของเสียง ฝึกการฟัง เป็นต้น กิจกรรมการเล่นเครื่องดนตรีในระดับชั้น Mac IV เป็นการเล่นเครื่องดนตรีได้แก่ ขลุ่ยรีคอร์เดอร์ และเครื่องดนตรีประกอบจังหวะอื่นๆ โดยผู้สอนจะสอนตั้งแต่วิธีการจับ การเล่น การประกอบเครื่อง และการบำรุงรักษา ซึ่งวิธีการสอนจะขึ้นอยู่กับเทคนิคของครูผู้สอนแต่ละท่าน โดยเพลงที่มักจะเลือกเพลงมาทำการสอนจะเริ่มจากเพลง Mary had a little lamb เนื่องจากเป็นเพลงที่เริ่มจากโน้ตตัว ที และไล่ระดับเสียงลงมาตามลำดับ ซึ่งเป็นการสอนการเริ่มต้นในการขลุ่ยจึงง่ายต่อการเริ่มฝึก ในการสังเกตผู้วิจัยพบว่า มีผู้สอน 1 ท่าน ได้มีเทคนิคการเป่าขลุ่ยรีคอร์เดอร์ โดยผู้สอนได้นำเทปกาว่ามาติดที่รูด้านหลังของขลุ่ยเพื่อให้ผู้เรียนได้สัมผัส และรับรู้ตำแหน่งปีครุเสียง และทำให้คุณภาพเสียงดีขึ้นคือไม่เพี้ยน

กิจกรรมการอ่านสัญลักษณ์

จากการสังเกตการณ์สอนพบว่า ผู้สอนมีการสอนการอ่านสัญลักษณ์ในลักษณะ ดังนี้

1. การสอนการอ่านสัญลักษณ์มือแทนระดับเสียงผ่านการร้อง ซึ่งผู้สอนทุกท่านใช้แนวคิดในการอ่านสัญลักษณ์ของ โศดาบเป็นหลัก ผู้สอนจะทำการแสดงสัญลักษณ์มือพร้อมกับการร้องโน้ตในระดับเสียงต่าง ๆ
2. การสอนการอ่านสัญลักษณ์แทนค่าของจังหวะผ่านการเคลื่อนไหวร่างกาย โดยผู้สอนอาจใช้รูปสัตว์ หรือรูปสัญลักษณ์แทนค่าจังหวะของ โศดาบ เพื่อให้ผู้เรียนเคลื่อนไหวร่างกายด้วยการตบจังหวะตามเสียงที่ออก
3. การอ่านระดับเสียงสูง – ต่ำ บนบรรทัด 2 เส้น และ 4. การอ่านสัญลักษณ์ชื่อตัวโน้ตบนบรรทัด 5 เส้น เช่น การอ่านชื่อตัวโน้ตผ่านแท่งไม้ที่วางบนเชือก 5 เส้น เป็นต้น

กิจกรรมการสร้างสรรค

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่า กิจกรรมการสร้างสรรคมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิดกล้าทำ โดยส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่มักจะควบคู่กับกิจกรรมต่างๆ ซึ่งก่อนจะมีการให้ผู้สร้างสรรคในทักษะต่างๆ ผู้สอนมักจะให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติทักษะนั้น ได้อย่างเป็นธรรมชาติก่อน และขั้นตอนต่อไปคือให้ผู้เรียนได้ทำการสร้างสรรคทักษะนั้นขึ้นเอง อาจจะเป็นการสร้างสรรคโดยมีช่วงระยะเวลาให้ผู้เรียนได้ทำการคิดก่อนที่จะทำการปฏิบัติ และเป็นการปฏิบัติแบบจับพลันทันที จากการเข้าร่วมการสังเกตมีกิจกรรมที่เป็นการสร้างสรรคแบบจับพลัน โดยผู้สอนจะวางตัวปี่ที่มีรูปการ์ตูน หรือแท่งสีต่างๆ และผู้สอนจะเล่นอูคูเลเล่ในรูปแบบคอร์ดวน โดยให้ผู้เรียนร้องชื่อของตัวการ์ตูน หรือสีต่างๆ ที่วางเรียงไว้ ซึ่งผู้สอนจะมีการสลับที่สิ่งของ และทำกิจกรรมวนไปหลายๆ รอบ เป็นต้น

สื่อการสอน

จากการเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยพบว่า ทางโครงการฯ ได้มีการจัดสื่อประเภทเครื่องดนตรีไว้ให้แก่ผู้สอน ได้แก่ เปียโน โซโลโฟน ลูกบอล ห่วงฮูล่าฮูล่า และเครื่องดนตรีประเภทประกอบจังหวะบางชนิด เช่น กลองใหญ่ เจมเบ้ เป็นต้น จากการสัมภาษณ์และสังเกต พบว่าผู้สอนได้มีการหาซื้อสื่อการสอนเพิ่มเติมจากทางที่โครงการจัดเตรียมไว้ให้ และมีการจัดทำสื่อหรือประดิษฐ์สื่อการสอนขึ้นเองเพื่อให้เหมาะสม ครอบคลุมกับกิจกรรม หรือหัวข้อหลักในการสอน รวมถึงนำมาใช้กับกิจกรรมอื่นๆ ได้ โดยสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นเป็นสื่อที่มีความเหมาะสมต่อวัย และความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนทำให้กิจกรรมการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

“...สอนจังหวะจะใช้บัตรคำ รูปภาพรูปสัตว์ ลูกบอล เครื่องประกอบจังหวะ อยู่ที่เราจะ
 คิดแปลงว่ากิจกรรมนี้ควรใช้ในสิ่งที่มีอยู่ และสามารถเชื่อมต่อไปยังหัวใจหลักของการสอนได้
 ในรูปแบบไหน เช่น ถ้าจะสอนการสร้างสรรค์ในกิจกรรมเล่านิทาน จะใช้นิทาน และให้เล่นเครื่อง
 ประกอบจังหวะประเภทต่างๆ ในการประกอบนิทาน...” (ศศิประภา สนธิธรรม, สัมภาษณ์, 2562)

ด้านการประเมินผู้เรียน

จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล พบว่า หลักสูตรไม่มีการประเมินผู้เรียน
 เพื่อเลือกระดับชั้นการเรียน การเลื่อนระดับชั้นของผู้เรียนเป็นการเลื่อนระดับชั้นตามระยะเวลาที่
 หลักสูตรกำหนด ซึ่งในหนึ่งระดับชั้นจะมีระยะเวลาเรียน 12 ครั้ง โดยให้ครั้งที่ 12 เป็นการแสดงต่อ
 หน้าผู้ปกครอง ซึ่งผู้สอนจะจัดการแสดงในสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนในการรวมวงโดยการร้องเพลง หรือ
 การรวมวงโดยใช้เครื่องดนตรี เพื่อให้ผู้ปกครองได้รับทราบและเห็นถึงพัฒนาการของผู้เรียนที่ระบุ
 ไว้ในหลักสูตร โดยผู้สอนเป็นผู้ทำให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

จากการศึกษาในเรื่องการประเมินผู้เรียน พบว่า ผู้สอนทั้ง 4 ท่าน มีการทำการประเมินเนื้อหา
 ทางดนตรี โดยประเมินระหว่างทำการสอน เป็นการประเมินผลทักษะดนตรี จากการสังเกตพัฒนาการ
 ทางดนตรีในแต่ละกิจกรรมทางดนตรีของผู้เรียน จากทั้งกิจกรรมเดี่ยวและกิจกรรมกลุ่ม หากมีผู้เรียนที่
 เกิดความไม่มั่นใจ หรือยังไม่สามารถปฏิบัติทักษะนั้นได้ ผู้สอนทุกท่านใช้วิธีการเข้าไปจะทำการ
 ช่วยเหลือ ชี้แนะ และค่อยๆ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือใช้วิธีการข้ามผ่านผู้เรียนผู้นั้นไป
 ก่อนและให้ดูเพื่อนร่วมชั้นเป็นตัวอย่าง แล้วจึงย้อนกลับมา โดยผู้สอนจะไม่ทำให้ผู้เรียนเกิดความ
 อับอาย นอกจากนี้ผู้สอนยังมีการจดบันทึกรายละเอียดในการเรียนการสอนในแต่ละครั้งภายหลัง
 การสอนเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น และเหมาะสมกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

“...ดูเป็นภาพรวม โดยดูว่าเด็กตอบมือได้จังหวะเพลงหรือไม่ หลังจากนั้นถ้าเด็กตอบมือไม่ตรง
 จังหวะ จะให้เด็กทำทีละคน โดยทำทุกคนเด็กคนที่ไม่ได้ก็จะรู้สึกไม่แย่ คนที่ทำได้ก็จะได้เป็นการ
 ทบทวน และมั่นใจขึ้น คนที่ทำไม่ได้ครูก็ยินดีที่จะเข้าไปช่วยทำให้เด็กรู้สึกมั่นใจในตัวเองมากขึ้น...”
 (ดนตรีรา กัณเขตต์ภัย, สัมภาษณ์, 2562)

ด้านสภาพปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการเรียนการสอน และแนวทางการปรับปรุง / พัฒนา

สภาพปัญหา ผู้ปกครองบางท่านยังไม่ค่อยมีความเข้าใจในการเรียนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย
 การแก้ไข ผู้สอนทั้ง 4 ท่าน มีแนวทางการแก้ไข โดย ผู้สอนจะทำการพูดคุยกับผู้ปกครองใน
 ชั่วโมงแรกของการเรียนการสอน เพื่ออธิบายรูปแบบหลักสูตร วัตถุประสงค์ของการเรียนดนตรีสำหรับเด็ก
 ปฐมวัย รูปแบบการจัดกิจกรรมของผู้สอน การปฏิบัติตนในการเข้าเรียน การตรงเวลา และความสม่ำเสมอ
 ของการเข้าเรียน การเตรียมอุปกรณ์ในการเรียน ช่องทางการสอบถามข้อสงสัย เป็นต้น

มุมมองของการจัดการเรียนการสอนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย จากการศึกษาพบว่า

ผู้สอนอยากให้ผู้เรียน เรียนดนตรีอย่างมีความสุข มีความสุขกับการเคลื่อนไหว การร้องเพลง มีความสุขกับกิจกรรมดนตรี โดยที่ผู้เรียนไม่รู้ตัวว่ากำลังได้เรียนอยู่ ซึ่งควรเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการทางด้านร่างกาย พัฒนาการทางด้านดนตรีของผู้เรียน ไม่เร่งผลทางการปฏิบัติในผู้เรียนที่พัฒนาการยังไม่พร้อม

การจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ควรจัดครูผู้สอนที่มีความรู้ความเข้าใจในรูปแบบการเรียนดนตรีของเด็กปฐมวัย และควรมีการนำเพลงพื้นบ้านของไทยเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการทำกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้วัฒนธรรมประเพณีของไทย รวมถึงผู้สอนควรจะสอนการมีระเบียบวินัย การมีเหตุผล การมีน้ำใจ ช่วยเหลือผู้อื่น สอดแทรกเข้าไปในกิจกรรม

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย หลักสูตรดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็กของโครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในบทนี้ผู้วิจัยขอเสนอสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ที่ได้จากการเข้าสังเกตการสอนดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็ก และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลในเรื่องแนวทางการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย โดยมีผลการศึกษาดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่าโครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป ของวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล จัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็ก มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. วัตถุประสงค์ทางดนตรี เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานทางด้านดนตรีที่เป็นไปตามวัย ตามพัฒนาการทั้งทางร่างกายและทางดนตรีของเด็กปฐมวัย และ 2. วัตถุประสงค์ทางด้านจิตใจ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรัก ความชอบ และสนุกกับการเรียนดนตรี รวมถึงพัฒนาการของผู้เรียนในด้าน อารมณ์ สังคมและสติปัญญา จากการศึกษาการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย หลักสูตรดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็กของโครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป ผู้วิจัยขอเสนอข้อมูลจากกรอบแนวคิดทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้

ผลการศึกษาการวางแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่าการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็ก หลักสูตรได้เปิดโอกาสแก่ผู้สอนในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ดนตรี โดยมีวัตถุประสงค์ และแนวทางของเนื้อหาการสอนที่กำหนดให้ผู้เรียนมีพื้นฐานทักษะทางด้านดนตรีอย่างครบถ้วน ผู้สอนได้นำวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและวัตถุประสงค์ของผู้สอน มากำหนดขอบเขตเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ จากนั้นกำหนดกิจกรรม เทคนิคและวิธีการสอน สื่อการสอน การประเมินผลผู้เรียนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทางดนตรีทั้ง 6 ด้าน คือ การฟัง การร้อง การเคลื่อนไหว การเล่นเครื่องดนตรี การอ่านสัญลักษณ์ และการสร้างสรรค์ โดยการกำหนดเนื้อหาจะเป็นการวางแผนไว้กว้าง เพื่อให้มีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของผู้เรียน ในการวางแผนการสอนของในแต่ละระดับชั้นมีความเชื่อมโยงและต่อเนื่องกันในด้าน

เนื้อหาทางทักษะดนตรีที่ซับซ้อนขึ้น การทำกิจกรรมเป็นในรูปแบบทำซ้ำ ย้ำ ทวน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติ

เทคนิคและวิธีการสอน

ผลจากการศึกษาด้านเทคนิคและวิธีการสอน พบว่า การจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็กมีเทคนิคและวิธีการสอน และการจัดกิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมการนำเข้าสู่บทเรียน

พบว่า การจัดการเรียนรู้ดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็ก มีการนำเข้าสู่บทเรียนดังนี้

1. การทำกิจกรรมร้องเพลงเพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับตัวกับเพื่อนและผู้สอน 2. พูดคุย เล่าเรื่อง รวมถึงการใช้อุปกรณ์ต่างๆ ที่เชื่อมโยงถึงหัวข้อหลักทั้งไว้ในการสอน และ 3. ทบทวนเนื้อหาเดิมที่ได้เรียนมาแล้ว เพื่อดูว่าผู้เรียนยังจำเนื้อหาหลัก หรือทักษะทางดนตรีที่มีความสอดคล้องกับหัวข้อในการสอนครั้งนี้ได้หรือไม่ และดำเนินการเข้ากิจกรรมต่อไป โดยการนำเข้าสู่บทเรียนจะเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในการดำเนินกิจกรรมตามแผนที่วางไว้

ขั้นสอน

ในการสอนดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็ก ผู้วิจัยพบว่า ผู้สอนได้ทำการจัดกิจกรรมการสอนที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ รวมถึงมีความสอดคล้องกับพัฒนาการ และวัยของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยในการจัดกิจกรรมทางดนตรีของหลักสูตรพื้นฐานสำหรับเด็ก ผู้สอนได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่พัฒนาทักษะทางด้านดนตรีครบทุกทักษะ ได้แก่ การร้อง การฟัง การเคลื่อนไหว การเล่นเครื่องดนตรี การอ่านสัญลักษณ์ และการสร้างสรรค์ โดยผู้สอนจะปรับเปลี่ยน หรือเพิ่มเติมกิจกรรมขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้เรียนเป็นหลัก ซึ่งการปรับเปลี่ยนกิจกรรมการสอนนั้นไม่ได้ส่งผลกระทบต่อกรอบวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เนื่องจากการวางแผนการสอนมีความเชื่อมโยง ต่อเนื่องกันในการสอนแต่ละครั้ง และในแต่ละระดับชั้นเป็นการปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นการทำซ้ำ ทวน ในหัวข้อหลัก จึงทำให้ผู้สอนสามารถยืดหยุ่นระยะเวลาในการจัดกิจกรรมได้และยังเป็นไปตามวัตถุประสงค์

นอกจากนี้ยังพบว่า การสอนทักษะทางดนตรีผู้สอนใช้วิธีการสอนโดยวิธีการสอนแบบสาธิต โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจากการเลียนแบบ ด้วยวิธีการเลียนแบบในที่ละขั้นตอน หรือผู้เรียนทำการสังเกตผู้สอนจากทำกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนจบ จากนั้นให้ผู้เรียนทำตาม โดยผู้สอนจะทำการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน เมื่อผู้เรียนเกิดความไม่มั่นใจหรือปฏิบัติไม่ได้ผู้สอนจะทำการแนะนำ ช่วยเหลือ รูปแบบการทำกิจกรรมจะเป็นการทำซ้ำ ในการปฏิบัติในแต่ละทักษะ ในแต่ละกิจกรรมทำให้ผู้เรียนปฏิบัติได้ด้วยตัวเองด้วยความมั่นใจ และมีข้อผิดพลาดน้อย จากนั้นจะทำการเพิ่มทักษะ หรือเนื้อหาทางดนตรีเพิ่มขึ้น และปฏิบัติเช่นเดิมจนผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้อย่างเป็น

ธรรมชาติและสามารถสร้างสรรค์ออกมาได้ ผู้สอนแต่ละท่านมีเทคนิคในการสร้างแรงจูงใจด้วยวิธีการเสริมแรงทางบวก โดยการให้รางวัล เช่น คำชม สติ๊กเกอร์ ตัวปั๊ม การเล่นิทาน เมื่อผู้เรียนมีพฤติกรรมตามที่ผู้สอนได้กำหนดไว้

จากการศึกษาพบว่าการจัดการเรียนการสอนคนตรีพื้นฐานสำหรับเด็ก ได้เปิดโอกาสให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนได้ในชั้นเรียนปกติ ซึ่งรูปแบบการจัดกิจกรรมเหมือนกับชั้นเรียนปกติทั่วไป โดยผู้สอนจะเป็นทำความเข้าใจกับผู้ปกครอง และเพื่อนร่วมชั้นเรียนเพื่อความเข้าใจให้ช่วยเหลือกัน โดยไม่ขัดขวางการเรียน ในการปฏิบัติกิจกรรมเดียวพบว่าผู้สอนมีเทคนิคการสอน 3 วิธีคือ 1. ให้ผู้เรียนเด็กที่มีความต้องการพิเศษทำกิจกรรมกับผู้เรียนที่สามารถช่วยเหลือกันได้ 2. ผู้สอนให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษนั่งทำกิจกรรมข้างๆ ผู้สอน เพื่อจะคอยช่วยเหลือในการทำกิจกรรม และ 3. ผู้สอนจะให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษอยู่กับผู้สอนเพียงลำพังหลังชั่วโมงการสอน เพื่อทำการประเมินว่าผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้หรือไม่ ถ้าไม่ได้ผู้สอนจะทำการทบทวนอีกครั้ง

การสรุปเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า การสรุปหรือทบทวนเนื้อหา มีเทคนิค ดังนี้ การสังเกตความเข้าใจในเนื้อหาของผู้เรียนในการทำกิจกรรม การถามคำถามโดยให้ผู้เรียนช่วยกันตอบ รวมทั้งผู้สอนช่วยชี้แนะในเนื้อหาที่เป็นหัวข้อหลักในการสอน และให้ผู้เรียนทำการร้องเพลงที่ได้เรียนไป หรือแสดงเนื้อหาหลักที่ได้ทำการสอนไป

การจัดกิจกรรมคนตรี

การจัดกิจกรรมคนตรีพื้นฐานสำหรับเด็ก ของโครงการศึกษาคนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป พบว่าทางหลักสูตรได้เปิดกว้างในการที่ให้ผู้สอนเป็นผู้ออกแบบกิจกรรม โดยสามารถเลือกใช้ หลักการและแนวคิดการสอนคนตรีของนักการศึกษาคนตรีที่ผู้สอนชื่นชอบ ถนัด และมีประสบการณ์มาเป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จากผลการศึกษาทำให้ทราบถึงหลักในการนำแนวคิดมาจัดกิจกรรมทางคนตรี ให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของผู้เรียนมีแนวคิดมาปรับใช้ดังนี้ 1. นำแนวคิด และหลักการสอนของนักการศึกษาคนตรีคนใดคนหนึ่งเป็นหลักในการดำเนินกิจกรรม และนำแนวคิดของนักการศึกษาคนตรีท่านอื่นมาปรับใช้ขึ้นซึ่งอยู่กับความเหมาะสมของแนวคิดและวัตถุประสงค์ของกิจกรรม 2. ไม่เน้นแนวคิดและหลักการสอนใดมาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม แต่ศึกษาจากวัตถุประสงค์ของกิจกรรมและความเหมาะสมของหลักการสอน และนำมาใช้เป็นหลักในการดำเนินกิจกรรม สามารถแบ่งกิจกรรมการสอนคนตรีพื้นฐานสำหรับเด็ก ออกเป็น 6 กิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมการร้อง พบว่า การจัดการเรียนรู้ดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็กด้านการร้อง โดยมีเนื้อหาในการสอนกิจกรรมการร้อง ดังนี้ การร้องเพลงให้ถูกทำนองและจังหวะ โดยเป็นเพลงที่ผู้เรียนคุ้นและเพลงที่มาจากเพลงพื้นบ้าน และการร้องให้ถูกระดับเสียงโดยเริ่มจากระดับเสียง มี-ซอล มี-ซอล-ลา โด-เร-มี-ซอล-ลา และสุดท้ายเป็นการร้องโน้ตทั้ง 7 ตัว โด-เร-มี-ฟา-ซอล-ลา-ที และการร้องโต้ตอบ จากการทักทายกัน และการร้องจากการจดจำสัญลักษณ์มือได้ถูกระดับเสียง

2. กิจกรรมการฟัง มีเนื้อหา ดังนี้ การสอนฟัง เพื่อร้องเพลง ร้องทำนอง การฟังเสียงสูง – ต่ำ ดัง – เบา ช้า – เร็ว และฟังเพื่อการเคลื่อนไหวท่าทางประกอบเพลง ประกอบจังหวะ การฟังเพื่อวางสัญลักษณ์แทนระดับเสียง จังหวะที่ได้ยิน และการฟังเพื่อปฏิบัติเครื่องดนตรี

3. กิจกรรมการเคลื่อนไหว มีเนื้อหาในการสอน ดังนี้ เคลื่อนไหวร่างกายเพื่อให้เข้าใจในองค์ประกอบของดนตรี การเคลื่อนไหวให้ตรงตามจังหวะ เคลื่อนไหวเพื่อตอบสนองต่อเสียงดนตรี โดยการเคลื่อนไหวแบบไม่เคลื่อนที่ เช่น การตบตัก ตบมือ ตามจังหวะเพลง การเคลื่อนไหวแบบเคลื่อนที่ โดยการวิ่ง การเดิน การเคลื่อนไหวตามเสียงดนตรี เริงสร้างสรรค์ และการเลียนแบบผู้อื่นตามจังหวะที่ได้ยิน การเคลื่อนไหวโดยสร้างสรรค์ท่าทางประกอบเพลงด้วยจินตนาการของตัวเอง และการตอบสนองด้วยการเคลื่อนไหวเพื่อแสดงถึงสัญลักษณ์แทนระดับเสียงที่ได้ยิน

4. กิจกรรมการเล่นเครื่องดนตรี ในระดับชั้น Mac I ถึงระดับชั้น Mac III เป็นกิจกรรมการเล่นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องประกอบจังหวะแบบไม่มีระดับเสียง และเครื่องดนตรีประเภทเครื่องประกอบจังหวะแบบมีระดับเสียง เนื้อหาการสอนเกี่ยวกับจังหวะ เร็ว – ช้า และลักษณะของเสียง ฟีกการฟัง เป็นต้น ในระดับชั้น Mac IV เป็นกิจกรรมการเล่นเครื่องดนตรีเครื่องขลุ่ยรีคอร์เดอร์ และเครื่องประกอบจังหวะอื่นๆ เนื้อหาการสอนเกี่ยวกับวิธีการจับ การเล่น การประกอบเครื่อง และการบำรุงรักษา

5. กิจกรรมการอ่านสัญลักษณ์ มีการสอนการอ่านสัญลักษณ์ในลักษณะ ดังนี้ 1. การสอนการอ่านสัญลักษณ์มือแทนระดับเสียงผ่านการร้อง 2. การสอนการอ่านสัญลักษณ์แทนค่าของจังหวะผ่านการเคลื่อนไหวร่างกายโดยการตบมือ 3. การอ่านระดับเสียงสูง – ต่ำ และตัวโน้ตบนบรรทัด 5 เส้น

6. กิจกรรมการสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ทำควบคู่กับกิจกรรมต่างๆ เช่นการเคลื่อนไหวท่าทาง โดยจินตนาการของตนเอง การเคลื่อนไหวโดยการตบจังหวะด้วยตนเองจากรูปแบบจังหวะ ที่ได้เรียนมา ทั้งการสร้างสรรค์แบบมีระยะเวลา และการสร้างสรรค์แบบจับพลัน

สื่อการสอน

ผลการศึกษาพบว่า การจัดการเรียนรู้ดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็ก ของโครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลภายนอก มีการใช้สื่อการสอนประเภทเพลงเป็นหลักในการดำเนินกิจกรรมทางดนตรีจากการบรรเลงหรือเปิดจากอุปกรณ์ โดยทางโครงการได้จัดเตรียมสื่อการสอนไว้ให้ โดยเป็นสื่อประเภทเครื่องดนตรี ได้แก่ เปียโน เครื่องประกอบจังหวะประเภทต่างๆ ทั้งประเภทที่มีระดับเสียงและไม่มีการระดับเสียง

และอุปกรณ์ต่างๆ เช่น ลูกบอล ห่วงสูบลำสุป เป็นต้น และด้วยการเปิดโอกาสของทางหลักสูตรที่ให้ผู้สอนสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ได้เอง โดยมีวัตถุประสงค์ และเนื้อหาเพื่อเป็นแนวทางในการสอน จึงทำให้ผู้สอนสามารถจัดหาสื่อการสอนที่ครอบคลุมเหมาะสมกับกิจกรรม หรือหัวข้อหลักในการสอน กิจกรรมของตนเอง และสามารถใช้ได้หลายกิจกรรม สื่อการสอนที่ผู้สอนใช้ในการสอนสามารถแบ่งเป็นประเภทได้ 3 ประเภท คือ สื่อประเภทบทเพลง สื่อประเภทเครื่องดนตรี และสื่อประเภทอุปกรณ์ เป็นสื่อที่ได้จากการซื้อ และประดิษฐ์ขึ้นเอง โดยเป็นสื่อที่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของผู้เรียน เพื่อให้การทำกิจกรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การประเมินผู้เรียน

ผลการศึกษาพบว่า การจัดการเรียนรู้ดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็กปฐมวัย ของโครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลภายนอก เป็นการเรียนการสอนที่มี 4 ระดับชั้น โดยเรียนระดับชั้นละ 12 ครั้ง หลังจากครบจำนวนครั้งที่กำหนด ให้เป็นการเลื่อนระดับชั้นที่สูงขึ้นได้ตามหลักสูตร โดยหลังจากการเสร็จสิ้นการเรียนการสอนในครั้งที่ 12 ให้ผู้สอนจัดการแสดงต่อหน้าผู้ปกครองเพื่อให้ผู้ปกครองได้รับทราบและเห็นถึงพัฒนาการของผู้เรียนที่ระบุไว้ในหลักสูตร

จากการศึกษา พบว่า ในระหว่างการจัดการเรียนรู้ดนตรีในแต่ละระดับชั้น ผู้สอนมีการทำการประเมินเนื้อหาทางดนตรีเป็นการประเมินด้วยการสังเกตพฤติกรรมในระหว่างทำการสอน โดยการสังเกตพฤติกรรมทักษะทางดนตรีผ่านทางกรทำกิจกรรมของผู้เรียนทั้งกิจกรรมเดี่ยว และกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งผู้เรียนไม่รู้สึกรู้ว่ากำลังตนถูกประเมินอยู่ โดยจากการศึกษาพบว่าหากมีผู้เรียนที่ไม่สามารถปฏิบัติด้วยตนเองได้ผู้สอนจะเข้าทำการช่วยเหลือและให้ผู้เรียนปฏิบัติด้วยตนเองเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

โครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นโครงการที่เปิดรับสอนดนตรีให้กับบุคคลทั่วไป โดยเปิดสอนตั้งแต่วัยเด็กจนถึงผู้ใหญ่ โครงสร้างหลักสูตรเป็น 4 ชั้น 12 ระดับ ได้แก่ ชั้นดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็กเล็ก ชั้นเตรียมเครื่องมือ ปฏิบัติเครื่องมือ (12 ระดับ) และหลักสูตรเรียนรวมวง โดยการสอนดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็กอยู่ในชั้นดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็กเล็กเป็นการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับผู้เรียนตั้งแต่อายุ 3 ปี 6 เดือน จนจบหลักสูตรใช้ระยะเวลา 1 ปี โดยแบ่งเป็นภาคเรียนเรียนภาคเรียนละ 3 เดือน มีชื่อเรียกตาระดับชั้น ได้แก่ ระดับชั้น Mac I ระดับชั้น Mac II ระดับชั้น Mac III และ ระดับชั้น Mac IV โดยผู้เรียนต้องเริ่มเรียนที่ระดับชั้น Mac I ในช่วงอายุ 3 ปี 5 เดือน จนถึง 4 ปี โดยไม่รับเข้าเรียนระหว่างหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็ก เป็นการจัดการเรียนการสอนในด้านการเตรียมความพร้อมด้านการฟัง ฟีกการร้องเพลงให้ถูกระดับเสียง เคลื่อนไหวให้ถูกจังหวะ

รู้จักเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ ฝึกกล้ามเนื้อมัดเล็กให้แข็งแรง โดยใช้แนวคิดตามทฤษฎีการสอนดนตรีของโคดาช (Kodaly) ดาลโครซ (Dalcroze) และออร์ฟ (Orff) ประยุกต์ให้เหมาะสมกับเด็กไทย เช่น การร้องเพลงกับเปียโน เล่นเกมส์ประกอบเพลง ฟังนิทาน เล่นเครื่องดนตรีอย่างง่าย ฝึกพื้นฐานดนตรี การอ่านโน้ตขั้นพื้นฐาน ฝึกการใช้มือ ร่างกายให้สัมพันธ์ด้วยกิจกรรมทางดนตรีเพื่อเตรียมตัวไปเรียนเครื่องดนตรีอื่นต่อไปในอนาคต

การเรียนการสอนวิชาดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็ก มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. วัตถุประสงค์ทางดนตรี เป็นการจัดการเรียนการสอนในด้านการเตรียมความพร้อมด้านการฟัง ฝึกการร้องเพลง ให้ลูกระดับเสียง เคลื่อนไหวให้ถูกจังหวะ รู้จักเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ ฝึกกล้ามเนื้อมัดเล็กให้แข็งแรง สอดคล้องกับ ณรุทธ์ สุทธจิตต์, (2544) กล่าวถึงการศึกษาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยว่า ในวัยนี้การเรียนดนตรีจะเป็น การวางพื้นฐานเกี่ยวกับองค์ประกอบของดนตรี และทักษะทางดนตรี โดยองค์ประกอบทางดนตรีที่สำคัญ สำหรับเด็กวัยนี้ที่ควรเรียนรู้คือ จังหวะ (Rhythm) จังหวะช้า-เร็ว (Tempo) ระดับเสียงสูง-ต่ำ ดัง-เบา ทำนอง เสียงประสาน รูปแบบเพลง และสีสันของเสียง และ 2. วัตถุประสงค์ทางด้านจิตใจ เพื่อให้ผู้เรียน เกิดความรัก ความชอบ และสนุกกับการเรียนดนตรี รวมถึงพัฒนาการของผู้เรียนในด้านอารมณ์ สังคม และสติปัญญา ดังที่ จเร สำอางค์, (2550) กล่าวไว้ว่า ดนตรีสามารถช่วยพัฒนาระบบต่างๆ ในสมองให้มี ประสิทธิภาพ และอิทธิพลของดนตรียังช่วยในการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมหรือสติปัญญา

ในด้านการจัดการศึกษาจากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า ทางหลักสูตรมีรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดย เปิดโอกาสให้ผู้สอนได้ทำการออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของตนเอง สามารถใช้หลักการและ แนวคิดการสอนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยที่ผู้สอนมีความชื่นชอบ ความถนัด และประสบการณ์การสอน มาเป็นแนวทางในการจัดรูปแบบกิจกรรมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เนื้อหาที่ตั้งไว้ในหลักสูตร จากการ ที่ผู้วิจัยได้มีประสบการณ์การจากพูดคุยกับผู้สอนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยในบางสถาบัน และการ หาข้อมูลด้วยตนเอง ในเรื่องรูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า สถาบันที่เปิดการเรียนการสอนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น ครูผู้สอนมีหน้าที่ในการศึกษาหลักสูตรมีการเข้าอบรมการใช้หนังสือ และทำการสอน ตามแผนการสอนที่ทางสถาบันได้จัดทำไว้ โดยมีการระบุเนื้อหาการสอนตามหนังสือเฉพาะหลักสูตร และการกิจกรรมทางดนตรีในชั่วโมงการสอนนั้นๆ รวมถึงกิจกรรมส่วนใหญ่ในการเรียนการสอนจะเน้น ไปในทักษะในการปฏิบัติเครื่องดนตรีประเภทคีย์บอร์ด การเคลื่อนไหว การร้องเพลงและการฟังดนตรี (อัญชญา สุตมาต, 2546) ทำให้ครูผู้สอนไม่สามารถจัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่ตนถนัด ได้เท่าที่ควร

จากการศึกษาพบว่า ผู้สอนในหลักสูตรดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็กมีการเตรียมความพร้อม การวางแผนการสอนของตนเองจากการศึกษาวัตถุประสงค์ และเนื้อหาการสอนของหลักสูตร

ผู้สอนมีหน้าที่ในการจัดทำแผนการสอนที่ความสอดคล้องกันระหว่างวัตถุประสงค์กับพัฒนาการของผู้เรียน โดยผู้สอนจะทำการวางแผนการสอนไว้แบบกว้าง เพื่อปรับรูปแบบกิจกรรมให้เข้ากับศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีพัฒนาการแตกต่างกันในแต่ละกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ ฉิรดา เวชญาลักษณ์, (2561) ที่กล่าวถึงการออกแบบกิจกรรมผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ รวมถึงทางร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญา ซึ่งจะนำไปสู่การมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการออกแบบกิจกรรมสามารถแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเข้าสู่บทเรียน ขั้นปฏิบัติกิจกรรม และขั้นสรุป

ผลการศึกษาศึกษาเทคนิคและวิธีการสอนคนตรีพื้นฐานสำหรับเด็ก ของโครงการศึกษาคณะตรีสำหรับบุคคลภายนอก พบว่าในขั้นการปฏิบัติกิจกรรม ผู้สอนใช้เทคนิคและวิธีการสอนแบบสาธิต (Demonstration) คือผู้เรียนได้ดูและทำการสังเกตผู้สอนในการสาธิตทักษะต่างๆทางดนตรี โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจากการเลียนแบบ ด้วยวิธีการเลียนพฤติกรรมของผู้สอน จากนั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติตามผู้สอนจะทำการสังเกตพฤติกรรมเมื่อผู้เรียนเกิดความไม่มั่นใจ หรือปฏิบัติไม่ได้ผู้สอนจะทำการเข้าแนะนำช่วยเหลือ โดยรูปแบบการทำกิจกรรมจะเป็นการทำซ้ำ ในการปฏิบัติในแต่ละทักษะจึงทำให้ผู้เรียนปฏิบัติได้ด้วยตัวเองมีความมั่นใจ จากนั้นผู้สอนจะทำการเพิ่มทักษะทางดนตรี และปฏิบัติเช่นเดิมจนผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นธรรมชาติและสามารถสร้างสรรค์ออกมาได้ ด้วยเทคนิคการสอนในรูปแบบนี้ทำให้ผู้เรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ลำดับขั้นตอนรูปแบบการสอนนี้สอดคล้องกับรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ (Harrow's instruction model for psychomotor domain) และพฤติกรรมทางด้านทักษะพิสัยของเดฟ (Dave,1970) ที่เสนอลำดับขั้นการเรียนรู้ของทักษะการปฏิบัติไว้ 5 ลำดับขั้นดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นการเลียนแบบ ขั้นที่ 2 ขั้นกระทำตามคำสั่งหรือคำแนะนำ ขั้นที่ 3 ขั้นกระทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์หรือแม่นยำ ขั้นที่ 4 ขั้นการประสานต่อ และขั้นที่ 5 ขั้นการกระทำอย่างเป็นธรรมชาติ นอกจากนี้ผู้สอนมีเทคนิคในการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียนเมื่อผู้เรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ มีน้ำใจต่อเพื่อน ผู้สอนจะให้รางวัลเช่น คำชม สติกเกอร์ ตั๋วบิ๊ม การเล่นเกม เป็นต้น การสร้างแรงเสริมรูปแบบนี้สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบวางเงื่อนไขของสกินเนอร์ โดยการให้แรงเสริมทุกครั้งที่มีผู้เรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์

การจัดการเรียนรู้ดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็ก ที่เปิดโอกาสให้ผู้สอนเป็นผู้วางแผนการสอนด้วยตนเองโดยนำวัตถุประสงค์ และเนื้อหาของหลักสูตรมาเป็นแนวทางนั้น ทำให้ผู้สอนสามารถให้ความสำคัญกับทักษะทางดนตรีได้ครบถ้วนทุกทักษะคือ การร้อง การฟัง การเคลื่อนไหว การเล่นเครื่องดนตรี การอ่านสัญลักษณ์ และการสร้างสรรค์ แต่อาจจะไม่ครบในทุกชั่วโมงการสอนขึ้นอยู่กับความพร้อมในการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียนเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับ ฉิรดา เวชญาลักษณ์, (2561) กล่าวถึงการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยว่า การสร้างและดำเนินกิจกรรมดนตรีให้ประสบผลสำเร็จ

ตามวัตถุประสงค์นั้น สิ่งที่ควรคำนึงถึงคือพัฒนาการทางทักษะดนตรีในแต่ละด้าน เนื่องจากการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็ก ไม่ได้มีจุดมุ่งหมายที่จะให้เด็กเป็นนักดนตรีแต่เป็นการจัดเพื่อให้เด็กมีทักษะพื้นฐาน และใจรักในดนตรี

จากการศึกษาการจัดกิจกรรมทักษะทางดนตรี ในระยะที่ทำผู้วิจัยทำการสังเกตการจัดกิจกรรมพบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีทักษะทางดนตรีที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในกิจกรรม เนื่องจากการกำหนดระยะเวลาในแต่ละระดับชั้นของหลักสูตร กับเนื้อหาและการตั้งวัตถุประสงค์ หลักสูตรที่ตั้ง มีความต่อเนื่องเชื่อมโยงกันในแต่ละระดับชั้น ทำให้ผู้สอนสามารถทำซ้ำ เพื่อทบทวนเนื้อหา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญ จนเกิดความเชื่อมโยงในแต่ละทักษะได้ รวมถึงการเรียนการสอนเป็นในเรื่องของพื้นฐานทางดนตรีที่สอดคล้องกับวัยและพัฒนาการของผู้เรียน ไม่ได้เน้นไปทางด้านการปฏิบัติเครื่องดนตรี หากมีการปฏิบัติเครื่องดนตรีจะเป็นการปฏิบัติที่ไม่ได้เน้นการเล่นเพื่อที่จะเป็นนักดนตรี แต่เป็นการเล่นเพื่อให้ทราบถึงจังหวะ ทราบถึงความสั้น-ยาวของเสียง รวมถึงเครื่องดนตรีที่ผู้สอนจัดให้เป็นที่เหมาะสมกับวัย นอกจากนี้การใช้สัญลักษณ์มือแทนระดับเสียง และการกำหนดสัญลักษณ์และเสียงแทนจังหวะในการเรียนการสอนทำให้ผู้เรียนสามารถจดจำระดับเสียง ความยาวเสียงของจังหวะ และสามารถถ่ายทอดออกมาโดยการร้อง การเคลื่อนไหวด้วยการตบจังหวะจากการอ่านสัญลักษณ์ ได้ถูกระดับเสียงและถูกจังหวะ

นอกจากการจัดกิจกรรมแล้ว สื่อการสอนยังถือเป็นประเด็นหนึ่งที่ส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ เนื่องจากการจัดกิจกรรมทางดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยสื่อการสอนเป็นตัวดำเนินกิจกรรมหลักผู้เรียนจะเข้าใจในเนื้อหาและทักษะดนตรีจากบทเพลง เครื่องดนตรี และอุปกรณ์ที่ผู้สอนได้จัดไว้ให้ผู้เรียนได้เข้าใจองค์ประกอบของดนตรีแบบเป็นรูปธรรม นอกจากนี้สื่อประเภทเพลงที่ผู้สอนใช้วิธีการบรรเลงจากเครื่องดนตรีทำให้ผู้เรียนได้ฟังเสียง และได้เห็นภาพทำให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งในดนตรีและเกิดจินตนาการตามเพลงที่ผู้สอนได้บรรเลง และผู้สอนยังสามารถความคุมจังหวะ ช้า-เร็ว สูง-ต่ำ ดัง-เบา เพื่อให้ผู้เรียนฝึกการฟังองค์ประกอบของเพลงได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ กมลธรรม เกื้อบุตร, (2554) และ วิดต์ธาดา เกศา, (2556) ที่กล่าวว่าทางเลือกใช้สื่อการสอนขึ้นอยู่กับ วิจารณญาณของผู้สอนที่จะเลือกใช้สื่อที่สอดคล้องกับกิจกรรม มีความเหมาะสมต่อวัย และความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน จะช่วยให้กิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนได้ดียิ่งขึ้น

การประเมินผู้เรียนของหลักสูตรดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็ก ผลการศึกษาพบว่า มีการประเมินผลผู้เรียนใน 2 ลักษณะ คือ 1. การประเมินระหว่างทำการสอน (Formative Evaluation) ด้วยการสังเกตพฤติกรรมทักษะต่างๆ ทางดนตรีผ่านทางการทำงานเดี่ยวและกลุ่ม โดยผู้เรียนไม่รู้สึกรู้สึกว่ากำลังถูกประเมินอยู่ซึ่งจะไม่ทำให้ผู้ไม่เกิดความรู้สึกกดดัน เกิดความกลัวในการปฏิบัติไม่ได้ หากมีผู้เรียน

ที่ไม่สามารถปฏิบัติด้วยตนเองได้ผู้สอนจะเข้าทำการช่วยเหลือและให้ผู้เรียนปฏิบัติด้วยตนเองเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้อง ฌรุทซ์ สุทธิจิตต์, (2560) ในเรื่องการประเมินผลทักษะดนตรีเป็นการวัดการปฏิบัติดนตรีโดยตรงแบ่งเป็นการปฏิบัติเดี่ยว และการปฏิบัติกลุ่มการประเมินผลทักษะดนตรี ควรมีการประเมินผลเกี่ยวกับทักษะการฟัง การร้อง การเคลื่อนไหว การอ่าน และการสร้างสรรค์ และ 2. การประเมินผลหลังจากการสอนเสร็จสิ้น (Summative Evaluation) ทำหลังจากเสร็จสิ้นการเรียนการสอนในครั้งที่ 12 ของในแต่ละระดับชั้นให้ผู้สอนจัดการการแสดงต่อหน้าผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองได้รับทราบและเห็นถึงพัฒนาการของผู้เรียนที่ระบุไว้ในหลักสูตร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

1. สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ในเรื่องการสอนพื้นฐานดนตรีสำหรับเด็ก
2. สามารถนำข้อมูลด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ เทคนิคและวิธีการสอน สื่อการสอน และการประเมินผู้เรียน ไปเป็นแนวทางและปรับใช้ให้เหมาะสมตามวัย และพัฒนาการของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการเก็บข้อมูลการจัดการเรียนรู้ดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็ก เป็นการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสังเกต และการสัมภาษณ์ครูผู้สอนจำนวนหลายท่าน และในระยะเวลาที่จำกัดทำให้ไม่สามารถเก็บข้อมูลจากผู้สอนทุกท่านได้ครบทั้งหลักสูตร ในการวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยขอเสนอแนะให้เก็บข้อมูลจากการเลือกเป็นกรณีศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความต่อเนื่องกันทั้งหลักสูตร รวมถึงการปรับเปลี่ยนวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูล มุมมองที่แตกต่างจากงานวิจัยชิ้นนี้ ที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย
2. การศึกษาวิจัยเพื่อติดตามผลของผู้เรียนที่เคยเรียนในหลักสูตรดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็ก โดยศึกษาผลระยะยาวจากการเรียนในช่วงปฐมวัยว่าส่งผลต่อทักษะทางดนตรีของผู้เรียน ลักษณะศึกษาเชิงเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ระหว่างการจัดการเรียนรู้ดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็ก และผู้เรียนที่เรียนการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยแบบทั่วไป
3. ในงานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยผลวิจัยจึงเป็นการศึกษาการจัดการเรียนรู้ในภาพรวม การศึกษากระบวนการสอนทักษะทางดนตรีจะทำให้ทราบถึงกระบวนการสอนทักษะทางดนตรีสำหรับเด็ก เพื่อเป็นแนวทาง สำหรับครูดนตรี และผู้ปกครองถึงกระบวนการสอนดนตรีที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย

บรรณานุกรม

- กมลธรรม เกื้อบุตร. (2554). กระบวนการสอนกีตาร์คลาสสิกของกิตตินันท์ สดประเสริฐ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรี) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กมลวรรณ ดังชนกานัน. (2559). การวัดและประเมินทักษะการปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรมสุขภาพจิต. (2543). อีคิว: ความฉลาดทางอารมณ์. นนทบุรี: สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต.
- . (2557). คู่มือจัดกิจกรรมเสริมสร้างอีคิวเด็กปฐมวัย สำหรับครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก. นนทบุรี : สำนักส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- . (2560). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- . (2547). คู่มือมือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2545). รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เอ็ดสันเพรสโปรดักส์.
- ฉันท ชาติทอง. (2559). หลักการจัดการเรียนรู้. นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์.
- จร ส้าอาจ. (2550). สมอดี ดนตรีทำได้. กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- จิระพันธุ์ พูลพัฒน์ และ คำแก้ว ไกรสรพงษ์. (2543). การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไทย : ตามแนวคิดมอนเตสซอรี. กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- จุฑารัตน์ มณีวัลย์. (2551). การสอนสอดทักษะด้านทำนองในหลักสูตรเปียโน ระดับชั้นต้นของสำนักพิมพ์อัลเฟรด กรณีสึกษา โรงเรียนดนตรีปิ่นนคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรี) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ฉวีวรรณ กินาวงศ์. (2526). การศึกษาเด็ก. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.

- ฉวีวรรณ จึงเจริญ. (2528). **การใช้สื่ออุปกรณ์ของเล่นเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนเด็กระดับก่อนวัยประถมศึกษา**. เอกสารการนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 277. กรมการฝึกหัดครู. กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชนาธิป พรกุล. (2561). **กระบวนการสร้างความรู้ของครู : กรณีการสอนบูรณาการ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ชาย โพธิ์สิตา. (2559). **ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร : อัมรินทร์พรินต์ติ้ง.
- ชาลินี สุริยนเปล่งแสง. (2554). **ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับครูปฐมวัย สารการเรียนรู้ดนตรีองค์ประกอบดนตรีด้านจังหวะ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร มหาบัณฑิต (ดนตรี) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2534). **กิจกรรมดนตรีสำหรับครูดนตรี**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- . (2541). **จิตวิทยาในการสอนดนตรี**. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- . (2544). **พฤติกรรมการสอนดนตรี**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- . (2555). **ดนตรีศึกษาหลักการและสาระสำคัญ**. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- . (2560). **วิธีวิทยาการสอนดนตรี**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : บริษัทพรณีพรินต์ติ้ง เซ็นเตอร์ จำกัด.
- ณิรดา เวชญาลักษณ์. (2561). **หลักการจัดการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดนตรีา กันเขตต์ภักย์. (2560). **การบูรณาการหลักการสอนดนตรีของคาร์ล ออร์ฟในโรงเรียนอนุบาล : กรณีศึกษาโรงเรียนจิตตเมตต์ (ปฐมวัย)**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรี) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- . (สัมภาษณ์, 19 พฤษภาคม 2562).
- ธวัชชัย ศรีเทพ. (สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2562).

- ชัยญ์นรี วิจารณ์. (2557). ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนดนตรีเอกชน หลักสูตรวิชาขับร้อง ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ดุริยางคศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคีตวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐรดา ศรีผ่อง. (สัมภาษณ์, 31 สิงหาคม 2562).
- นภเนตร ชรรณบวร. (2551). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตยา ประพฤติกิจ. (2536). การพัฒนาเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- นันทิยา น้อยจันทร์. (2548). การประเมินผลพัฒนาการของเด็กปฐมวัย. นครปฐม : นิตินัย.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2527). การทดสอบแบบอิงเกณฑ์ แนวคิด และวิธีการ. กรุงเทพฯ : โอเคียนสโตร์.
- ประโมทย์ พ่อคำ. (2542). การพัฒนาชุดการสอนทฤษฎีดนตรีสากลเบื้องต้นโดยผ่านทักษะปฏิบัติของผู้ยริคอร์ดในรายวิชาดนตรีสำหรับครูประถมศึกษาของสถาบันราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปรีชา กุลตัน. (2552). การศึกษาการเรียนการสอนกลุ่มวิชาทฤษฎีดนตรีสากล กรณีศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ดุริยางคศาสตร์สากล) มหาวิทยาลัยทักษิณ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรี) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน. (2554). กระบวนการ. ค้นเมื่อ 17 มกราคม 2560. จาก <http://www.royin.go.th/dictionary/>
- พรพรรณ แก่นอำพรพันธ์. (2550). ชุดการสอนวิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยเรื่องระดับเสียงและจังหวะ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พัฒน์ณรี ลีวิวัฒน์ โชต. (2560, มกราคม-มิถุนายน). การพัฒนาทักษะในการจำแนกคุณลักษณะเสียงสูง-ต่ำ ของตัวโน้ตโดยใช้สัญญาณมือแทนระดับเสียงตัวโน้ตตามแนวการสอนของโคดาเย. วารสารศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 21 (1), 12-18.
- พูนสุข บุญยสวัสดิ์. (2523). พัฒนาการเด็กและการดูแลเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : แพรววิทยา.
- ภาศิพันธุ์ เกสรประทุม. (2554). การเรียนดนตรีของเด็กพิเศษในวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี มหาวิทยาลัยมหิดล.
- มนสิการ เหล่าวานิช. (2561). เลี้ยงลูกด้วยเสียงดนตรี. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2553). **คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้** : พิมพ์ที่โรงพิมพ์เทียนวัฒนา พิมพ์ครั้งที่ ๑.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช. (2545). **เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมปฐมวัยศึกษา**.
นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช.
- เมทินี เตชะวิทยากุล. (2545). **ความคาดหวังของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนดนตรีตามโครงการศึกษาดนตรีสำหรับ บุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล**.
วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เยาวพา เดชคุปต์. (2540). **ดนตรีและกิจกรรมเข้าจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- . (2542). **การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แม็ค.
- . (2542). **ดนตรีและกิจกรรมเข้าจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ เอ.พี กราฟฟิคดีไซน์
- ลักขณา สริวัฒน์. (2554). **จิตวิทยาในชั้นเรียน (ฉบับปรับปรุง)**. มหาสารคาม : ธนภรณ์การพิมพ์.
- . (2557). **จิตวิทยาสำหรับครู**. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พิมพ์เฮาส์.
- เลิศรัตน์ โตสิงห์. (2559). **ความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนดนตรีปฐมวัยต่อครูดนตรีในโรงเรียนดนตรีเอกชนออกระบบ**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วนิช บรรจง. (2519). **วิชาการศึกษาหลักการสอน**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์.
- วรวรรณ เหมชะญาติ. (2551). **หลักสูตรอนุบาลจุฬาลักษณ์ สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิศต์ธาดา เกาคำ. (2556). **การนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนดนตรีโดยใช้ดนตรีคลาสสิกและดนตรีสมัยนิยมเพื่อพัฒนาทักษะเปียโนของนักเรียนเปียโนระดับขั้นต้น**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิภาวดี นครขวาง. (2551). **ชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยเรื่อง จังหวะ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรี) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิมล กมลาศน์. (2551). **การศึกษาการจัดการเรียนการสอนการฝึกโสตประสาท กรณีศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.

- ศราพงศ์ อิศรศักดิ์ ณ อยุธยา. (2553). **การนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยของครูในโรงเรียนเอกชน**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศศิธร เวียงวะลัย. (2556). **การจัดการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ : โอ. เอส. พริ้นติ้ง เฮ้าส์.
- ศศิประภา สนธิธรรม. (สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2562).
- ศิริพร โสภาคดิษฐ์พงษ์. (2552). **การสอนดนตรีระดับปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรี) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศิริลักษณ์ รัตนวิทย์. (2554). **ดนตรีเพื่อปลูกฝังคุณลักษณะทางอารมณ์ในเด็ก : กรณีศึกษากลุ่มผู้เรียนวิชาดนตรีสำหรับเด็ก สถาบันดนตรี เคพีเอ็น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวัฒนธรรมศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศิลปชัย กงตาล. (2540). **การวัดผลและประเมินผลวิชาดนตรีปฏิบัติในสถาบันราชภัฏ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมชาย อมระักษ์. (2542). **ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย**. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กาญจนบุรี : สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี.
- สมนึก กัททิชชนี. (2556). **การวัดผลการศึกษา**. กาฬสินธุ์ : โรงพิมพ์ประสานการพิมพ์.
- สิขณันท์เสก ย่านเดิม. (2558). **แนวคิดทฤษฎีการสอนดนตรี**. วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปีที่ 19 ฉบับที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กรุงเทพเวชสาร
- (2560). **แนวทางการสนับสนุนการเรียนดนตรี**. วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปีที่ 21 ฉบับที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กรุงเทพเวชสาร
- สุกรี เจริญสุข. (2551). **เช้ทเทรดเยาวชนดนตรีแห่งประเทศไทยครั้งที่ 12 ประจำปี 2551 (สูจิบัตรการประกวดรอบรองชนะเลิศ)**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุคนธ์ ภูริเวทย์. (2553). **การออกแบบการสอน**. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุพิน บุญชูวงศ์. (2538). **หลักการสอน**. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : ฝ่ายเอกสารและตำรา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2533). **สมบัติพิเศษของการศึกษาไทย**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2553) **จิตวิทยาการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- . (2559). **จิตวิทยาการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หรรษา นิลวิเชียร. (2535). **ปฐมวัยศึกษาหลักสูตรและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- อัญญา สุตมาตร. (2546). **การศึกษาหลักสูตรและกระบวนการศึกษาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยของ
สถาบันจินตการดนตรีสถาบันดนตรีมีฟ้าและสถาบันดนตรีเคพีเอ็น**. วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อรจรรย์ ณะแก้วท่ง. (2537). **ทฤษฎีและกระบวนการสอน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อรวรรณ บรรจงศิลป์. (ม.ป.ป.). **การสอนดนตรีในระดับประถมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : สมาคม
ครูดนตรีแห่งประเทศไทย
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2546). **หลักการสอน(ฉบับปรับปรุง)**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- Baron, R.A. (1992). **Psychology**. Boston : Allyn and Bacon.
- Bloom, B. (1964). **Taxonomy of Education Objectives, Handbook 1 : Cognitive Domain**.
New York : Mckay.
- Flohr, J. W. (2005). **Musical Live of Young Children**. United States of America : Pearson
Prentice Hall.
- Hills, P.J. A . (1982). **Dictionary of education**. London : Routledge & Kegan Payi. The C. V.
Mosby.
- Hough, John B. & Duncan, Jam'es K. (1970). **Teaching description and analysis**.
Addison-Westley.
- Kimble, J. W. (1964). **Introduction to Psychology**. (5th ed). USA : Wadsworth Publishing
Company
- Landis, B. & Polly, C. (1972). **The Eclectic Curriculum in American Music Education:
Contributions of Dalcroze, Kodaiy, and Orff**. Washindton, D.C. : Music Educators
National Conference.
- Mccall, A. (1971). **This is music for today . Kindergarten and nursery shool**. Boston :
Allyn & Bacen.
- Ramsey, M. E. & Bayless, K. M. (1980). **Kindergarten : program and practices**. St. Louis :
The C. V. Mosby

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิมนต์เสก ย่านเคิม
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ดร.ดวงกมล บางชวด
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข
หนังสือราชการ

ที่ ศธ ๐๕๖๔.๑๔/๕๖๒

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

๑๐๖๑ ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี

เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐

๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวธนกร วิวิธาลัย นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
 ดนตรีตะวันตก มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษารจัดการเรียนรู้
 ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย กรณีศึกษา : โรงเรียนดนตรีพาเพลิน และ โครงการศึกษา ดนตรีสำหรับบุคคล
 ทั้งหมด วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล” โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. ดร.พิมลมาศ พร้อมสุขกุล	ประธานกรรมการ
๒. รองศาสตราจารย์ ดร.โกวิทช์ ชันธิศิริ	กรรมการ
๓. ดร.ปริญญานันท์ พร้อมสุขกุล	กรรมการ

ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)
 ของเครื่องมือ เพื่อให้ได้เครื่องมือที่สมบูรณ์ที่สุด ทางบัณฑิตศึกษาได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ
 มีความรู้ความสามารถทางด้านการทำงานวิจัยเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ
 ความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาดังจะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.คณกร สว่างเจริญ)
 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๒๔๔๗๓-๗๐๐๐ ต่อ ๑๘๑๐, ๑๘๑๓

ที่ ศษ ๐๕๖๔.๑๔/๕๖๐

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

๑๐๖ ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี

เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐

๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลิขฉนน์เสก ย่านเดิม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวชนกร วิวิธาลัย นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
 คนตรีตะวันตก มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษารจัดการเรียนรู้
 คนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย กรณีศึกษา : โรงเรียนคนตรีพาเพลิน และ โครงการศึกษา คนตรีสำหรับบุคคล
 ทัวไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล” โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. ดร.พิมลมาศ พร้อมสุขกุล	ประธานกรรมการ
๒. รองศาสตราจารย์ ดร. โกวิทช์ ชันชศิริ	กรรมการ
๓. ดร.ปริญญาพันธ์ พร้อมสุขกุล	กรรมการ

ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)
 ของเครื่องมือ เพื่อให้ได้เครื่องมือที่สมบูรณ์ที่สุด ทางบัณฑิตศึกษาได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ
 มีความรู้ความสามารถทางด้านการทำวิจัยเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ
 ความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาดังกล่าวเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.คณกร สว่างเจริญ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๒๔๗๓-๗๐๐๐ ต่อ ๑๘๑๐, ๑๘๑๓

ที่ ศธ ๐๕๖๔.๑๔/๕๖๓

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

๑๐๖๑ ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี

เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐

๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ดร.ดวงกมล บางขวด

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวธนกร วิวิธาลัย นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
 คนตรีตะวันตก มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้
 คนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย กรณีศึกษา : โรงเรียนคนตรีพาเพลิน และ โครงการศึกษา คนตรีสำหรับบุคคล
 ทัวไป วิทยาลัยครูยางคสิทธิ์ มหาวิทยาลัยมหิดล” โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. ดร.พิมลมาศ พร้อมสุขกุล	ประธานกรรมการ
๒. รองศาสตราจารย์ ดร.โกวิทช์ ชันชศิริ	กรรมการ
๓. ดร.ปริญญานันท์ พร้อมสุขกุล	กรรมการ

ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)
 ของเครื่องมือ เพื่อให้ได้เครื่องมือที่สมบูรณ์ที่สุด ทางบัณฑิตศึกษา ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ
 มีความรู้ความสามารถทางด้านการทำงานวิจัยเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ
 ความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาค่ะจะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.คณกร สว่างเจริญ)
 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๒๔๗๓-๗๐๐๐ ต่อ ๑๘๑๐, ๑๘๑๓

ที่ ศธ ๐๕๖๔.๑๔/ว.๑๘๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
๑๐๖๑ ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐

๑๓ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยคฤงคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

เนื่องด้วย นางสาวชนกร วิริยาชัย นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
ดนตรีตะวันตก มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาการจัดการเรียนรู้
ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย กรณีศึกษา : โครงการศึกษาค้นคว้าวิจัยสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยคฤงคศิลป์
มหาวิทยาลัยมหิดล” โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. ดร.พิมลมาศ พร้อมสุขกุล	ประธานกรรมการ
๒. รองศาสตราจารย์ ดร.โกวิท วัฒนศิริ	กรรมการ
๓. ดร.ปริญญาพันธ์ พร้อมสุขกุล	กรรมการ

การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ นักศึกษาที่ทำการวิจัยจำเป็นต้องใช้เครื่องมือในหน่วยงานของท่าน
ดังนั้นจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล เพื่อนำข้อมูลไปประกอบการวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาหวังว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบพระคุณมา ณ
โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.คณกร สว่างเจริญ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๒๔๗๓-๗๐๐๐ ต่อ ๑๘๑๐, ๑๘๑๓

ที่ อว ๐๖๔๓.๑๔/๒๒

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
๑๐๖๑ ถนนอิสรภาพ แขวงทิวรุจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐

๒๗ มกราคม ๒๕๖๓

เรื่อง ตรวจสอบเนื้อหาในการเก็บข้อมูล การจัดการเรียนรู้หลักสูตรดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็ก

เรียน คณบดีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

เนื่องด้วย น.ส.ชนกร วิริยาธิ์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีตะวันตก(ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษากาการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย หลักสูตรดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็กของโครงการศึกษา ดนตรี สำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์มหาวิทยาลัยมหิดล” โดยมีคณะกรรมการ ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมลมาศ พร้อมสุขกุล	ประธานกรรมการ
๒. ดร.ชาลินี สุริยนเปลงแสง	กรรมการ
๓. ดร.ปริญญาพันธ์ พร้อมสุขกุล	กรรมการ

ในการนี้ ตามที่นักศึกษาได้ขอความอนุเคราะห์เพื่อขอเก็บข้อมูลไปแล้วนั้น และได้ทำการสอบ วิทยานิพนธ์เสร็จสิ้นกระบวนการแล้วเป็นเอกสารฉบับสมบูรณ์ จึงขอนำส่งตรวจสอบเนื้อหาในการเก็บ ข้อมูล การจัดการเรียนรู้หลักสูตรดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็กให้วิทยาลัยเพื่อทำการตรวจสอบข้อมูลก่อนการ เผยแพร่

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาดังจะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.คณกร สว่างเจริญ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๒๕๔๗๓-๗๐๐๐ ต่อ ๑๘๑๑, ๑๘๑๔

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนคนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยของครูผู้สอน

การจัดการเรียนรู้คนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

1. แผนการสอน

ลักษณะการสังเกต มีการเตรียมการสอนอย่างไร

รายการที่สังเกต	มี	ไม่มี
1. มีการศึกษาแผนการสอนก่อนการสอนในแต่ละครั้ง หรือ ทบทวนจากการบันทึกการสอนในช่วงเวลาสอนในครั้งก่อนหน้า เพื่อพัฒนาแผนการสอนครั้งนี้หรือไม่		
2. มีการเตรียมการสอนโดยการกำหนดกิจกรรมการสอนล่วงหน้าในแต่ละครั้ง		

บันทึกการสังเกตเพิ่มเติม

.....

.....

.....

2. เทคนิคและวิธีการสอน

ลักษณะการสังเกต มีเทคนิคและวิธีการสอนตามจุดประสงค์ที่วางไว้

รายการที่สังเกต	มี	ไม่มี
1. มีวิธีการสอนตามแผนการสอนหรือวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้		
2. มีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะครอบคลุมทุกทักษะ ทักษะทางด้านการร้อง ทักษะทางด้านการฟัง ทักษะการเคลื่อนไหว ทักษะการเล่นเครื่องดนตรี ทักษะการสร้างสรรค์ ทักษะการอ่านสัญลักษณ์		
3. มีการทบทวน และสรุปเนื้อหาการสอน		
4. การจดบันทึกหลังทำการสอน		

บันทึกการสังเกตเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

3. การจัดกิจกรรมในการเรียนการสอน

ลักษณะการสังเกต การจัดกิจกรรมในแต่ละชั่วโมงการสอน

รายการที่สังเกต	มี	ไม่มี	ลำดับในการจัดกิจกรรม
1. กิจกรรมการร้อง			
2. กิจกรรมการฟัง			
3. กิจกรรมการเคลื่อนไหว			
4. กิจกรรมการเล่นเครื่องดนตรี			
5. กิจกรรมการสร้างสรรค์			
6. กิจกรรมการอ่านสัญลักษณ์			

บันทึกการสังเกตเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

4. สื่อการเรียนการสอน

ลักษณะการสังเกต มีการใช้สื่อในกิจกรรม

รายการที่สังเกต	มี	ไม่มี	ชนิดของสื่อ
1. มีการใช้สื่อในกิจกรรมการร้อง			
2. มีการใช้สื่อในกิจกรรมการฟัง			
3. มีการใช้สื่อในกิจกรรมการเคลื่อนไหว			
4. มีการใช้สื่อในกิจกรรมการเล่นเครื่องดนตรี			
5. มีการใช้สื่อในกิจกรรมการสร้างสรรค์			
6. มีการใช้สื่อในกิจกรรมการอ่านสัญลักษณ์			

บันทึกการสังเกตเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

5. รูปแบบการวัดและประเมินผล

ลักษณะการสังเกต รูปแบบในการวัดและประเมินผลการสอน

รายการที่สังเกต	มี	ไม่มี	รูปแบบการประเมิน
1. มีการวัดและประเมินผลตามทักษะทุกครั้งหลังการสอน			
กิจกรรมการร้อง			
กิจกรรมการฟัง			
กิจกรรมการเล่นเครื่องดนตรี			
กิจกรรมการเคลื่อนไหว			
กิจกรรมการสร้างสรรค์			
กิจกรรมการอ่านสัญลักษณ์			
2. มีการจดบันทึกพัฒนาการ และข้อบกพร่องในแต่ละครั้งหลังทำการสอน			

บันทึกการสังเกตเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

คำถามในการสัมภาษณ์ครูผู้สอน

ตอนที่ 1 ประวัติ

ชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....
 วุฒิกการศึกษา..... สาขา.....เครื่องมือเอก.....
 ประสบการณ์การสอนดนตรีเด็กปฐมวัย.....

ตอนที่ 1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นในการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

1. ด้านแผนการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

1.1 ในการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ท่านได้มีการตั้งเป้าหมายของผู้เรียนไว้
 อย่างไร

.....

1.2 ท่านมีการวางแผนสำหรับการเรียนการสอน สำหรับ 1 ภาคเรียน หรือไม่

มี ไม่มี

ถ้ามี มีการวางแผนการสอนในแต่ละภาคเรียนอย่างไร / ถ้าไม่มี ท่านมีเตรียมการสอน
 อย่างไรให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์

.....

1.3 ท่านมีการเตรียมพร้อมก่อนการสอนล่วงหน้าในแต่ละครั้งหรือไม่ อย่างไร

มี

ไม่มี

.....

.....

.....

1.4 ท่านมีการจดบันทึกหลังการสอนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

2. เทคนิคและวิธีการสอน

2.1 ในแต่ละชั่วโมงการสอน ท่านมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

2.2 ท่านมีวิธีการสอนอย่างไรในการเริ่มเข้าสู่บทเรียน และการเชื่อมโยงไปในกิจกรรมต่อไป

.....

.....

.....

.....

2.3 ท่านมีวิธีการในการแบ่งกลุ่มการจัดกิจกรรมอย่างไร

.....

.....

.....

.....

2.4 ท่านมีเทคนิคอย่างไรในการสอนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เช่น การใช้แรงเสริม การกระตุ้น หรือการสร้างแรงจูงใจ เป็นต้น

.....

.....

.....

.....

.....

2.5 ท่านได้มีการนำวัฒนธรรมประเพณี หรือวันสำคัญต่าง ๆ มาจัดเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมการเรียนการสอน หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

2.6 ท่านได้นำทฤษฎีการสอนดนตรีของใครบ้างในการนำมาบูรณาการเป็นการสอนในรูปแบบของท่าน

.....

.....

.....

.....

.....

2.7 การจัดกิจกรรมในแต่ละชั่วโมงเรียน ตรงตามแผนการสอน หรือไม่ เพราะสาเหตุใด การสอนจึงไม่ตรงตามแผนการสอน

ตรงตามแผนการสอน ไม่ตรงตามแผนการสอน

.....

.....

.....

.....

.....

2.8 กรณีไม่ตรงตามแผนการสอนท่านมีวิธีการอย่างไรเพื่อให้ผู้เรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

.....

.....

.....

.....

2.9 มีการทบทวน และสรุปเนื้อหาในแต่ละชั่วโมงหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

2.10 ในกรณีที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษอยู่ในชั้นเรียนด้วย ท่านมีวิธีสอนและการแบ่งกลุ่มกิจกรรมอย่างไร

.....

.....

.....

.....

3. ด้านสื่อการสอน

3.1 มีสื่อการสอนอะไรบ้างในการสอน

.....

.....

.....

.....

3.2 มีการเลือกใช้สื่ออย่างไรให้เหมาะสมกับกิจกรรมการสอน

.....

.....

.....

.....

3.3 มีการใช้สื่ออื่น ๆ นอกเหนือจากสื่อที่ระบุในแผนการสอนหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

3.4 โดยส่วนใหญ่ท่านได้สื่อการสอนจากแหล่งที่มาใดบ้าง โปรดระบุ หรือถ้าท่านได้ผลิตสื่อขึ้นมาเองท่านมีแนวคิดอย่างไรในการสร้างสื่อชิ้นนั้น

.....

.....

.....

.....

4. ด้านการวัดและการประเมินผลการสอน

4.1 ท่านใช้วิธีใดบ้างในการวัดและประเมินผลคนตรีของเด็กปฐมวัย

.....

.....

.....

4.2 ท่านมีการกำหนดระยะเวลาในการและประเมินผลอย่างไร (ทุกครั้งหลังการเรียนทุกสัปดาห์ ทุก 1 เดือน หรือ 3 เดือน)

.....

.....

.....

4.4 ในการเลื่อนระดับชั้นการเรียนขึ้น มีการวัดและประเมินผลด้วยวิธีใด

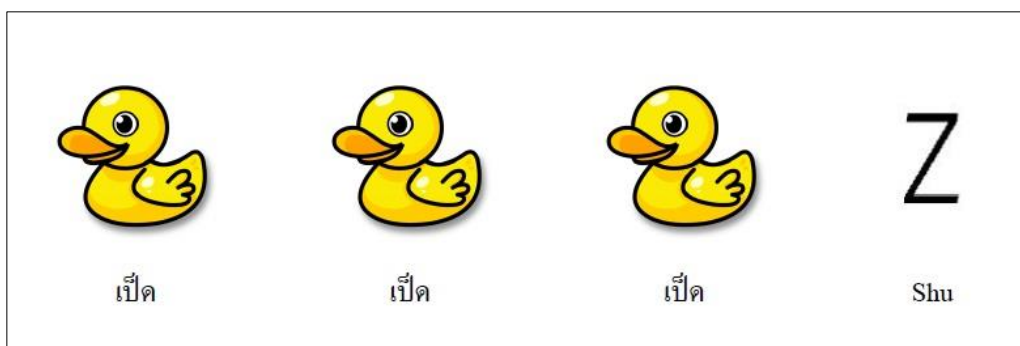
.....

.....

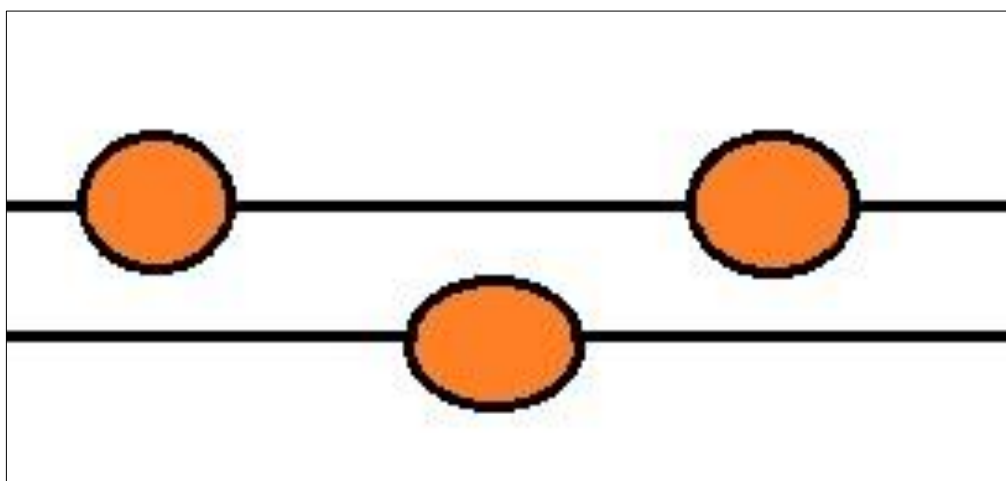
.....

ภาคผนวก ง
รูปภาพในการวิจัย

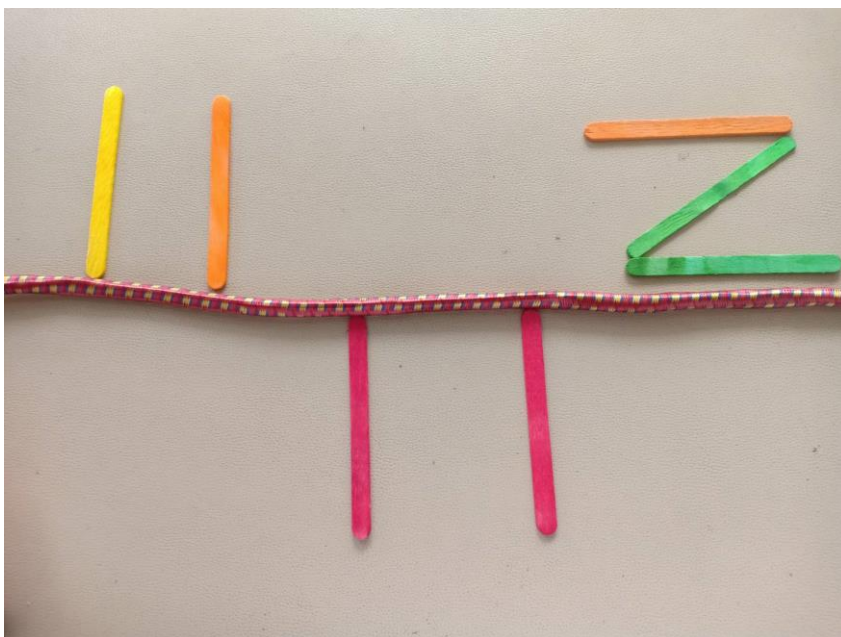
ตัวอย่างภาพสื่อการสอน

ภาพและเสียงแทนสัญลักษณ์คำจังหวะ

ภาพผลส้มแทนตัวโน้ต สูง - ต่ำ บนบรรทัด 2 เส้น

เชือกยางยืด และแท่งไม้ แทนนิ้วตัวซอล มี และตัวหยุด

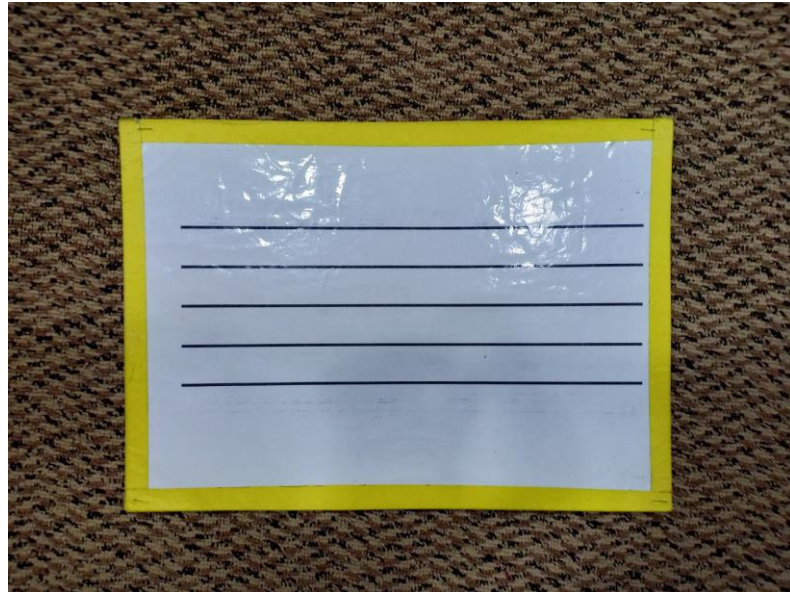
ห่วงฮูล่าฮูป

ห่วงผ้าอย่างยืด

ตุ๊กตารูปเป็ด และลูกบอล

กระดาษบรรทัด 5 เส้น

กลองแถมบูรีน

ภาคผนวก จ
แบบตอบรับการเผยแพร่บทความวิจัย

กองบรรณาธิการวารสารดนตรีและการแสดง
คณะดนตรีและการแสดง มหาวิทยาลัยบูรพา
อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑ โทรศัพท์ ๐๓๘-๑๐๒๕๖๖ ต่อ ๑๐๗
อีเมลล์ mupa.journal@gmail.com

ตอบรับการตีพิมพ์บทความ

วารสารดนตรีและการแสดง คณะดนตรีและการแสดง มหาวิทยาลัยบูรพา

วันที่ ๑๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๓

เรื่อง ตอบรับการตีพิมพ์บทความ

เรียน คุณธนกร วิริยาลัย และ คุณพิมลมาศ พร้อมสุขกุล

ตามที่ท่านได้ส่งบทความวิจัย เรื่องศึกษาการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย
หลักสูตรดนตรีพื้นฐานสำหรับเด็กของ โครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อเสนอพิจารณาทางตีพิมพ์ ในวารสารดนตรีและการแสดง คณะดนตรีและการแสดง
มหาวิทยาลัยบูรพา

ในการนี้บทความเรื่องดังกล่าวได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ
(Peer Review) และกองบรรณาธิการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงขอแจ้งผลดังนี้

- มีความยินดี ตีพิมพ์บทความลงในวารสารดนตรีและการแสดง
คณะดนตรีและการแสดง มหาวิทยาลัยบูรพา
ประจำฉบับ ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๕)
- ไม่สามารถตีพิมพ์บทความลงในวารสารวิชาการดนตรีและการแสดง
คณะดนตรีและการแสดง มหาวิทยาลัยบูรพา เนื่องจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ
พิจารณาแล้วยังไม่มีความเหมาะสม ดังรายละเอียดที่แนบมาพร้อมกันนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

Ol. Oued.

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รณชัย รัตนเศรษฐ์)
บรรณาธิการวารสารดนตรีและการแสดง

ภาคผนวก ฉ

ประกาศนียบัตรสอบภาษาอังกฤษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทบุรี
Bansondechaopraya Rajabhat University

This is to certify that

MISS TANAKRON WIRYALAI

Achieved BSRU-TEST of English Proficiency (BSRU – TEP) level

B2

Given on 17th July 2017

Linda Gainma

(Asst. Prof. Dr. Linda Gainma)

President

No. CEFR.14320300/2560.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นางสาวธนกร วิริยาลัย
วันเดือนปีเกิด	4 เมษายน 2531
ที่อยู่ปัจจุบัน	39/32 หมู่บ้านกิตติชัย 5 ตำบลศาลาया อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170
สถานที่ทำงาน	สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เลขที่ 2 ถนนราชินี แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200
ตำแหน่ง	นักวิชาการศึกษา
ประวัติการศึกษา	ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) สาขาวิชาดนตรีคีตศิลป์สากลศึกษา (ดนตรีสากล) สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม
พ.ศ. 2554	